În vara aceasta

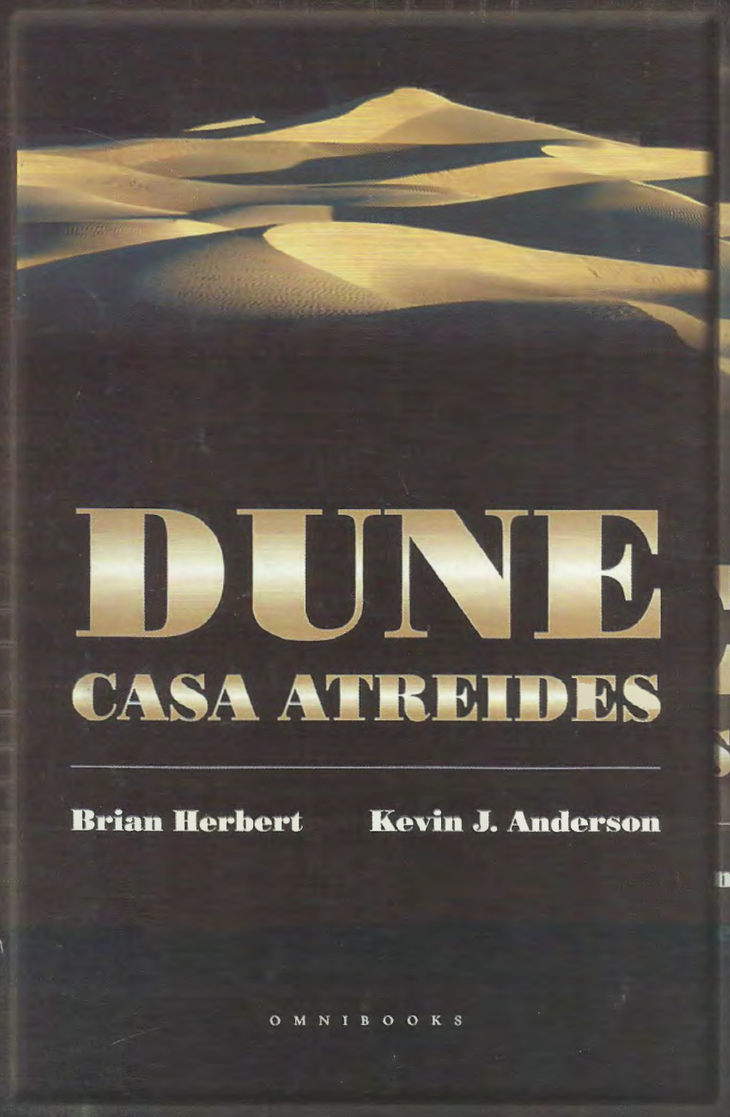

DUNE
CASA ATREIDES

Brian Herbert Kevin J. Anderson

OMNIBOOKS

www.dune.ro

Editura Omnibooks le oferă iubitorilor universului creat de Frank Herbert prima dintre cărțile care preced istoria lui Muad'dib.

www.lumivirtuale.ro

NR. 1. APRILIE–MAI. 2004

LUMI VIRTUALE

LITERATURĂ. FANTASTICĂ. ŞI. SF

75.000 DE LEI

DĂNUŢ IVĂNESCU
GESTA KAENORUM

INTERVIU:
WALTER JON WILLIAMS

MICHAEL SWANWICK
CÎINELE SPUSE HAM-HAM
PREMIUL HUGO 2002

SEBASTIAN A. CORN • MIHAI CHIRILOV
DAN DOBOŞ • FLORIN PÎTEA
LIVIU RADU • CĂTĂLIN SANDU

CONVENȚIA ANUALĂ A SOCIETĂȚII MONDIALE DE SF
(Interaction) 2005

se va desfășura la **GLASGOW**, în perioada **4-8 AUGUST**. Locul de desfășurare este Centrul Scoțian de Expoziții și Conferințe *(Scottish Exhibition and Conference Centre - SECC)*.

INVITAȚI DE ONOARE

Christopher Priest - scriitor SF, autor a 10 romane și 3 colecții de povestiri SF, plus alte genuri de cărți. Cele mai renumite cărți ale sale: *The Prestige, The Affirmation, The Glamour, The Quiet Woman, The Extremes, The Separation.*

Robert Sheckley - scriitor american care a publicat 65 de cărți, printre care *Immortality, Inc., Mindswap* (traduse și în limba română), *Dimension of Miracles* etc. Bob Sheckley a fost în România, ca invitat de onoare la Prima Săptămînă de Știință și Science Fiction, Timișoara, august 1999.

Jane Yolen - autoare a peste 170 de cărți, cele mai multe pentru copii, dar și fantasy și non-fiction pentru adulți. Își petrece majoritatea verilor în Scoția. A fost numită „Hans Christian Andersen al Americii" și a primit de două ori Premiul Nebula, pe lîngă multe alte premii.

TAXE DE PARTICIPARE

Participant absolut: 95 GBP/155 USD/145 EUR • **Pentru a deveni membru participant absolut:** 30 GBP/45 USD/45 EUR • **Pentru a deveni, din membru susținător, membru participant:** 65 GBP/110 USD/100 EUR • **Membru susținător nou:** 30 GBP/45 USD/45 EUR • **Copii (7-15 ani):** 32 GBP/50 USD/50 EUR

Planul de achitare în rate a taxelor poate fi găsit pe site-ul ***www.lumivirtuale.ro*** *sau pe site-ul oficial al Worldcon 2005:* ***www.interaction.worldcon.org.uk.***

INTERACTION
The 63rd World Science Fiction Convention
4-8 August 2005, Glasgow

AGENT PENTRU ROMÂNIA:

Antuza Genescu - antuza@hotmail.com, antuzagenescu@lycos.com, sgenescu@mail.dnttm.ro; tel.: 0256-457.517 (seara, după ora 21); mobil: 0723.689.566.

MICHAEL HAULICĂ : *Ceva vechi, ceva nou, ceva albastru...*

Tu ţi-ai ales acest titlu... Ai şi o explicaţie?

Da. ***Lumi Virtuale**, revistă de literatură fantastică şi sf.* E nouă pentru că acesta este primul număr. E veche pentru că patru ani (de la 12 februarie 2000) a apărut în versiune electronică, pe internet. Iar ceva albastru... ce-aţi zice de un fluture?

Revista asta n-a apărut din nimic, sînt mulţi ani de cînd faci, într-un fel sau altul, *Lumi Virtuale*.

Fie că s-a numit *Supernova* în 1993-1994, fie că s-a numit apoi *Alternativ SF* în 1995-1997, iar acum (din 2000) *Lumi Virtuale*, revista a fost (şi este), în linii mari, aceeaşi, sînt chiar rubrici care s-au păstrat din 1993.

Ce vrei, de fapt, cu această revistă?

Vreau o revistă pe care mi-aş dori s-o citesc. Cu multă literatură, în condiţiile în care revistele de azi sînt mai mult **despre** literatură... Şi, bineînţeles, dedicată fantasticului şi SF-ului, care să ajute ca această modalitate de a scrie să nu moară. Pentru că, dacă nu ai unde publica, la ce să mai scrii?

Şi de ce pe hîrtie? Internetul nu mai e suficient?

Ştii cum e cu pipăitul şi cu urlatul... O revistă pe hîrtie o poţi pune în bibliotecă, o poţi arăta... Ne interesează o revistă care să rămînă nu doar în amintiri.

Primii patru ani ai făcut singur revista, acum nu mai eşti singur.

Sînt ani de zile de cînd discut despre acest proiect cu Cătălin Badea-Gheracostea. Acum o avem cu noi şi pe Ona Frantz. Probabil că *Lumi Virtuale* pe hîrtie n-a vrut să se nască pînă nu-şi găsea echipa ideală... Acum o are. Fără nici unul dintre noi revista n-ar fi ceea ce este.

Cine a scris pînă acum în revistă, cine va scrie de-acum încolo?

Au publicat în *Lumi Virtuale*, pînă acum, majoritatea scriitorilor români de SF&F activi. Lor li s-au adăugat scriitori din Europa, Asia, America. Sperăm ca aşa să fie şi de acum încolo. Şi să vină spre noi nu doar autorii de SF, ci toţi scriitorii care-şi trag seva din imaginar.

***Lumi Virtuale* a făcut mereu echilibristică între SF, fantastic şi mainstream. N-a fost greu? A dat roade ideea asta?**

Părea o utopie. Fanii SF ar fi trebuit s-o ocolească, ca pe un manifest eretic, o deviere de la „dogma SF", iar amatorii de „literatură înaltă" ar fi trebuit să strîmbe din nas: „SF? Nu ne interesează subcultura". Dar n-a fost, n-a fost aşa – vorba Poetului. Utopia poate că nu este decît o realitate greu de crezut. Am dovezi că revista a fost citită (şi apreciată) şi de fanii SF&F (care au votat-o şi premiat-o de trei ori în ultimii doi ani), dar şi de scriitori şi critici ale căror semnături le întîlnim prin revistele literare...

Mai e ceva ce ar trebui să se ştie despre *Lumi Virtuale*?

Da. În curînd, vom lansa pe piaţă un CD cu arhiva revistei din perioada 2000-2003. ●

LUMI VIRTUALE

NR. 1

APRILIE - MAI 2004

2 Prize, plug-uri, mufe
Worldcon 2005

4 Cu cărţile pe faţă
Mircea Naidin, *Science Fiction* (Dan Doboş)
Mircea Opriţă, *Anticipaţia românească* (Liviu Radu)

6 Pintenul fierbinte
Cătălin Badea-Gheracostea, *În aşteptarea infinitului, într-o abaţie*

7 Huckleberry Finn într-o bărcuţă de hîrtie
Florin Pîtea, *„Perdido Street Station" de China Miéville*

9 Bibliovaran
Cătălin Badea-Gheracostea, *O vedere asupra fantasticii româneşti A.D. 2004*

11 .txt
Florin Pîtea, *Ţesătura de vise*
Cătălin Sandu, *Colecţionarii*
Michael Swanwick, *Cîinele spuse ham-ham*

24 Dialogul oranj
cu Walter Jon Williams despre *Adolescenţi pasionaţi îndrăgostiţi de propria lor imagine*

27 Povestaşul român
Dănuţ Ivănescu, *Gesta kaenorum*

44 Interacţiuni
Oort înnoratul, *Despre teoria universală a însămînţării şi relaţia mea cu împăratul Cezar. Cel mai bătrîn dintre asasinaţi. Cum dezimprimăm. Creşteţi mari, da' repede!*

45 La rever
Sebastian Corn, *Cobain*

46 Discheta de ceară
Eduard Pandele, *„The Longest Journey" sau un alt fel de fantasy*

48 Tot a şaptea
Mihai Chirilov, *Gata agitat înainte de utilizare*

50 Cu nasul prin reviste
Michael Haulică, *Dezvelirea celor sfinte*

51 Coada de maimuţă
Ghidul colaboratorului

DAN DOBOȘ

Mircea Naidin, teoretician blajin

Mircea Naidin: *Science Fiction*
Editura Fundației Pro, 2003

Imaginați-vă că sînteți soldați într-o țară străină și că simțiți că e menirea voastră să vă înstăpîniți acolo. Credeți că îi înțelegeți limba, că îi știți geografia, vă iluzionați chiar că lucrurile pe care ați apucat să le clădiți în scurtul răstimp cît ați zăbovit acolo sînt destul de importante ca să modifice însăși esența locurilor. Desigur, băștinașii nu vă iubesc prea tare, simțiți uneori că parcă v-ar mai trebui vorbe, ați vrea să știți ce reprezintă modelele în care își țes femeile bluzele sau de ce fiecare casă are în curte un singur și anumit copac și, indiferent cîte detalii ați remedia, casa voastră tot nu arată precum celelate.

Hoinăriți aiurea, încercați de asemenea sentimente contrarii, și brusc vă întîlniți cu un om blajin care, fără să vă ceară nimic în schimb, vă picură înțelegerea fulgerătoare a istoriei și a geografiei locurilor, vă deslușește esența firii poporului, umple golurile, vă învață sensul cuvintelor și, mai ales, vă ajută să nu vă mai simțiți străini.

V-ați imaginat?

Ei, bine, mi-e teamă că analogia asta cu un spațiu real nu face decît să bagatelizeze intensa experiență intelectuală pe care am trăit-o citind cartea lui Mircea Naidin, *Science Fiction*. Întîi de toate, cartea asta m-a lecuit să mă pronunț în privința science fiction-ului. Și asta nu pentru că mi se încurcă printre picioare pisica ilustrului Schroedinger, care îmi miaună că un fenomen nu poate fi descris în esența lui dacă faci parte din el, chiar și ca observator, darămite ca vector. Nu de asta... Problema e că la nivelul definiției science fiction-ului, a viziunii asupra istoriei literaturii SF, a perspectivelor și multilateralității sale, trebuie să treacă multă vreme pînă cînd eu să pot adăuga ceva nou sau măcar notabil la ceea ce a notat Mircea Naidin în lucrarea sa. Mai mult, există în lucrare cîteva pasaje, uneori doar fraze, care rezumă înalt și pun în relație firească diverse subiecte la care m-am referit pe ici, pe colo, într-un mod care mă face să mă simt acum de-a dreptul penibil.

Un exemplu clar e viziunea lui Mircea Naidin asupra dimensiunii civilizaționale a SF-ului. Privit ca un fenomen exclusiv literar, SF-ul este condamnat la o perpetuă marginalizare, justificată de multe ori de criteriile academice înalte. Această caracteristică este fără îndoială însă o tară ale cărei origini se află în originea arhetipală a SF-ului care, născîndu-se din povești simple, e perpetuu amenințat de clișee. Așa cum nu poți judeca însă vinul după înălțimea aracilor pe care s-a cățărat vița, literatura SF trebuie privită mai degrabă ca un vin nobil, stors cu dragoste din fructele viței. În calitățile lui se adună și roua dimineții, și dragostea soarelui, și priceperea vierului, dar și zumzăitul molcom de țambal, scurs cald pe chipul vesel al unui prieten drag, alături de care bei. Vinul nu e concurs horticol. Nici SF-ul nu e olimpiadă la limba română! Asta explică în chip strălucit Mircea Naidin.

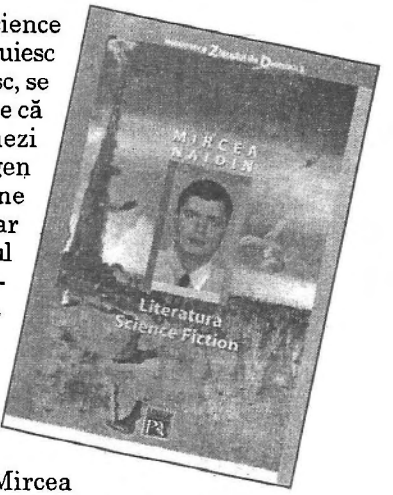

E greu să scrii science fiction. Mulți te disprețuiesc a priori. Alții, care citesc, se mulțumesc să mormăie că e păcat să subordonezi „așa un talent" unui gen minor. Acela care spune că nu i s-au oțetit măcar o dată lacrimile la auzul unor asemenea considerații are de mărturisit păcatul greu al minciunii. Deslușind mecanismul acestui dispreț, de neînțeles pentru mine pînă la lectura cărții sale, Mircea Naidin m-a vindecat de lacrimi acide și m-a făcut imun la asemenea junghieri nedrepte.

După opinia sa, disprețul față de imaginar derivă dintr-o mărginire care, la noi, poate fi privită mai degrabă ca fiind de sorginte materialist-dialectică decît ca un fel de „rațiune pură". Aceia care disprețuiesc a priori SF-ul privesc abstracțiunile ca pe ceva inutil, menit doar să potențeze accesul spre adevărata cunoaștere, cea strict senzorială. Nici măcar divinația mesajului biunivoc al science fiction-ului, care definește o atitudine față de prezent conturînd un viitor plauzibil, nu îl scapă pe scriitorul SF de o asemenea judecată. Și asta pentru că abstracțiunile sînt disprețuite de covîrșitoarea majoritate a oamenilor.

Aici intervine însă caracterul blajin al lui Mircea Naidin. Din sfioșenie academică, evitînd poate verdicte mai degrabă gazetărești, autorul se ferește să sugereze că, din păcate, în ultimii ani, science fiction-ul se confruntă (hai să spunem pe spațiul românesc) cu un public din ce în ce mai incapabil să acceadă la abstracțiunile pe care le construiesc scriitorii. Dacă e să dăm numai exemplul ultimelor două romane ale lui Michael Crichton, o să vedem că, pentru a pătrunde pe deplin în diegeză, cititorul trebuie să-și imagineze spuma cuantică, nanotehnologiile, să poată citi două pagini de cod, să știe cu exactitate ce rezultă în urma segmentării genomului, să simtă aproape fizic diferențele de dimensiune dintre o celulă, un virus și o formațiune alcătuită din două mii de atomi... Avem noi oare un asemenea public? Este literatura science fiction astăzi la noi savurată de oameni capabili să acceadă la asemenea abstracțiuni?

Blajin, Mircea Naidin preferă să nu intre în asemenea detalii. Care, desigur, nici nu făceau obiectul studiului său. Dar tare bine ar fi fost să o fi făcut, fiindcă probabil aici este cuprinsă cheia dezvoltării literaturii SF în următoarele decenii. Sau poate că e mai bine așa. În fond, angoasa descrierii unei tactici de atac orbital care folosește punctele Lagrange mobile face parte din experiența indescriptibilă de a fi scriitor SF...

Și cîte ar mai fi de spus. Dar n-am cum. Și nici nu vreau. Fiindcă vă recomand să citiți despre *Science Fiction* cu dragoste... •

Dan Doboș

n. 1970, Iași
romane: *Elefantul în bostănărie*, Ed. Media-Tech, 1999; *Abația* și *Blestemul Abației*, Ed. Nemira, 2002 și 2003
prezent în antologia *Quasar 001*, Ed. Media-Tech, 2001
premiul Romcon 2003 pentru volum *(Abația)*

Liviu Radu
O operă majoră

Mircea Opriță: *Anticipația românească*
Editura Viitorul Românesc, 2003

În sfîrșit, Mircea Opriță ne-a dăruit o nouă ediție, una mult extinsă și completată cu informații pînă în anul 2002, a primei variante a operei sale, ce trata subiectul doar pînă în 1990.

Nu are rost să insistăm asupra importanței acestei opere. Nu-i vorba doar de o istorie a literaturii SF românești de la începuturi pînă în zilele noastre – singura lucrare de acest gen și de asemenea proporții –, ci și de o analiză deosebit de obiectivă și de competentă a unui gen literar ignorat de critica literară. Putem spune că literatura SF românească își are, în acest moment, lucrarea de referință care s-o înscrie în rîndul literaturii recunoscute și apreciate. Nu vom insista nici asupra cantității enorme de muncă necesare elaborării unui asemenea op. Domnul Opriță cunoaște foarte bine fenomenul SF, pentru că este și domnia sa unul dintre cei care au contribuit la dezvoltarea genului, și demonstrează – prin referirile și citatele din text – că a studiat amănunțit volumele despre care amintește.

Aș vrea să subliniez, pe scurt, importanța unui anumit capitol, cel intitulat „Cyberpunk și sefultură: mimetism și noi deschideri. Alte valuri la porțile mileniului trei". Pe lîngă o analiză amănunțită a fenomenului SF în condițiile nou-cuceritei libertăți de expresie și ale curentelor apărute în aceste condiții, Mircea Opriță ne oferă cîteva micromonografii ale celor mai importanți autori apăruți după 1990. Am fost impresionat de obiectivitatea, bunăvoința și sinceritatea dovedite de domnul Opriță în aceste analize, unele destul de detaliate. Autorul încearcă să surprindă esența acestor scriitori și nu ezită să emită caracterizări sintetice. Astfel, **Michael Haulică** este „purtător de drapel în postmodernismul SF românesc", „lumea sa este degradată și bolnavă, căreia imaginarul, realitatea virtuală, i se deschide asemenea unui refugiu salvator". „Autorul descrie personajele dintr-o perspectivă înțelegătoare, aproape confraternă, străină totuși de compasiune." **Sebastian A. Corn** „este un autor inteligent, cu simțul umorului, necomplexat de regulile clasice ale dezvoltării unui subiect. În consecință, substanța prozelor sale are o mobilitate remarcabilă ce nu ține totuși de tratamentul superficial". „Postmodernismul lui **Liviu Radu** este mai curînd declarat decît autentic... Volumele editate ne arată un autor coerent, cu gîndire metodic articulată, care probabil că n-ar fi fost altul nici într-o realitate culturală paralelă, lipsită de experiența cyberpunk." „Sub raportul artei combinatorii, autorul, cu vizibile înclinații spre parodie, pune în lumină o imaginație aproape frenetică, stăpînită însă prin cenzura unor geometrii compoziționale pe care cărțile sale și le impun." **Cătălin Ionescu** dă dovadă de „postmodernism hrănit din virtualitatea cibernetică". **Ona Frantz** „debutează strălucit, cu o carte complexă, în ciuda aspectului de saga eroico-folclorică". „Ona Frantz are, evident, sensibilitate, însă nu și acele mar-

caje aproape tradiționale ale literaturii feminine." **Florin Pîtea** „își conduce textele nu spre o ruptură cu realitatea, ci în spiritul unei experiențe realiste, al cărei conținut, însă, concentrează substanța unei verosimile lumi viitoare. Tulburătoare, lumea aceasta e străină de măsurile cu care tradiția judecă lucrurile. Surprinzător e faptul că din ea n-au pierit cu totul căldura sufletească și spiritul uman". **Andrei Valachi** este „un talentat povestitor"; „Sumbrul de inspirație gotică îl atrage, e o coordonată a scrisului său". „Cele două componente esențiale ale scrisului lui **Cătălin Sandu** sînt umorul ironic și sugestia poetică." **Costi Gurgu** „și-a adus propria-i contribuție la demitizările pe care spirite mai conservatoare le pot considera, uneori cu destulă îndreptățire, drept atacuri blasfematorii la adresa subiectelor creștine". „Autorul reușește să descrie credibil un univers complet non-uman ca structură"... „Lumea imaginată de **Don Simon** este realmente captivantă. Ea există prin continue sclipiri ale spiritului, pe care simpla descriere a conținutului va reuși cu greu să le antreneze cu sine." „**Dănuț Ivănescu** încearcă experiențe stilistice întrucîtva excentrice... talentul lui Dănuț Ivănescu e încă în risipă și în căutare de sine." **Doru Stoica** are „lucrări aspirînd spre literar", **Jean-Lorin Sterian** demonstrează „o bună tehnică a povestirii, ironie senină și un subtil dozaj al elementelor de natură miraculoasă", iar **Ladislau Daradici** este „un poet al morții și al visului mortuar".

Am respectat ordinea folosită de Mircea Opriță, care nu se declară a fi un clasament al autorilor respectivi. Singura absență notorie este cea a **Anei-Maria Negrilă**, care păcătuiește însă prin faptul că nu are, încă, un volum propriu. Sincer vorbind, cred că domnul Opriță a reușit ceea ce și-a propus, în capitolul despre care v-am vorbit; să surprindă esența fenomenului nouăzecist și să înțeleagă – cu multă apropiere și simpatie – autorii care fac parte, măcar formal, din acest grup. ●

Liviu Radu

n. 1948, București

Trip-Tic, Ed. Dacia, 1999;
Spre Ierusalim, Ed. ALL, 2000;
Constanța 1919, Ed. ProLogos, 2000

prezent în antologiile: *Nemira '96*; *Plaja nudiștilor și Don Quijote, prostituata și alte personaje*, Ed. ALLFA, 1998 și 1999; *România SF 2001*, Ed. ProLogos; *Timpul eroilor și Alte lumi, alte legende*, Ed. Media-Tech, 2001 și 2002

a tradus peste 40 de volume de literatură SF (Abraham Merritt, George R.R. Martin, Isaac Asimov, John Brunner etc.)

Premiul de încurajare la Eurocon 2000; Premiul „Vladimir Colin", 2001 (pentru *Constanța 1919*)

Cătălin Badea-Gheracostea

În aşteptarea infinitului, într-o Abaţie

Dan Doboş, *Abaţia şi Blestemul Abaţiei*
Editura Nemira, 2002 şi 2003

Trilogia *Abaţiei* înscrie mai multe „prime" în istoria romanului de aventuri autohton: prima trilogie de aventuri SF, prima carte cu web-site şi forum de discuţii proprii, prima carte „de consum" care îşi plăteşte autorul fără să facă rabat la calitatea literară. De asemenea, trilogia lui Dan Doboş – din care al treilea volum va apărea în toamna lui 2004 – se înscrie în cea mai bună tradiţie a epicului elaborat, cel care pune preţ pe structurile construite de autor (fie ele ideologice, narative sau discursive). Dacă am dori să o apropiem de nişte modele recunoscute, ciclul *Dune* al lui Frank Herbert şi ciclul *Fundaţiei* al lui Isaac Asimov sunt cele mai la îndemână. Însă *Abaţia* nu reprezintă pentru literatura română o scriere de recuperare a timpului pierdut în lipsa traducerilor – apărute cu câteva decenii întârziere faţă de originale. *Abaţia* consolidează în epica românească o dimensiune fragilă de la romanele lui Victor Anestin până la Vladimir Colin, referindu-ne aici la dezechilibrul dintre ideologic şi estetic, în principal tranşat în favoarea primului, din motive diferite de-a lungul timpului.

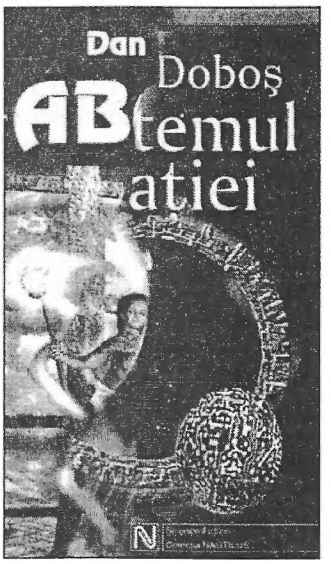

(Intermezzo: la Anestin predomina „ştiinţificitatea" asupra esteticului, apoi a urmat „comunismul în spaţiu", apoi Colin a transformat calofilia sa în ideologie, chiar conflictele etice ale personajelor sale au o cauzalitate care sublimează în estetic.)

Trilogia scriitorului şi publicistului ieşean este şi o expresie a libertăţii de gândire. Chiar şi fără a plăcea, *Abaţia* şi *Blestemul Abaţiei* au meritul de a reafirma o manieră de a scrie solidă, cu personaje şi conflicte motivate credibil, într-o lume care este nevoie să fie definită simultan cu acţiunea în verosimil şi, pe cât posibil, în estetic.

În pofida tuturor prejudecăţilor împotriva romanului de aventuri şi împotriva siglei SF, Dan Doboş îşi propulsează personajele în dialoguri ardente, pune preţ pe analiza psihologică, nu se sfieşte să le lanseze în dispute cu subiect moral şi/sau religios. Performanţa urmărită şi obţinută este plăcerea intelectuală a lecturii. Chiar dacă în primul volum vehiculul stilistic are anumite rugozităţi, în cel de-al doilea acestea au fost eliminate, autorul asumându-şi prin urmare noi riscuri. De fapt putem vorbi de două cărţi diferite, nu doar pentru simplul salt în istoria ficţională a trilogiei, cât mai ales pentru noile personaje introduse alături de cele iniţiale. Fiecare personaj al lui Dan Doboş, asemănător întrucâtva cu cele herbertiene, poartă cu sine un bagaj ideologic (exemplu: apariţia în *Blestemul...* a triburilor cu puteri psi de pe planeta Kyrall – apariţia în *Mântuitorul Dunei* a Bene Tleilaxu) care modifică desfăşurarea acţiunii şi creează noi conflicte rezolvând sau acutizând conflictele vechi. Cele două volume apărute deocamdată sunt asemenea a două diagrame ale aceleiaşi partide de şah tridimensional, cea de-a doua neavând nevoie decât parţial de prima pentru a fi înţeleasă. Evident, mai mult decât curiozitatea ne face să ne întrebăm cum va fi a treia parte a trilogiei: *Infinita Abaţie*.

Să speculăm, dar să speculăm numai două dintre temele întreţesute ale trilogiei: iubirea şi credinţa. În primul volum, avem dragostea cavalerească a lui Rimio de Vassur pentru personajul dublu al Mariilor (uimitor cum clonarea poate da aceeaşi persoană în ipostaza dependentă de carnal şi, simultan, în ipostaza cu anvergură spirituală), în al doilea volum sentimentele îmbătrânesc şi se trăieşte la propriu din amintiri până ce printr-un reuşit *deus ex machina* memoria unui mort (a mai multora, de fapt) renaşte în Xtyn. Foarte clar, nu-i aşa? La fel, în primul volum avem credinţa că Omul trebuie să îşi ferească Dumnezeul de propria Sa nemărginire (prilej pentru spumoase dispute teologice heterodoxe), în al doilea avem revelaţia că Super-Omul Xtyn este doar produsul rasei umane ca răspuns la ameninţarea stagnării sugerate de extraterestrul Zuul cu atributele unui Trickster (nemuritor, cvasi-ubicuu prin teleportare, cvasi-omniscient prin telepatie etc.), speriat la rându-i de continua expansiune umană în galaxie. Nu am ce face, trebuie să citiţi cărţile pentru a înţelege ce am scris.

Speculaţia: omenirea îşi stinge toate conflictele interne prin super-prestaţia psi a lui Xtyn, originale şi clone se înfrăţesc în scopul comun al eliminării ameninţării non-umane. Xtyn îşi sacrifică dragostele pentru toate femeile care au iubit vreun mort a cărui memorie şi personalitate s-au topit în Super-Sinele său, doar pentru a-i arăta lui Zuul, printr-o fuziune trans-specie – suprema iubire –, că oamenii merită să populeze infinitul.

Frumuseţea trilogiei *Abaţiei* constă în faptul că vâna epică este atât de puternică, încât speculaţia de mai sus este doar una dintre variantele posibile. Iar literaritatea *Infinitei Abaţii* este o certitudine. ●

Cătălin Badea-Gheracostea

n. 1968, Braşov
Alternative critice (critică şi teorie literară), Ed. Karmat Press, 2001
Premiul Romcon 2003 pentru publicistică

„Perdido Street Station" de China Miéville

FLORIN PÎTEA

Prin anul 2002, bunul meu prieten Liviu Moldovan a făcut o excursie în Franța și a venit de acolo încărcat cu cărți. Dintre ele, mi-a atras atenția un volum de aproape nouă sute de pagini, care pe coperta interioară avea comentarii de genul: „Dacă există un echivalent fantasy al literaturii cyberpunk, acesta este" și referiri la Charles Dickens, Hyeronimus Bosch, Mervyn Peake, literatura gotică și genul steampunk. Restul, pentru aceia dintre dumneavoastră care au urmărit rubrica *Huckleberry Finn într-o bărcuță de hîrtie*, este deja ușor de prevăzut: am citit cartea, le-am făcut capul calendar celor dispuși să mă asculte vorbind despre ea, apoi, prin amabilitatea doamnei Diana Giurgi și a soțului său, Rudiger Hoehn, am achiziționat un exemplar. Iată despre ce este vorba:

În metropola New Crobuzon din lumea Bas Lag sosește un călător, un fel de vultur inteligent din specia garuda, pe nume Yagharek. I-au fost retezate aripile, și, fiindcă dorește să poată din nou zbura, îl angajează pe savantul Isaac Dan der Grimnebulin, un cercetător excentric afiliat Universității din New Crobuzon. Printre excentricitățile savantului se numără, spre exemplu, relația amoroasă cu o femelă din specia khepri, cu corp de femeie și cap de gîndac, o sculptoriță numită Lin.

Dacă Isaac are acest contract, Lin primește un altul, și anume trebuie să sculpteze o statuie în mărime naturală a unei căpetenii din lumea interlopă, Mister Motley. Isaac începe să studieze creaturi zburătoare de tot felul, ba chiar oferă sume generoase pentru specimene pe care să le poată studia. Așa se face că un funcționar al Parlamentului sustrage o larvă dintr-un set de cinci, apoi i-o vinde lui Isaac Grimnebulin. Între timp, Lin se întîlnește cu Mister Motley, un criminal atît de Refăcut de taumaturgii din New Crobuzon, încît este imposibil de spus din ce specie făcea parte inițial. În vreme ce alți cunoscuți de-ai lor, precum ziarista Derkhan, sînt implicați în activități subversive contra Parlamentului, Isaac se străduiește să afle cu ce ar putea hrăni larva muribundă. Răspunsul vine sub forma unui drog, o versiune diluată a substanței cu care adulții acelei specii își hrănesc larvele, și care este la mare preț pentru crima organizată din New Crobuzon.

Mulțumită drogului, larva crește, se transformă în pupă, iar apoi într-o molie-stingătoare, o creatură teribilă care are imagini pulsatile hipnotice pe aripi și puterea de a sorbi mințile speciilor inteligente. Molia evadează, iar Isaac dezvoltă planuri pentru un motor ce folosește crizele și singularitățile ca surse de energie. De asemenea, robotul mecanic care mătura în atelierul savantului se defectează, iar reparatorul îi introduce pe cartele un program care în cele din urmă îi aduce mașinăriei conștiința de sine.

Molia-stingătoare își eliberează din captivitate suratele, exemplare încă și mai de temut, iar împreună încep să facă victime noapte de noapte prin tot orașul. Între timp, lucrătorii vodyanoi de la docuri blochează circulația fluvială cu ajutorul magiei acvatice, iar trupele Parlamentului intervin în forță. Unul dintre prietenii lui Isaac înțelege că s-au amestecat fără să vrea în treburile departamentului de cercetări al Parlamentului. Situația devine critică, iar Lordul-Primar Rudgutterer cere ajutorul unei alte creaturi teribile, Țesătorul, un păianjen uriaș, inteligent, care țese pînze artistice între planurile realității și pe care garuda îl numesc *the mad dancing god*. Țesătorul ajunge însă destul de repede să-i ajute mai degrabă pe Isaac Grimnebulin și pe prietenii săi, pentru că se numără printre cei care pot înțelege și aprecia cercetările savantului. Într-o primă confruntare, Țesătorul chiar ucide una dintre moliile-stingătoare, dar celelalte, împreună, îl învinge pentru moment.

Isaac intră în criză de timp, mai ales din cauză că unul dintre prietenii săi informează miliția secretă a Parlamentului în legătură cu mișcările lui. Reușește să afle la timp și să evite arestarea. Pe de altă parte, Lin este răpită de Mister Motley, care dorește ca sursă de droguri molia crescută de Isaac Grimnebulin. Isaac se întîlnește mai întîi cu Consiliul Construcțiilor, mintea colectivă a roboților mecanici din New Crobuzon; mașinăriile controlate de Consiliu zdrobesc una dintre moliile-stingătoare și le alungă pentru moment pe celelalte. Apoi, savantul merge cu cîțiva prieteni și cu trei mercenari să găsească cuibul moliilor-stingătoare în Seră, cartierul oamenilor-cactus. Atacul are succes parțial, pentru că Grimnebulin reușește să distrugă ouăle depuse de molia-femelă, dar Shadrach și unii dintre mercenari pier în bătălie.

Ca ultimă șansă, Isaac plănuiește să folosească motorul pe care l-a inventat. Cu ajutorul acestuia, conectează mintea Țesătorului, pur subconștientă, și pe cea a Consiliului Construcțiilor, pur rațională, și le trimite prin trupul unui cerșetor ca printr-o antenă, un semnal atît de puternic, încît moliile rămase în viață se apropie, se hrănesc și plesnesc din exces de hrană. Trupele miliției deschid focul asupra fugarilor, dar ucigașul în serie al metropolei, Jack Half-a-Prayer, intervine și le acoperă retragerea. Ultima molie îi distruge parțial mintea lui Lin chiar cînd Isaac Grimnebulin și prietenii săi ajunseseră ca s-o salveze pe sculptoriță, apoi trupele lui Mister Motley ucid creatura.

După ce pericolul moliilor-stingătoare a trecut, un alt garuda vine la Isaac și-l anunță motivul pentru care lui Yagharek i-au fost retezate aripile. A comis un viol, iar victima îi cere lui Grimnebulin să nu anuleze actul

de justiție. După o îndelungată reflecție, Isaac decide să plece împreună cu Lin și Derkhan din New Crobuzon, iar Yagharek, rămas singur, acceptă să-și petreacă restul vieții ca om, mai degrabă decît ca garuda zburător.

Motivul pentru care am decis să prezint acest roman este că, la distanță de douăzeci de ani de la apariția genului cyberpunk, aici se pot vedea rezultatele diseminării temelor și motivelor specifice genului în alte domenii culturale. Dincolo de imitațiile la mîna a doua și a treia, dincolo de filmele mai bune sau mai proaste, dincolo de videoclipuri și de benzi desenate, temele cyberpunk pot fi percepute în cărți precum *Perdido Street Station* slab, ca niște ecouri stinse. Aici intră, poate, episoadele despre Consiliul Construcțiilor, precum și cele despre reprimarea grevei docherilor, o combinație reușită de reportaj televizat și imagini suprarealiste.

Același lucru se poate spune și în legătură cu temele specifice genului steampunk. Dacă inițial genul acesta a fost realist (cazul unora dintre romanele lui Dickens, precum *Bleak House* ori *Hard Times*) sau aproape realist (cazul romanelor lui Jules Verne), steampunk a trecut apoi în domeniul continuărilor parodice apocrife de felul celor scrise de Philip Jose Farmer, apoi al ucroniilor fantastice de genul celor publicate de Stephen Blaylock și Tim Powers, ori al romanului *The Difference Engine* de William Gibson și Bruce Sterling. *Perdido Street Station* este ecoul îndepărtat al acestor eforturi, și într-un fel încununarea lor, pentru că eliberează genul steampunk cu totul de constrîngerile literaturii și istoriei terestre. New Crobuzon este plin de motoare analitice, căi ferate, locomotive cu aburi, funingine, linii telegrafice, coșuri de fabrică, mormane de fier vechi și roboți mecanici programați cu cartele, locuitorii săi poartă jobenuri, redingote sau rochii cu crinolină și folosesc pistoale cu cremene, dar necesitatea documentării minuțioase în legătură cu epoca victoriană a dispărut aproape complet, pentru că toate acestea sînt în altă lume, Bas Lag.

Tot o eliberare o reprezintă *Perdido Street Station* și pentru genul fantasy. De la mijlocul anilor '70 pînă acum, piața fantasy a fost sufocată de calchieri ale *Stăpînului Inelelor*, majoritatea scrise la normă de autori care nu petrecuseră poate nici un sfert din timpul pe care JRR Tolkien l-a dedicat studiului limbilor, literaturilor și mitologiilor nordice din Evul Mediu timpuriu. Că ne plăcea sau nu, fantasy însemna minimum trei volume, iar săbii, iar toiege cu puteri magice, iar vrăjitorii și descîntece, iar dragoni, iar inorogi, iar castele, iar prinți și prințese, iar elfi și pitici și troli. Miéville ne oferă altceva. (Ca să citez un ateu, Slavă Domnului!) New Crobuzon e o metropolă industrială, multirasială și multietnică, iar rasele care o populează, khepri, vodyanoi, wyrmen, oamenii-cactus și așa mai departe, duc o existență convingătoare, cu cartiere, ghetouri, demonstrații și greve, sindicate, ziare subversive, cîrciumi și expoziții, boemi și cadre universitare, poliție secretă, parlamentari și prostituate, gangsteri și ambasadori. (Inclusiv un ambasador al Iadului.) Față de stereotipurile genului fantasy, lumea urbană pe care China Miéville a construit-o cu minuțiozitate (și, poate, cu un ochi la Londra contemporană și cu altul la CNN) este ca o gură de aer curat pe care cititorii o așteptau de mult. Și atunci, îi iertăm autorului că ne poartă trei sute de pagini numai ca să contureze această lume și să creeze premisele intrigii, mai înainte de a începe acțiunea propriu-zisă. Pe celelalte cinci sute șaptezeci oricum le-a dus din tensiune în tensiune, cu mînă de maestru, pînă la paroxism.

Să vă spun că, pe măsură ce se apropia finalul cărții, îmi părea din ce în ce mai rău că se termină? Sau că *Perdido Street Station* a fost răsplătită cu premiul „Arthur C. Clarke" și cu British Science Fiction Award? Sau să vă spun că, dincolo de metropola New Crobuzon, China Mieville a conturat treptat lumea Bas Lag, iar pentru a o explora a scris un alt roman, *The Scar*? Dar despre acesta am să vă povestesc altă dată. ●

Florin Pîtea

n. 1971, Cîmpina

Necropolis (nuvele), Ed. QED, 2001

Premiul ARSFan pentru proză scurtă, 1994 („Shai Tan") și 1995 („Necropolis")

http://www.geocities.com/themaddancinggod

capra vecinului

• Eurocon 2004, Convenția Europeană de SF din acest an, va avea loc în perioada 5-8 august la Plovdiv, Bulgaria. Michael Haulică (michael_haulica@yahoo.com) este agentul pentru România. Site-ul oficial al convenției: www.bgcon.org. Și încă o veste bună: nu se percepe taxă de participare.

• Postul local de televiziune WOOD TV din Grandville, Michigan, a difuzat în februarie un material în care se spunea că *Asimov's* este o revistă „adults-only", ce conține „povestiri despre sex, droguri și violență". Totul a plecat de la sesizarea unei mame, care a găsit în cutia poștală un exemplar al revistei incriminate, cumpărat de fiica ei de numai 13 ani printr-o organizație care vinde elevilor diverse publicații. În răspunsul lor, oficialii celebrei reviste au acuzat lipsa de documentare a realizatoarei emisiunii cu pricina. Astfel, în catalogul de vînzări, *Asimov's* nici nu apare la secțiunea „Copii", ci la „Știință-tehnologie", iar contractul cu respectiva organizație fusese deja întrerupt din motive financiare (în emisiunea de care vorbim se spunea ca acesta a fost sistat ca urmare a anchetei postului TV). Una peste alta, începînd cu numărul pe iulie (ce va apărea în mai) *Asimov's* va pune un mesaj de avertizare la începutul fiecărei povestiri care li se adresează numai adulților. Am depășit, în acest caz, spațiul destinat unei știri pentru că povestea asta ne-a amintit de una autohtonă, de pe cînd se dorea difuzarea revistei *Anticipația* în școli. Atunci, inițiativa a fost compromisă (s-a spus) de conținutul numărului 527/1995, în care au apărut cîteva povestiri grupate sub titlul „Alte Românii". Nimic nou sub soare, așadar. Și nu e adevărat că „la noi ca la nimeni". Vestea bună? Măcar așa *Anticipația* are ceva în comun cu *Asimov's*...

• Gordon Van Gelder a inițiat o campanie pentru a convinge serviciile poștale americane să emită un timbru dedicat memoriei lui Isaac Asimov. Inițiativa, privită cu simpatie de toată suflarea sefistă, a dus chiar la această propunere concretă din partea artiștilor italieni.

• Brian Herbert și Kevin J. Anderson au semnat un contract pentru alte noi apariții din seria *Dune*. Contractul prevede publicarea a două romane, *Hunters of Dune* și *Sandworms of Dune*, bazate pe *Dune 7*, început de Frank Herbert, a unui volum *(The Road to Dune)* ce va conține capitole inedite din *Dune* și *Mîntuitorul Dunei*, ca și a unor povestiri amplasate în universul *Dune*.

Cătălin Badea-Gheracostea

O vedere asupra fantasticii româneşti A.D. 2004

Nu citiţi paragraful acesta

Accepţiunea termenului „fantastică" folosit pentru încercarea care urmează se vrea cuprinzătoare şi simplificatoare simultan. Este posibil să irite toate categoriile de cititori, pe „profesionişti" ca şi pe „diletanţi", pe „snobi" ca şi pe „fani". Foarte bine. Un cititor iritat înseamnă un cititor motivat să mai citească.

Numim „fantastica" a fi totalitatea textelor de ficţiune şi a celor de non-ficţiune care necesită construirea de către perechea autor–cititor a unei enciclopedii comune având ca scop să explice raţional sau să ofere intuiţia, chiar revelaţia existenţei unui rezervor de lumi total determinat de respectiva enciclopedie. Includem în intervalul fantasticii, pe care îl lăsăm deschis (conform zicerii lui Gilbert Durand în *Structurile...* sale – „visul este fantastica pură"), să zicem la stânga, ceea ce generaţii de scriitori şi critici au numit „literatură fantastică" şi „science fiction". Repetăm că intervalul fantasticii conţine, fiindcă este deschis şi către dreapta, şi textele de non-ficţiune scrise despre cele două componente, adică teoria şi critica acestora. Spre exemplu, un punct important în fantastică este şi diferenţa de substanţă şi manifestare dintre fantastic şi SF, care diferenţă deţine aceeaşi importanţă cu demonstraţia că SF-ul este parte din literatura fantastică, pentru încercarea de faţă. (Cititorul foarte iritat se poate pierde acum între Tzvetan Todorov şi Adrian Marino, salvat în mod straniu sau miraculos de Mircea Naidin cu *Science Fiction. Definiţii. Origini. Fondatori.*) Cu alte cuvinte, fantastica ne ajută să păstrăm numai numele goale.

Citiţi paragraful acesta, dar uitaţi-l

„Fantastica românească", parte a fantasticii universale, se defineşte prin exprimarea în limba română a imaginarului românilor. Ceea ce conduce la câteva probleme de identitate, comunicare şi comunicare a identităţii. Ele pot fi rezolvate într-un interval închis la un capăt fie de *Nostalgia* lui Mircea Cărtărescu, fie de *Quinta spartă* a lui Pavel Coruţ, deschis la celălalt de prezenţa românească pe chat-uri, liste de discuţii şi site-uri în „romgleză" sau americană cu subiecte americane. Fantastica românească se topeşte aşadar în ierarhii modale, fără a cristaliza o ierahie a valorilor şi fără a concretiza o ierarhie a priorităţilor. De aceea indivizii din fantastica românească, indiferent de materia şi forma cu care lucrează, se plâng ad infinitum de faptul că „nu intrăm pe piaţa mondială", „nu luăm Nobelul", „nu ştim să ne vindem marfa", după care urmează alt ad infinitum cu „sunt ţinut pe tuşă", „nici premiul Uniunii nu pot să-l iau, mâncătoria asta...", „nu mă citeşte nimeni, nu scrie nimeni de mine". Fiecare individ din fantastica românească este un mare nedreptăţit ca parte a unui neam foarte nedreptăţit, şi care crede că poate să scape de această universală nedreptate prin a ieşi din fantastica românească. Aici este decelabil un interval de erori, închis la ambele capete (cu paranteze) pătrate: sau individul devine o „valoare de înlocuire" în fantastica românească, pe ideea „să avem şi noi klingonii noştri" (Varain al lui Coruţ este James Bond plus credinţa în zeii traco-daco-geţi), sau individul devine „instituţie", fără intenţia de a muta fantastica românească în atenţia universalului (micile noastre traduceri din marii optzecişti sunt în principal într-o limbă care se închide: franceza). După cum se observă, ieşirea din fantastica românească se face prin închidere. Dacă acest paragraf nu ar fi menit uitării, am fi putut scrie o opinie asupra soluţiei reale.

Paragraf de citit benevol

O istorie a fantasticii româneşti şi, mai ales, a fantasticii româneşti recente trebuie să ţină cont de studiile şi istoriile scrise după 1989. 15 ani raportaţi la istoria literară nu par importanţi, însă nu vorbim despre literatura şi spaţiul literar românesc ca despre o literatură şi un spaţiu normale. În 15 ani s-a recuperat ce s-a putut din precedenţii 44 de sub comunism, s-a completat saltul re-sincronizării cu universalul început de optzecişti, s-a încercat să se reia evoluţia firească a literaturii. Bineînţeles, multă energie s-a pierdut în dispute dacă nu inutile, atunci sigur de un randament ideatic scăzut. Optzecism contra şaizecism, Eminescu este/nu este (important), literatura este/nu este controlată încă de forţe de tip poliţie politică, statul este dator să întreţină scriitorul, sau literatura este dictată de piaţa liberă... Toate aceste dispute marchează scrisul de astăzi în fantastica românească prin epuizare, autorii care încă scriu nu mai au puterea de a descoperi sau inventa ceva. Exemple: personajul îngerului (de sorginte voiculesciană, gândiristă) alterat de desacralizarea postmodernă nu a evoluat deloc, ceea ce a dus la clişeu; motivul vampirului (importat mai degrabă prin televizor) nu a prins la publicul român, ceea ce spune multe despre conservatorismul insuficient înţeles; tema libertăţii sexuale a căzut fie în pornografie, fie în preţiozităţi psihologice, ceea ce a

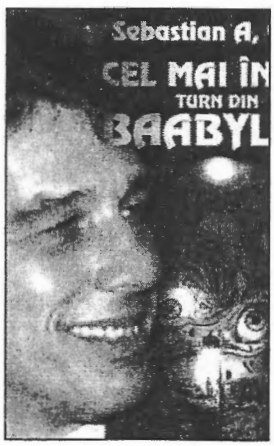

dus la alegeri extreme de lectură. Unitatea fantasticii românești a fost dată nu de explorări ale imaginației, nici de fluxuri de neoprit ale fanteziei, ci de exploatarea rece a fabulosului de către un pumn de scriitori consacrați – fie în zonele centrale, „profesioniste" din literatura română, fie în „ghetourile diletanților".

Ar fi bine să citiți paragraful următor

Fantastica românească poate fi cercetată urmând două perechi de termeni și relaționarea lor: literatură fantastică – science fiction, spațiu literar oficial – spațiu literar „underground". Deja enunțându-le se înmulțesc zonele și motivele iritante. Să explicităm puțin, cazuistica ferindu-ne de prelungiri cvasiteoretice.

La începutul anului 2004 nu se anunță și nu se amintește nici o carte de literatură fantastică, dată de vreun nume mare al literelor românești. Nici o *Nostalgie*, nici o *Carte de la Metopolis*. Spațiul literar oficial este ocupat cu alte subiecte, ultimele ecouri asupra cărților unor Daniel Bănulescu, Petre Barbu, Sebastian A. Corn au pierit de ani buni (singura recenzie pentru *Cel mai înalt turn din Baabylon*, volum din 2002 al ultimului menționat, în *România literară*, a apărut în 2003 și este superficială și emasculată). Grupuri de debutanți preferă un strop de fantastic în volumele lor colective, chiar dacă nu acesta este ingredientul de bază (la Iași, *oZone friendly*; la Brașov, *Junii' 03*). Fantasticul a fost atins anul trecut, parțial, de Florin Manolescu în *Misterul camerei închise*, tot așa cum aceeași carte atinge și SF-ul. O atingere tandră și având finalitatea în sine. Pentru cineva care vrea să deceleze importanța acestei cărți, cea mai bună apropiere – ca abordare, subiecte, stil – este de cele două volume de povestiri ale lui Ovid S. Crohmălniceanu din 1980 și 1986, dedicate istoriilor insolite. *Fric*-ul lui Ștefan Agopian este exact exploatarea fabulosului care poate unifica, dar despre cum s-ar face unificarea fantasticii rămâne să mai vorbim.

Cei care publică literatură fantastică, cu obstinație, sunt cei care nu beneficiază de atenția criticilor și, implicit, nu beneficiază nici de atenția Asociației sau Uniunii. (Ar fi nedrept să uităm efortul exemplar al lui Dan-Silviu Boerescu, seria de antologii prin care a avut curajul să șteargă granițele artificiale din interiorul literaturii române. Ultima, *România SF 2001*, este deja prea veche.) „Diletanții" – în cea mai bună accepție lovinesciană – nu au încă acces regulat la publicațiile pe hârtie, prin urmare au invadat Internetul. Aici este iar un interval de trecere, în care vecinătatea „diletantism"–„profesionism" se topește către ultimul termen. Exemplul cel mai potrivit este grupul de pe **www.atelierKULT.com**, modalitatea electronică în spatele căreia Bogdan Bucheru și Cătălin Sandu, în principal, au dat câteva antologii de povestiri fantastice (vezi *Alte lumi, alte legende*, apărută la Iași în 2002).

Citește și dă mai departe

Science fiction-ul românesc la începutul anului 2004 este un spațiu literar marcat de anormalitate. Între 1990 și 2000, această parte a fantasticii a avut o evoluție între extreme: ori a existat în România singurul săptămânal de SF din lume, iar edituri ca Nemira au dat în câțiva ani cvasi-totalitatea traducerilor titlurilor mari ale SF-ului mondial, publicând și autori români; ori au existat ani în care toată producția de text autohton s-a retras pe Internet. 2004 aduce, să sperăm, o normalizare. Vorbim despre un echilibru dinamic între ce și cât se scrie, publicarea nu doar pentru „fandom" (id est partizanii necondiționați) și feed-back-ul „cititorilor profesioniști" (criticii). Se pare că SF-ul românesc a ajuns din nou la o maturitate creatoare, căutându-și încă o maturitate a promovării, a marketing-ului. Dovada că există SF românesc de calitate (aici putem valoriza eliminând coruțismele și startrekismele) o avem într-un întreg interval delimitat de lucrarea monumentală *Anticipația românească*, a lui Mircea Opriță (ediția a II-a, apărută în toamna anului trecut, acoperă și anii 1995-2001) și de site-urile **proscris.port5.com**, **imagikon.ev.ro**, **sfera.ev.ro**, **avangarda.ev.ro** și, bineînțeles, **lumivirtuale.ro**. Există individualități puternice în SF-ul românesc care doresc ducerea fantasticii acolo unde îi este locul – la publicul furat acum de televiziune și de bârfa mass media (al cărei ultim produs, *Big Brother*, este o distopie cinic comercializată, mascată de amestecul involuntar umoristic pornografie+amenzi CNA). Autorii de SF români, chiar dacă au depășit stadiul de debutanți, nu își văd volumele comentate de critica literară „centrală", „oficială". Să fie doar prejudecata că SF-ul este „literatură de ghetou", „underground", chiar „pentru copii"? Să luăm exemplul primelor două volume din trilogia lui Dan Doboș, *Abația*. Chiar dacă Editura Nemira a deschis și un site dedicat acesteia, chiar dacă tirajul de câteva mii de exemplare este pe cale de a fi epuizat (cine vinde în România peste 5000 de volume de „mainstream"?), cine a luat *Abația* în seamă? Întrebare care se poate pune și despre *Cel mai înalt turn din Baabylon* (Sebastian A. Corn), dar și despre *Câmpuri magnetice* (Ovidiu Bufnilă), *Turnurile gemene* (Robert David) și, aici devenim foarte triști, Despre Toate Cărțile SF din fantastica românească. Și este mare păcat, nu doar pentru public, ci și pentru profesioniștii lecturii; SF-ul românesc s-a schimbat, tinde spre noi dimensiuni, spre noi instrumente de explorare a imaginarului românesc, tinde să devină prin sine o șansă de integrare în universal nu doar prin imitație, recuperare, sincronizare, ci și prin datul simplu al fanteziei și prin cel îndelung moșit al constructului mental. Fantastica românească trebuie să fie în toate componentele ei o **narațiune prospectivă**. Implicit nonficțiunile trebuie să urmeze efortul, de cele mai multe ori solitar, deși se dorește solidar, al ficțiunilor. Altfel doar o singură indicație de lectură lipsește: Citește și Distruge. ●

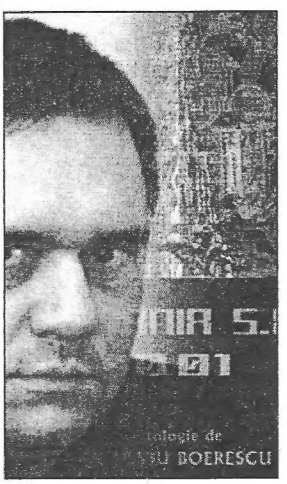

FLORIN PÎTEA

Țesătura de vise

Într-o noapte, Mao Zedong adormi și se visă păianjen. Avea opt picioare păroase și subțiri, ochi simpli situați în poziții curioase, mandibule otrăvitoare și un corp mic. Peisajul în care se afla era plin de fire de iarbă enorme, de frunze pe care s-ar fi putut plimba în voie o zi întreagă, de copaci mai înalți decît Everestul. Din noua perspectivă, China căpătase dimensiuni cosmice.

Era singur-singurel, și în formă de păianjen cum ar fi putut conduce națiunea chineză pe calea construirii socialismului? Gîndul că nu mai avea rolul de conducător pentru obținerea căruia se chinuise atît amar de vreme îl chinui un timp, dar încet-încet lui Mao i se făcu foame, și lăsă regretele pentru mai tîrziu.

Din firele lipicioase care-i ieșeau din corp țesu o plasă pe cît de bine putea. Întinse o ramă de fire printre tulpinile buruienilor, apoi fire radiale și altele în spirală printre ele. Cînd ajunse în centru, plasa i se păru nepotrivită. Ochiurile erau prea mari, iar musculițele și țînțarii treceau cu ușurință printre ele fără să se agațe. Porni să țesă ochiuri noi, pe o spirală mai strînsă, și între timp mîncă firele vechi. Aveau un gust oribil, iar foamea nu i-o potoliră cu nici un chip, dar asta nu făcu decît să-i întărească hotărîrea de a face o plasă mai bună.

Nu mai avea mult pînă la terminarea noii plase cînd vibrații din fire îl anunțară că prinsese prima pradă. Era o muscă albastră, ale cărei eforturi disperate rupseseră cîteva dintre ochiurile țesute cu atîta migală. Însă toată agitația mustei nu făcuse altceva decît s-o atingă mai mult cu firele lipicioase ale plasei. Mao se apropie cu precauție, aruncă noi fire peste muscă, și abia după ce o imobiliză complet tăbărî pe ea, o apucă în mandibule, îi injectă otravă paralizantă și se apucă să-i sugă carnea din învelișul chitinos. Musca bîzîi o vreme, din ce în ce mai slab, apoi muri. Cînd Mao se opri din supt, umflat și sătul, din muscă nu mai rămăsese decît o carcasă uscată.

Un păianjen oarecare s-ar fi mulțumit să aibă o plasă, și poate, într-o zi cînd ar fi fost norocos și prevăzător, i-ar fi dus ofrandă un gîndac mort unei femele, ca să se poată acupla rapid cu ea în timp ce mînca gîndacul. Dar Mao nu avea minte de păianjen, nu se gîndea numai la mîncare și împerechere, și știa că menirea lui pe lume este să prefacă întreaga Chină. Așa încît porni să țesă o plasă nouă, apoi încă una. Fiecare era mai bine făcută, mai ingenios așezată, iar gărgărițele, mușteleș și țînțarii se prindeau în ele cu zecile. Mao se hrăni pe săturate, zi de zi, și curînd ajunse să se lupte cu alți păianjeni și să-i biruie. Erau proști, le lipsea conștiința luptei de clasă și habar n-aveau de războiul de gherilă sau despre metodele de ambuscadă.

Umplu cu plasele lui întregul luminiș, apoi pădurea. Alți păianjeni, văzînd că nu era chip să-l biruie, luară obiceiul să-i dea tribut de insecte paralizate ca să-i lase în viață. Văzuseră că păteau aceia care se ridicau împotriva lui Mao.

Cu timpul, nou-venitul nu se mai mulțumi să primească bir, ci își trimise supușii la lucru, să-i întrețină plasele vechi și să țesă altele noi după planurile sale. Astfel, prin munca păianjenilor aliați, plasele se întinseră din buruiană în buruiană, din tufă în tufă, din creangă în creangă, cuprinzînd azi un cîmp, mîine o pădure, și întinzîndu-se încet prin tot ținutul.

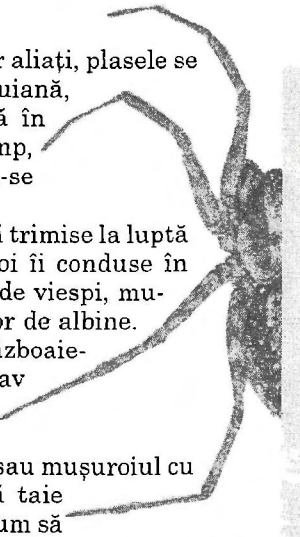

Mao își organiză supușii, îi trimise la luptă împotriva altor păianjeni, apoi îi conduse în lupte aprige contra cuiburilor de viespi, mușuroaielor de furnici și roiurilor de albine. Furnicile aveau experiența războaielor, și albinele se pricepeau grozav să înțepe, dar Mao știa foarte bine cum să pregătească bătăliile, cum să înconjoare stupul sau mușuroiul cu plase rînduri-rînduri, cum să taie aprovizionarea asediatelor și cum să le împuțineze trupele prin încăierări repetate. Printre artopode se duse vestea, și din ținuturile învecinate începură să sosească păianjeni dornici să intre în slujba conducătorului. Iar Mao îi folosi cu succes și ajunse să le invadeze teritoriile de baștină.

De-acum țesea planuri, mai degrabă decît plase, iar stăpînirea lui se întindea cale de cîteva zeci de kilometri jur-împrejurul luminișului de unde pornise. Era un regat de fire lipicioase, întinse printre plante, vibrînd ușurel cînd bătea vîntul. Un imperiu tăcut, netulburat de bîzîit de insectă, pentru că supușii săi le exterminaseră și pe cele zburătoare, și pe cele care se tîrau. Păianjenii întrețineau plasele, trimiteau mesaje rapide de-a lungul firelor, păzeau cuiburile cu pui și-i îndeplineau ordinele conducătorului.

Ajunsese acum să stăpînească mai mult decît regina unui stup, dar mintea lui Mao nu era îngustă, ca a unei insecte. Mao avea o viziune măreață. Știa că niciodată nu ar fi putut să ia în stăpînire întreaga Chină, nu în chip de păianjen, pentru că mare parte din ținuturile chineze erau prea aride, prea lipsite de umezeala care le pria supușilor săi și de insectele cu care se hrăneau aceștia. Deasupra fluviilor și canalelor nu ar fi putut nicicînd să-și întindă țesătura de plase, iar pe vîrfurile munților, ori prin îndepărtatul Tibet, păianjenii pe care-i conducea ar fi pierit de frig și din lipsă de aer. Dar pretutindeni unde condițiile erau prielnice, Mao dorea sa-și întindă stăpînirea, să-și îndemne supușii să țesă rînduri peste rînduri de plase și să înfrîngă insectele.

Curînd, grupuri de furnici și de albine căzură în robie, iar Mao le puse la lucru. Furnicile începură să lucreze pămîntul, cărîndu-l grăunte cu grăunte. Albinele aduseră semințe în pămîntul cel nou. Buruieni și arbuști prinseră rădăcini, iar păianjenii lui Mao țesură plase prin locuri care pe vremuri fuseseră sterpe. Era un efort colosal, dar la el participau miliarde și miliarde de artropode și insectele pe care le subjugaseră.

Iar Mao, mai degrabă decît să țesă plase, ca în prima zi, călătorea prin ținuturile sale, călare pe libelule, înfruptîndu-se din ofrandele suculente pe care i le aduceau ceilalți păianjeni. Inspecta din cînd în cînd hățișul

de fire, punînd cîteodată să fie pedepsiți cei care deveniseră delăsători. Și într-o zi, pe cînd inspecta o țesătură deasă dintr-un vechi templu taoist, găsi un fluture lipit pe fire, o arătare cu aripi uriașe, pline de solzi care de care mai colorați, ca o revărsare de lacrimi căzute din curcubeu. De cînd cutreiera pădurile, Mao nu văzuse niciodată un fluture atît de frumos, necum să fi prins și să fi mîncat vreunul.

Le făcu semn celorlalți păianjeni să stea deoparte, apoi începu metodic să-l cuprindă în fire lipicioase și să-l imobilizeze. Fluturele bătu slab din aripi de cîteva ori, dar nu se luptă cu adevărat ca să scape. Cînd Mao fu mulțumit de legături, se cățără pe trupul fluturelui și mușcă din el cu mandibulele mustind de otravă.

— Sînt Chuang Tzu, zise acesta cu glas omenesc.

Mao fu uimit peste măsură, căci era prima dată după atît timp petrecut printre artropode și insecte cînd cineva îi vorbea în chineză.

— Mă visez fluture, continuă prizonierul cu voce sfîrșită. Ar trebui să mă trezesc și să pun întrebări filozofice care să-i uimească și să-i încînte pe oameni mii de ani de acum încolo. Dar nu știu dacă am să mă mai trezesc, nu știu cine o să pună întrebările acelea uimitoare în locul meu... Cine ești?... Ce cauți în visul meu?... De ce-mi ucizi visul?... ●

(din volumul *An/Organic*, în curs de apariție
la Editura Amaltea - www.amaltea.ro)

CĂTĂLIN SANDU
Colecționarii

„Without passion man is a mere latent force..."
Henri-Frédéric Amiel (1821–1881)

Mașina de cusut trăgea în continuare blana roșie de pe sul. Vladimir îi încetini ritmul pînă la un murmur ușor, apoi se uită spre geamul dincolo de care șeful său își uda florile. Aceasta era noua preocupare a lui Nic. Nic Dummor, cel mai tare din prăpăditul ăsta de atelier. Primise pachetul chiar săptămîna aceasta, și iată că deja își cumpărase patru ficuși mari, pe care și-i ștergea în fiecare zi cu o cîrpă muiată în nu știu ce soluție luată din broșura pachetului promoțional.

Vladimir se întoarse la maimuța lui, continuînd să tragă blană de pe sul ce amenința să se termine mai repede decît crezuse. Animalul se mișcă în somnul lui și bărbatul se grăbi să-l mîngîie pe burta cheală, șoptindu-i cuvinte blînde.

Se întrebă cine mai era și nebunul cu înclinații bruște pentru maimuțe colorate... Ridică din umeri, concentrîndu-se asupra maimuței.

Însă gîndul că Nic avea o nouă dragoste nu-i dădea pace. Se opri din nou, ștergîndu-se de transpirație. Becurile din atelier erau prea puternice de cînd le schimbase femeia de serviciu. Dar dacă asta trebuia să facă ea...

Flori.

Privi blana rămasă. Maimuța dormea în continuare, pe jumătate goală. Oare cum ar fi reacționat colecționarul de maimuțe dacă ar fi primit una doar cu o parte din blană? Gîndul îl amuză, făcîndu-l să zîmbească. Chiar ar fi vrut să abandoneze animalul așa, numai să vadă dacă insul acela ar fi reclamat sau nu faptul. Poate că pasiunea lui ar fi căpătat o nouă dimensiune așa...

Flori. *Flori*, fir-ar să fie!

Se uită din nou spre Nic Dummor. Își dori să fi fost acum în locul lui. Să ia cîrpa aceea aspră, să mîngîie petalele mari ale plantelor acelora de un verde intens... Să le miroasă în fiecare zi...

Trimisese și el cereri către cele mai cunoscute firme din oraș, poate-poate o să-și găsească pasiunea vieții sale. Însă nu primise nimic pînă acum. Toți cei din jurul său aveau cîte ceva de colecționat, cîte un tic cumpărat, cîte o meteahnă, acolo... Numai de el nu se lipea nimic. Fără îndoială, încercase multe chestii, cărți poștale, pixuri cu miros de plante, chiar și costume din veacul trecut, dar, ca un făcut, toate îl enervaseră la culme, sfîrșind destul de repede prin a rupe vederile, sau a da foc hainelor acelora vechi.

Bianca, nevastă-sa, îl tolerase o vreme. Dar nu mai știa cît o să dureze starea asta de lucruri. Parcă și auzea cuvintele ei aspre: *Nu ești bun de nimic! Nici un om normal nu se comportă așa! Uite, ai ajuns un biet croitor de animale. Să pui blană la cățel și pene pe găini! Într-o zi o să ajungi să torni frunze pe stradă, să umpli trotuarul unuia căruia îi place să mătură în fiecare zi!*

— Ce spui acolo, Vladimir?

Nic Dummor se sprijini grav de măsuța lui.

Vladimir bîigui ceva, aplecîndu-se asupra mașinii de cusut. Nu realizase că vorbise cu glas tare. Simți picăturile de transpirație adunîndu-se din nou pe fruntea lui ridată, enervîndu-l. Vru să-și scoată batista, dar privirile celuilalt îl făcură să tragă mai departe firele roșii de blană de pe sul.

— Te-am întrebat ceva, Vladimir? Ce spuneai tu acolo?

Bărbatul riscă o privire spre șeful lui. Își umezi buzele.

— Nimic.

Găsi o scăpare.

— Cîntam. Mă ajută să mă concentrez.

Nic se îndreptă, nescăpîndu-l pe Vladimir din priviri.

— Uite ce e, Vladimir...

Cunoștea tonul ăsta. În ultima vreme, lucrurile păreau a se îndrepta într-o direcție de care ar fi vrut tare mult să se ferească.

— Nu dai randament, Vladimir... Cu tot cu cîntecele tale de încurajare.

Nic Dummor îi zîmbea ușor, dar el nu se lăsa înșelat de chestia asta. Șeful lui era cu adevărat nervos. Îi simți pe ceilalți lucrători din atelier cum se opriseră, iar privirile lor amuzate începeau să-l enerveze și pe el.

— Eu cred că ai nevoie de o pauză, dragă Vladimir.

Fir-ar să fie de treabă. Vladimir opri mașina de cusut. Fără să vrea, își aruncă privirile spre ficușii imenși din biroului lui Dummor. Zări cîrpa cu care șeful său tocmai le spălase frunzele. Nu știa dacă ficușii trebuia spălați în fiecare zi chiar în felul ăsta, așa cum făcea Nic Dummor. Lui i se părea un lucru exagerat. El n-ar fi...

— Tu mă asculți, Vladimir?

— Da, da, cum să nu... Vă ascult. Așa gîndeam și eu...

— Atunci, ce mai stai? Nu pleci acasă?

— Poftim?

Vladimir nu îl ascultase prea atent pe Nic Dummor.

— Am zis că ar fi bine să îți iei liber restul zilei. Să vii mai relaxat mîine.

— Cum?

Vladimir își scoase în cele din urmă batista, ștergîndu-se de transpirație.

— Ar trebui să pună becuri mai slabe, bîigui fără să vrea.

Nic Dummor își ridică o sprînceană.

— Scuze, scuze. N-am vrut să spun asta. Plec chiar acum.

Se ridică și, chiar în clipa aceea, prinse rîsetul slab al colegilor din atelier. Nu îndrăzni să se uite spre ei. Proștii glumiseră și acum cîteva zile pe seama lui, dar Vladimir nu a avut curaj să ceară aprobare de la Nic Dummor ca să se certe cu ei. Se vedea clar că nici șeful nu îl înghițea. Bianca avea dreptate. Nimeni nu îl avea la inimă pe cineva fără nici un ideal bine definit.

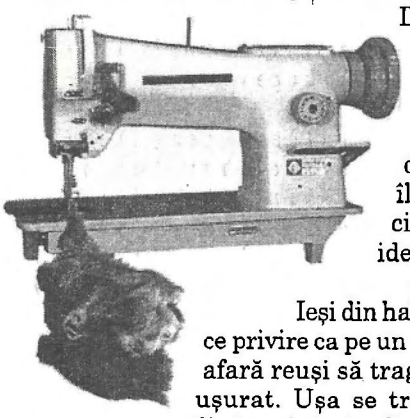

— Am să vin mîine.

Ieși din hala mare, simțind fiece privire ca pe un fier înroșit. De-abia afară reuși să tragă aer în piept, mai ușurat. Ușa se trînti în urma lui o clipă mai tîrziu, făcîndu-l să tresară.

Porni la întîmplare, rătăcind fără noimă pe străzile întortocheate.

• • •

Acasă Bianca îl primi distantă, iar Vladimir simți un ac în inimă. Vru să o ocolească, dar Bianca îl prinse de cot, fluturîndu-i o foaie în față.

— Trebuie să discutăm serios, Vladimir.

Bărbatul oftă, apoi o privi în ochi, cerșind iertare.

— Am aprobare de la șeful de cartier.

— Nu vreau să discutăm despre nimic! N-am chef de asta acum!

— Poftim? făcu ea înțepată.

Din dormitor își făcu apariția Marcus, băiețelul lor de patru ani.

— Intră dracului înapoi, se repezi Vladimir spre el.

— Uite ce-i! Tu să nu vorbești așa cu Marcus. Aprobare am doar *eu* pentru ceartă, și numai pentru noi doi.

— Nu știam că umbli cu cereri din astea...

Ea îl privi superior.

— Tu nu mai știi de mult ce se întîmplă acasă. Ești mereu undeva departe. Noi nici nu mai existăm pentru tine.

Brusc, Vladimir simți că lucrurile erau grave. Ghici că, dacă nu încerca ceva – orice – ca să o împace pe Bianca, ar fi urmat cu siguranță ceva mult mai serios. Poate un...

— Nic Dummor m-a trimis acasă azi.

Își mușcă buzele. Nu începuse bine deloc.

— Cum?

El se uită într-o parte, evitînd-o.

— Despre ce voiai să discutăm?

— O să ajungem și la asta... Ce ai spus despre Nic Dummor?

Vladimir își dădu ochii peste cap.

— M-a trimis acasă. Spunea cum că nu îmi făceam treaba bine.

Urmă o pauză. Bărbatul nu știu cum să interpreteze tăcerea. Marcus apăru din nou în sufragerie și Vladimir se abținu cu greu să nu se repeadă din nou la el. Băiatul începuse clasic, cu timbre. Înclinația i-o cumpăraseră chiar de la doi ani, profitînd de o reducere de care fuseseră chiar mîndri. Bineînțeles, timbrele le colecționaseră ei în continuare și urma să le strîngă mai departe, pînă cînd Marcus ar fi putut să se îngrijească singur de clasoarele lui.

Acum Vladimir se întreba de ce fusese nevoie să se ocupe chiar de timbre... Nimeni nu mai făcea așa ceva. O pasiune veche, dar costisitoare. Timbrele erau din ce în ce mai rare acum.

Era mult mai mulțumit de înclinația Biancăi spre revistele de modă, ca și de colecția ei de chei cu forme neobișnuite, adunate în șapte ani de căsnicie. Ea își schimbase *atît* de rar obiceiurile.

— Lucram la o maimuță..., reluă Vladimir.

— Ce naiba ai, Vladimir! Nu poți să ai și tu o dorință ca lumea? Oamenii vorbesc...

Bianca se ridicase, nervoasă. Se aplecase spre el, cu mîinile în șolduri. Marcus era mai degrabă curios. Era, la urma urmei, a cincea ceartă pe care o aveau de cînd se căsătoriseră.

Și la a șasea are dreptul să ceară divorțul.

Vladimir își mușcă buzele. Se înghesui în fotoliu, fără să spună nimic. Mintea îi căuta febril un argument.

— Am... am... încercat multe chestii. E doar o problemă de timp pînă găsesc ceva potrivit.

— Cumpără-ți naibii un hobby și ține-te de el, ca tot omul! Nu le mai înlocui! Lumea vorbește...

Te repeți..., gîndi Vladimir, însă nu îndrăzni să îi spună ceva.

Știa și el că lumea îl lua în rîs. Chiar la serviciu, colegii șopteau pe la spate cum că nu era bun decît să pună păr pe maimuța nevesti-si. Auzi... *Maimuța nevesti-si*. Dar nu putea să ceară aprobare de la Nic ca să se certe cu ei. Nu de cînd făcuse *chestia* aia cu cîinele.

Rîse ușor. Atunci scăpase puțin din mînă roata mașinii de cusut și îl cam înțepase pe bietul cîine. Clientul venise a doua zi cu o falcă în cer și una în pămînt, strigînd cum că el nu voia un cîine impotent în colecția lui.

— Mai și rîzi!

Vladimir își acoperi gura. Nu se putu abține să nu rîdă, iar Marcus i se alătură. Bianca se enervă.

— Ieși de-aici! Să nu te mai văd.

Vladimir rîdea acum mai tare. Marcus începu să sară, hohotind și el. Bărbatul ieși din sufragerie, închizînd în urma lui ușa dormitorului. Ca un făcut, rîsul îi pieri de pe buze, topindu-se în întunericul camerei. Se grăbi să aprindă lumina.

Atunci zări pachetele.

Pe pat, două pachete mari, învelite în hîrtie de culoare verde, îl așteptau.

Îi veni să strige de bucurie.

Trase aer în piept, apropiindu-se ușor de pat. Citi eticheta. *Colecții & Colecții.*

Hopa!

Nu se aștepta să-i răspundă tocmai cea mai bună firmă de produs pasiuni. De fapt, nu se așteptase la un răspuns chiar așa repede. La urma urmei, cînd soliciți un alt hobby, trebuie să completezi un formular amplu: să spui ce te-a deranjat la cele de pînă acum, ce n-a mers cu ele, care era culoarea favorită în copilărie și care ca adolescent, ce lungime aveau șireturile tale, cîtă sare puneai în mîncare, precum și alte prostii din astea. Iar lista lui era destul de mare.

Nu prea intrai in grațiile furnizorilor cu un astfel de *curriculum vitae.*

Desfăcu rapid cutiile mari. Un ghiveci mic ieși la lumină, salutîndu-l cu o scuturare a frunzelor. Vladimir zîmbi. Pescui broșura dinăuntru și începu s-o răsfoiască.

De acum înainte urma să colecționeze flori.

* * *

Săptămîna următoare a fost de vis pentru Vladimir. Animalele îi ieșiseră mai bine ca niciodată și nimic nu părea să întrerupă viteza cu care Vladimir alerga deasupra mașinii de cusut. Făcuse veverițe tărcate, cîini de un argintiu impecabil, ba chiar își permisese ceva variații de la standard la maimuțe, acum preferatele lui. Bineînțeles că nu primiseră nici un retur, colecționarii pentru care lucra el erau chiar foarte mulțumiți.

Colegii săi îl priveau în ultima vreme cu invidie, iar bărbatul se simțea cu adevărat important pentru prima dată în viață. Chiar și Nic Dummor îl felicitase o dată. Un gînd fugar îi trecuse la un moment dat prin minte, spunîndu-și că acum ar fi fost cazul să ceară o aprobare pentru ceartă, să-i pună odată cu botul pe labe pe cei care îl vorbiseră răutăcios nu cu multă vreme înainte, dar îndepărtase ideea scîrbit.

Nu avea timp de așa ceva acum.

Vladimir se lăsă pe spate, oferindu-și un scurt răgaz.

Se uită din nou spre Nic Dummor, dincolo de geamul biroului său. Florile lui Nic se ofiliseră, în cele din urmă, iar șeful său era acum disperat. Încercase să contacteze firma producătoare, însă nici acum nu îi sosise vreun răspuns. Chiar și el, Vladimir, renunțase la pasiunea pentru flori. Nu îi plăcuse să tot taie la frunzele alea, să șteargă de praf petalele multicolore, să toarne apă în ghivece tot timpul. Ce-i drept, parfumul lor îi plăcuse, și chiar și Bianca îi zîmbise în zilele următoare. Dar, brusc, totul începuse să-l enerveze.

Auncase toate ghivecele pe fereastră, exasperînd-o la culme pe Bianca.

Norocul său a fost că o altă firmă, unde nu își aducea aminte să fi trimis nici un formular pentru un hobby, îi livrase un alt pachet în ziua aceea. Acum jocul purta un alt nume. Pahare. Colecționa pahare.

Nu se închipuise vreodată că urma să colecționeze pahare, și încă din cele cu două picioare. Dar, pentru numele lui Dumnezeu, chiar începuse să-i placă. Sau, mă rog, credea că începuse.

Pentru un moment se întrebă cîți dintre oameni ajungeau cu adevărat să îndrăgească hobbiurile pe care le cumpărau pe bani grei... Chiar și el ajunsese oarecum la fundul buzunarului cînd achitase oferta firmei aceleia necunoscute. Mai rămăsese cu o urmă foarte mică, din care Bianca se și grăbise să achiziționeze un timbru vechi, foarte valoros, zicea ea (lucru de care Vladimir se cam îndoia), pentru Marcus. Soția lui părea să fi uitat supărarea din seara aceea. Bineînțeles, cu o mică umbră de suspiciune afișată atunci cînd el aruncase florile pe fereastră.

Nic Dummor înjură, iar cuvintele ajunseră cu greu la urechile lui, de parcă geamul ar fi încercat să salveze onoarea șefului micului atelier. Vladimir se aplecă ușor spre maimuța pe care tocmai aplica o blană verde. Se opri.

Șeful lui înjură încă o dată, iar Vladimir se ridică în picioare. Cineva se uită la el, iar Vladimir îi făcu din ochi. Celălalt se întoarse nervos la cîinele său, învîrtind la mașina de cusut.

Cu toate că își aruncase florile, Vladimir încă mai știa cum să îngrijească o plantă. Asta era ceea ce învățase în viață: fiecare preocupare pe care o avusese, o lăsase totuși undeva într-un colț al minții. Era în stare să spună cum se curățau scrumierele, cum puteai expune cel mai bine niște cărți poștale vechi, sau cum să pui în valoare o colecție de autografe. Sau, de ce nu, cum să aduci la viață niște ficuși cu frunzele uscate. Cu ceva efort, totul era posibil.

Bătu la ușa de sticlă și intră fără ca Nic Dummor să fi avut vreo șansă să răspundă.

Se apropie de ghiveciul cu flori, de unde Nic îl privea uimit.

— Nu așa se face, începu Vladimir.

— Ce faci aici? Întoarce-te la locul tău! făcu aspru Nic.

— Aș vrea să te ajut.

Vladimir era sincer. Culese o pereche de foarfece de pe jos și începu să taie frunzele moarte.

— Cred că soluția pe care o foloseai nu era chiar așa de bună pentru o astfel de floare. Crede-mă. Cunosc cum se îngrijește o plantă.

Nic vru să spună ceva. Îl urmări pe Vladimir de la distanță, apoi se așeză în fotoliul său. Vladimir îi aruncă o privire fugară, apoi se răsuci din nou spre ficusul uscat.

— Dacă vreți să aveți o floare frumoasă în birou, cred că vă pot ajuta. Și eu am trecut prin asta, și acum cunosc grădinăritul ca pe propriul meu buzunar.

— Ieși afară!

Vladimir nu înțelese. Lăsă foarfeca pe măsuța de alături, apoi făcu un pas înapoi, admirînd floarea.

— Cred că, dacă m-ați lăsa vreo oră pe zi cu ficusul ăsta de aici, l-aș putea însufleți puțin.

Se întoarse zîmbind spre Nic Dummor.

— Nu-i așa?

Se blocă.

Nic Dummor era lîngă el, roșu la față. Bărbatul se străduia să nu ridice vocea.

— Cum îți permiți să te bagi peste *pasiunea* mea?

Vladimir își simți inima alergînd mai repede. Nu știa cu ce greșise.

— Cum îndrăznești să intri aici și să pui mîna pe foarfeca mea? Ești un... ești un...

Făcu un pas înapoi.

— De azi nu mai lucrezi aici. Auzi, să mă învețe *el* pe *mine* cum să am grijă de florile *mele*!

— Nu se poate..., îndrăzni Vladimir.

Celălalt îl apucă de guler. Își aduse aminte că cearta aceasta nu fusese planificată. Îi dădu drumul lui Vladimir și îi aranjă cămașa. Reuși cu greu să își găsească zîmbetul.

— Dragule, de astăzi te informez că nu mai ai ce căuta aici, în atelier. Nu mai lucrezi la mine în firmă.

Își dădu părul pe spate.

— Ai înțeles?

Vladimir se abținu cu greu să nu îl pocnească pe Nic Dummor. Respira cu greu. Se uită spre ficusul indiferent.

— Și totuși, floarea dumneavoastră...

— Ieși. Acum.

Nu știa ce să facă. Vladimir privi spre colegii săi de dincolo de sticla mută și ghici bucuria pe care Nic Dummor le-o adusese prin concedierea sa.

— Da..., făcu.

Încă ar mai fi vrut să creadă că era vorba de o glumă proastă. Dar chipul grav al lui Nic Dummor nu îi lăsa nici o speranță. Își culese cele cîteva lucruri pe care le avea în sertarul biroului și părăsi atelierul. Nimeni nu îl conduse spre ieșire și nu știa dacă s-ar fi așteptat sau nu la așa ceva. Urmări un timp trecătorii, ca și cum ar fi vrut să le spună ce se întîmplase, ori să le ceară sfatul.

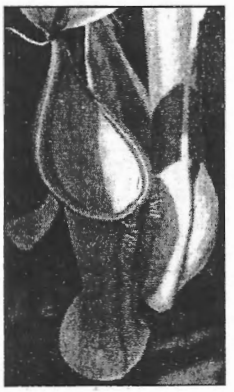

Atunci realiză un lucru care îl tulbură. Își pierduse toată plăcerea pentru paharele lui de cristal. Nu mai simțea nici o atracție pentru colecția pe care de-abia și-o încropise și tot ceea ce gîndea Vladimir acum era că, imediat ce va fi ajuns acasă, totul se va transforma în cioburi.

Inclusiv, trecu un ecou prin mintea lui, relația sa cu Bianca.

* * *

Bianca nu se supărase de la început. Vladimir a promis că în curînd își va descoperi alte și alte pasiuni, totul pe o voce entuziastă. Nu știa cum de găsise putere să se arate atît de bucuros, cînd, de fapt, banii lui erau pe terminate. Si, bineînțeles, în săptămînile care au urmat, Vladimir a încercat să caute atît un nou serviciu, cît și să găsească o firmă dispusă să-i furnizeze un nou hobby. În lipsă de altceva, s-a apucat de sistematizarea timbrelor lui Marcus, de șters praful de pe cheile Biancăi, atunci cînd ea nu avea destul timp la dispoziție pentru asta.

Serile stăteau amîndoi în sufragerie, însă nici unul dintre ei nu aveau nimic să îi spună celuilalt.

Vladimir își aminti într-una dintre seri, cînd Bianca era plecată la o întrunire a colecționarilor de chei rotunde, cum începuse totul. Părinții săi încercaseră să-l îmbie mai mereu cu păpuși de toate formele, și poate că tocmai din cauza asta începuse el să nu se lipească de nimic. Ura păpușile, credea că sînt doar niște lucruri tîmpite, făcute pentru fetițe pistruiate, cu părul neapărat strîns în codițe la spate. De atunci refuzase sistematic orice încercare a părinților săi de a-i oferi ceva.

La vremea cînd prietenii lui se apucaseră deja de adunat semințe de bostan, de căluți de porțelan sau, mai complicat, de sculptură sau roci marțiene, pentru cei ai căror părinți își permiteau, el încă nu avea ceva precis definit. Evident, încercase de toate, iar părinții lui erau chiar disperați din cauza asta. Vladimir își mai amintea certurile din cauza banilor cheltuiți aiurea și chiar se profilase la un moment dat pe timbre, la fel ca Marcus acum, ca să dea impresia că, în sfîrșit, găsise și el ceva care să îi placă. În cele din urmă, părinții lui se obișnuiseră cu ideea.

Bianca dădea însă semne de nervozitate, și Vladimir nu mai știa ce să facă pentru a o lămuri că, uite, mai e puțin și va sosi acasă, învelită într-o hîrtie lucioasă, pasiunea mult visată.

Dar se îndoia din ce în ce mai mult.

În plus, din cauza banilor care se împuținau văzînd cu ochii, nici lui Marcus nu îi mai cumpăraseră nici un timbru nou.

Firește, Bianca nu a avut probleme în a obține o aprobare pentru ultima ceartă, aceea după care urma divorțul. A fost doar o formalitate, cearta nici n-a avut loc în seara respectivă, și, chiar de a doua zi, ea a depus și cerere pentru divorț. Ironic a fost că Vladimir, cel care le știa pe toate (se ocupase cîndva cu colecționarea de procese de divorț și cereri pentru aprobarea certurilor – exista chiar și așa ceva), s-a îngrijit ca toate actele să fie completate cum trebuie, fără absolut nici o greșeală, iar la sfîrșit s-au salutat și s-au despărțit. Băiatul a plecat cu ea, strîngîndu-și clasoarele pe care toți trei (mai bine zis, doar el și Bianca) le umpluseră cu tot felul de timbre de-a lungul anilor, iar Vladimir a rămas singur în casa mare, goală. În urma procesului scurt, fiecare se alesese cu ceva bani în plus din partea statului, ca pentru a o lua de la capăt, de data aceasta separați. Într-adevăr, statul încuraja familia, își spusese Vladimir după ce Bianca își luase toate lucrurile din casă.

Însă el se afla într-o situație fără ieșire. Nimeni nu risca să-l mai angajeze acum, cînd în cartier se răspîndise vestea despre el și divorțul său. Iar vecinii, ce aveau de făcut altceva decît să șoptească din gură în gură, pînă departe, că, uite, în orașul cutare locuia un om fără obiceiuri.

Într-o seară, Vladimir găsi uitată în casă una dintre ulcelele în care Bianca își păstra o parte din colecția de chei. Lucrul îl făcu pe Vladimir să plîngă puțin, chiar să se gîndească la o posibilă întoarcere a soției lui, însă pustietatea casei îl aduse repede la realitate, iar el încercă să se gîndească la ce va face de acum înainte.

De fapt, știa.

Urma să încerce, disperat, să-și caute o firmă care să-l scoată din rahatul ăsta, o firmă care să-i livreze pachetul mult visat, colecția la care rîvnea de o viață. Era (aproape) sigur pe chestia asta. Dacă te gîndeai puțin, un om fără un scop în viață era un nonsens. Chiar și boala sa avea, la un moment dat, un leac. Totul, după cum îi spunea el cîndva Biancăi, era doar o problemă de timp.

La urma urmei, de ce nu s-ar apuca de colecționat maimuțe cu blană?

Pentru o clipă Vladimir zîmbi acestei idei și la gîndul că Nic Dummor, fostul său șef, i-ar fi devenit furnizor. Ar fi respins toate maimuțele, doar așa, ca să îl necăjească.

Apoi Vladimir se întristă. N-avea să le respingă doar ca să-i facă în ciudă lui Nic Dummor. Ci pentru faptul că pentru el colecționarea de maimuțe cu blană colorată nu avea nici un sens. N-ar fi găsit nimic palpitant în asta. Și Nic Dummor îl cunoștea prea bine pe Vladimir ca să încheie un contract cu el. I-ar fi rîs în nas.

Păi, da.

Pînă la urmă, tot asta va trebui să facă. Să cumpere mai departe diverse oferte, pînă... pînă... Aici Vladimir se opri. Nu voia să-şi ducă gîndul mai departe. Dar ceva din sine îi aduse ca un ecou cuvintele de demult ale Biancăi: *Ai s-ajungi un biet turnător de frunze pe stradă, pentru cei cărora le place cu adevărat să mături!*

Oftînd, Vladimir îşi studie casa. Un gînd mai vechi îi trecu prin minte. Trebuia neapărat s-o renoveze. Trebuia să încerce să-şi împartă banii obţinuţi de la stat din divorţ în aşa fel, încît să îşi renoveze casa şi să caute în continuare un hobby pentru el.

Doar el se pricepea la bătut cuie (făcuse cîndva şi asta, însă renunţase la cuie după două săptămîni), la mutat mobila de colo-colo (încercase s-o facă la recomandarea unui prieten), la alte chestii ce ţineau de casă...

Vladimir privi pereţii goi. Da, mai întîi trebuia să muncească ceva vreme prin casă.

În clipa aceea Vladimir zîmbi.

* * *

— Haideţi, doamnă, intraţi.

Femeia şovăi în prag. Vladimir se dădu în lături, invitînd-o.

— Simţiţi-vă ca acasă.

Aducea puţin cu Bianca, dar Vladimir deja se obişnuise cu absenţa ei, ca să se mai emoţioneze. Cheltuise o groază de bani pentru refacerea din temelii a casei sale, dar, pe toţi dracii, meritase efortul.

Doamna în negru păşi cu grijă, privind spre pereţii pe care Vladimir atîrnase tot felul de măşti. Îi luase ceva timp pînă să le confecţioneze şi ieşise cu adevărat ceva superb. Era mîndru de ele. Mai departe puteai zări cîteva maşinuţe pe care le construise din hîrtie şi lemn, visul oricărui copil. Spera ca într-o zi Marcus al său să vină să vadă ce ieşise din mîinile lui. I-ar fi dat cu siguranţă şi lui cîteva dintre ele.

— Cred că am să mă uit un timp..., spuse nesigur femeia, privindu-l pe deasupra ochelarilor.

— Dar vă rog, zîmbi Vladimir spre ea.

Era fericit. O urmări aplecîndu-se asupra unor cărţi, apoi cîntărind în palmă cîteva sfere de sticlă. La sferele acelea lucrase cam o săptămînă pînă să-i iasă. Mai ales să obţină efectul de curcubeu atunci cînd le roteai în mînă.

— N-am mai văzut aşa ceva, exclamă ea.

— Sînt singurul care oferă sfere. Sînt unicat şi le fac numai la comandă. Măştile la fel.

Ghicise într-un fel că femeia ar fi vrut să îi cumpere şi măştile. Ea îi zîmbi, roşind în acelaşi timp, dîndu-şi seama că Vladimir îi aflase dorinţa.

— Mă pricep la oameni, doamnă. E meseria mea. V-aş putea recomanda ceva special.

O privi puţin, apoi se repezi spre unul dintre rafturile mari, luînd ceva de acolo.

— Iată. Puteţi începe prin a colecţiona aceste mici ţesături. Făcute de mine, rosti puţin jenat Vladimir.

Femeia scoase un strigăt uşor. Luă covoraşul în mînă, întorcîndu-l cu grijă pe o parte şi pe alta.

— E chiar ce am vrut să caut. Cu asta o să mă ocup de acum înainte.

Îl privi pe Vladimir în ochi.

— Credeţi că puteţi să mă ajutaţi?

Bărbatul făcu un gest umil.

— Cum să nu, doamnă! Doar pentru asta există acest magazin. Să vă ghicească dorinţele pe care le aveţi ascunse în dumneavoastră.

Făcu o pauză.

— Eu ştiu ce înseamnă să nu îţi găseşti adevărata menire.

Pentru că, nu-i aşa, şi el aflase destul de greu ce înseamnă să nu ai la ce ţine. Îşi găsise, în sfîrşit, pasiunea pentru care merita să dai orice. •

Cătălin Sandu

n. 1972, Galaţi

Duel cu ceaţă şi lotuşi, Ed. Media-Tech, 2000

Fragmentalia sau Penultimul Război Mondial, Ed. Media-Tech, 2001

editor al antologiilor: *Timpul eroilor* şi *Alte lumi, alte legende* (coeditor), Ed. Media-Tech, 2001 şi 2002

Premiul „Vladimir Colin", 2001 (pentru *Duel cu ceaţă şi lotuşi*)

www.netsf.org; www.atelierkult.com

• **RomCon 2003.** Începem cu noutăţi mai vechi. La sfîrşitul anului trecut, în urma votului pe internet s-au stabilit premiile Convenţiei Naţionale de SF. Iată-le:

VOLUM: Dan DOBOŞ, *Trilogia Abaţiei – Abaţia* (Ed. Nemira, 2002)

PROZĂ SCURTĂ: Costi Gurgu, *Copiii Domnului*

PUBLICISTICĂ: Cătălin Badea-Gheracostea

SITE: Lumi Virtuale (www.lumivirtuale.ro)

CARTE STRĂINĂ: J.K. Rowling, *Harry Potter. Pocalul de foc* (Ed. Egmont, 2002)

aplauze decoraţii insigne

DEBUT: Bogdan Gheorghiu

REVISTĂ/ALMANAH: *Ficţiuni* – editor: Horia Nicola Ursu • *Lumi Virtuale* – editor: Michael Haulică

MASS MEDIA: *Literatura şi artele imaginarului* (supliment *Obiectiv de Brăila*) – redactor: Marian Coman

PREMII DE EXCELENŢĂ: Ovidiu Bufnilă – pentru iniţiativa creării site-urilor Imagikon şi Wordmaster, care au oferit o deschidere internaţională SF-ului românesc • **Marian Ţarălungă** – pentru contribuţia adusă la dezvoltarea SF-ului românesc prin activitatea de web design pentru site-urile SFera, Imagikon şi Webmaster • **George Ceauşu** – pentru organizarea Zilelor Quasar şi „Dan Merişca" în ultimii 12 ani • **George Anania** şi **Romulus Bărbulescu** – pentru că există în SF-ul românesc, scriind cărţi, de 40 de ani.

• **Nebula 2004.** Premiile Asociaţiei Scriitorilor Americani de Science Fiction şi Fantasy se decernează la Seattle, în cadrul „week-end-ului Nebula" (15-18 aprilie, Hotelul Westin). Ziua dedicată autografelor este 16 aprilie, iar printre actorii principali se numără Connie Willis, Greg Bear, Robert Silverberg, Joe Haldeman, Kevin J. Anderson. 17 aprilie este seara premiilor, a celebrului banchet Nebula. Pentru cei interesaţi, taxa de participare este de 120$, iar hotelul costă 155$ pe noapte. Deocamdată s-a anunţat cîştigătorul Premiului „Damon Knight" Memorial Grand Master, ce se acordă o dată cu Premiile Nebula. În acest an, cîştigătorul este Robert Silverberg.

• **Anotimpul premiilor. 9 aprilie,** Norwescon 27, Premiul „Philip K. Dick" • **11 aprilie,** Eastercon 2004, Premiile Asociaţiei Britanice de Science Fiction • **23-26 aprilie,** Conflux, Premiile Convenţiei Naţionale de SF Australiene • cîndva în **mai,** Premiul „Arthur C. Clarke". Suma care îl va recompensa pe cîştigător este de 2004 lire, crescînd cu cîte o liră în fiecare an.

MICHAEL SWANWICK

Cîinele spuse ham-ham

Cîinele arăta de parcă tocmai ieșise dintr-o carte pentru copii. Cu siguranță, fuseseră necesare sute de ajustări fizice ca să poată merge pe picioarele din spate. Pelvisul, desigur, fusese refăcut în întregime. Numai picioarele ar fi avut nevoie de zeci de modificări. Avea genunchi, iar cu genunchii era complicat.

Ca să nu mai vorbim de amplificările neurologice.

Dar ceea ce Darger constată că îl fascina cel mai tare era îmbrăcămintea creaturii. Costumul i se potrivea perfect, cu tăietură la spate pentru coadă și, din nou, cu o sută de ajustări nevăzute care-l făceau să cadă pe corp într-un mod ce părea cît se poate de firesc.

— Probabil aveți un croitor extraordinar, spuse Darger.

Cîinele își mută bastonul dintr-o labă în cealaltă ca să poată da mîna cu el și, în cel mai puțin afectat mod cu putință, replică:

— Aceasta este o remarcă frecventă, domnule.

— Sînteți din State?

Era o presupunere rezonabilă, dat fiind locul unde se aflau – la docuri – și faptul că goeleta *Yankee Dreamer* navigase în sus pe Tamisa o dată cu fluxul de dimineață. Darger îi văzuse pînzele umflate de vînt plutind pe deasupra acoperișurilor, ca tot atîtea curcubee.

— V-ați găsit ceva de închiriat pînă acum?

— Chiar sînt, și nu, n-am găsit. Mi-ați putea recomanda un han de genul mai curat?

— Nu e nevoie de așa ceva. Aș fi cît se poate de încîntat să vă găzduiesc la mine pentru cîteva zile.

Și, cu voce scăzută, Darger adăugă:

— Am o propunere de afaceri pentru dumneavoastră.

— Atunci, luați-o înainte, domnule, și am să vă urmez cu dragă inimă.

Cîinele se numea Sir Blackthorpe Ravenscairn de Plus Precieux – dar, spuse el cu un zîmbet autoironic, „Spuneți-mi Sir Plus". Și „Surplus" i-a rămas numele.

După cum bănuise Darger de la prima vedere, iar conversația i-o confirmase, Surplus era cam coțcar – mai mult decît un simplu ins răutăcios, dar mai puțin decît un criminal. Ce mai, un cîine pe gustul lui Darger.

După cîteva pahare într-o cîrciumă, Darger îi arătă cutia și-i explică ce avea de gînd cu ea. Surplus atinse prudent sculptura complicată a învelișului din tek, apoi se trase mai deoparte.

— Ciudat plan schițezi, domnule Darger...

— Te rog. Spune-mi Aubrey.

— Aubrey să fie. Totuși, aici avem un subiect delicat. Cum să împărțim... ăă... prada din întreprinderea aceasta? Ezit s-o spun, dar multe parteneriate promițătoare au eșuat tocmai din cauza unor astfel de detalii.

Darger deșurubă capacul solniței și turnă conținutul acesteia pe masă. Cu pumnalul, trasă o linie subțire prin mijlocul moviliței.

— Eu împart, tu îți alegi. Sau invers, dacă preferi. Pentru că e în interesul meu, n-o să găsești diferență nici de o granulă între astea două.

— Grozav! exclamă Surplus și, presărîndu-și un praf de sare în bere, bău aldămașul.

Ploua cînd plecară spre Labirintul Buckingham. Darger privi pe fereastra trăsurii la străzile posomorîte și la clădirile vechi care lunecau pe lîngă ei, și oftă.

— Săracă Londră, bătrînă și obosită! Istoria e o tocilă cu care ți-au șlefuit chipul de prea multe ori.

— Dar urmează, îi aminti Surplus, și să ne aducă averi. Ridică-ți privirea spre Labirint, domnule, cu turnurile lui elansate și cu fațadele strălucitoare care se ridică deasupra acestor prăvălii și apartamente, ca un munte de cristal înălțîndu-se dintr-o întindere de lemne dărăpănate, și-o să te consolezi.

— Bun sfat, aprobă Darger. Dar nu-l poate consola pe un iubitor de orașe, și nici pe o persoană cu o minte înclinată spre melancolie.

— Pfui! făcu Surplus, și nu mai zise nimic pînă ce ajunseră la destinație.

La poarta Buckingham-ului, pe cînd coborau din trăsură, sergentul-interfață înaintă spre ei cu pași mari. Se uită chiorîș la Surplus, însă spuse doar:

— Actele?

Surplus îi înmînă pașaportul și scrisorile de acreditare, cu falsificarea cărora Darger își petrecuse dimineața aceea, apoi adăugă cu un gest neglijent din labă:

— Iar acesta e autistul meu.

Sergentul-interfață îi aruncă o privire lui Darger, apoi îl uită cu totul. Darger avea darul, neprețuit pentru cineva cu meseria lui, unei figuri atît de comune, încît, îndată ce-ți luai ochii de la ea, îți dispărea din memorie pentru totdeauna.

— Pe aici, domnule. Ofițerul de protocol va dori să examineze personal actele.

Un savant pitic fu chemat ca să-i conducă prin cercul exterior al Labirintului. Trecură pe lîngă doamne în rochii bioluminescente și domni cu încălțări și mănuși confecționate din propria lor piele clonată. Atît femeile cît și bărbații purtau bijuterii extravagante – căci expunerea ostentativă a averii era din nou la modă –, iar pereții și coloanele de susținere ale sălilor erau îmbrăcate în marmură și împodobite generos cu porfir și jasp. Totuși, Darger nu putu să nu observe cît de roase erau covoarele și cît de ciobite și afumate erau lămpile cu gaz. Ochiul său ager dibui rămășițele unui străvechi sistem electric și, în egală măsură, urme ale unor fire telefonice și cabluri de fibră optică dintr-o epocă în care acele tehnologii erau încă funcționale.

Pe acestea din urmă le privi cu deosebită plăcere.

Savantul pitic se opri în fața unei uși grele, negre, sculptate cu grifoni poleiți, locomotive și flori de crin.

— Aceasta e o ușă, zise el. Lemnul e abanos. Denumirea latinească e *Diospyros ebenum*. A fost tăiat în

Serendip. Poleiala e din aur. Numărul atomic al aurului este 197,2.

Ciocăni la ușă și o deschise.

Ofițerul de protocol era un bărbat cu sprîncene negre și dimensiuni impunătoare. Nu se ridică în picioare la intrarea lor.

— Sînt lordul Coherence-Hamilton, iar aceasta – spuse arătînd spre femeia subțirică și cu ochi luminoși, care stătea lîngă el – este sora mea, Pamela.

Surplus făcu o plecăciune adîncă în fața doamnei, care se umplu de gropițe și schiță o ușoară reverență drept răspuns.

Ofițerul de protocol cercetă repede scrisorile de acreditare.

— Să-mi explicați ce-i cu actele astea frauduloase, domnu'. Regiunea Vermontului de Vest! Naiba să mă ia dacă am auzit vreodată de locul ăsta.

— Atunci, sînteți foarte rămas în urmă, spuse Surplus cu aroganță. E adevărat că sîntem o națiune tînără, creată abia acum șaptezeci și cinci de ani, în timpul Secesiunii Noii Anglii. Dar multe aduc laudă frumoasei noastre țări. Frumusețea glorioasă a Lacului Champlain. Fabricile de gene din Winooski, străvechiul lăcaș de studiu Universitas Viridis Montis din Burlington, Institutul Tehnarheologic din... Se opri. Avem multe lucruri cu care să ne mîndrim, domnule, și nimic de care să ne fie rușine.

Funcționarul cu aspect de urs îi aruncă o privire suspicioasă, apoi spuse:

— Ce vă aduce la Londra? De ce vreți o audiență la regină?

— Misiunea și destinația mea se află în Rusia. Totuși, fiindcă Anglia este în drumul meu, iar eu sînt diplomat, am fost însărcinat să transmit și monarhului vostru complimente din partea națiunii mele. Surplus aproape ridică din umeri. Nimic mai mult de atît. Peste trei zile o să fiu în Franța, și dumneavoastră veți fi uitat complet de mine.

Cu un gest batjocoritor, inspectorul îi azvîrli scrisorile de acreditare savantului, care le aruncă o privire fugară și i le returnă politicos lui Surplus. Apoi piticul se așeză la un birou croit pe măsura sa și făcu imediat o copie.

— Actele voastre vor fi duse spre examinare la Whitechapel. Dacă totul merge bine – lucru de care mă îndoiesc – și are loc o deschidere – puțin probabil –, îi veți fi prezentați reginei cam într-o săptămînă, zece zile.

— Zece zile! Domnule, programul meu e foarte strict!

— Atunci, vreți să vă retrageți cererea?

Surplus ezită.

— O să... o să trebuiască să mă gîndesc la asta, domnule.

Doamna Pamela îi privi cu răceală pe cînd savantul pitic îi conducea afară din încăpere.

Camera în care fură conduși avea oglinzi cu rame masive și picturi în ulei înnegrite de vreme pe pereți, și un generos foc de lemne în șemineu. După ce micul lor ghid plecă, Darger încuie și zăvorî ușa cu grijă. Apoi azvîrli cutia pe pat și se tolăni lîngă ea. Zăcînd pe spate și uitîndu-se la tavan, spuse:

— Doamna Pamela e o femeie izbitor de frumoasă. Să mă ia naiba de nu-i așa.

Ignorîndu-l, Surplus își puse labele la spate și porni să umble încolo și-ncoace prin cameră. Era plin de energie și de emoție. În cele din urmă declară:

— M-ai băgat într-o chestie foarte serioasă, Darger! Lordul Coherence-Hamilton ne suspectează de tot felul de ticăloșii.

— Ei, și ce-i cu asta?

— Mă repet: nici măcar nu ne-am început mascarada și deja ne suspectează! Nu am încredere nici în el, nici în piticul lui refăcut genetic.

— Nu te afli în poziția în care să manifești astfel de prejudecăți vulgare.

— Nu sînt *bigot* în privința creaturii, Darger, îmi *este frică* de el. De îndată ce suspiciunea față de noi îi va intra în căpățîna aia macroencefalică, nu se va lăsa pînă nu ne va afla toate secretele.

— Calmează-te, Surplus! Fii bărbat! Am mers deja prea departe ca să mai dăm înapoi. S-ar isca întrebări și ar urma investigații.

— Sînt orice altceva decît bărbat, mulțumesc lui Dumnezeu, răspunse Surplus. Totuși, ai dreptate. Unde a mers suta, merge și mia. Pînă una, alta, măcar să dorm. Dă-te jos din pat. Poți să dormi pe covorul din fața șemineului.

— Eu! Pe covor!

— Sînt cam năuc dimineața. Dacă ar ciocăni cineva la ușă și eu aș deschide fără să-mi dau seama, nu s-ar cuveni în nici un caz să fii văzut împărțind patul cu stăpînul tău.

A doua zi, Surplus se întoarse la Biroul de Protocol pentru a declara că fusese autorizat să aștepte pînă la două săptămîni pentru o audiență la regină, dar nici o zi în plus.

— Ați primit ordine noi din partea guvernului dumneavoastră? întrebă bănuitor lordul Coherence-Hamilton. Dar nu prea văd cum.

— Mi-am cercetat memoria și am reflectat asupra anumitor subtilități de exprimare din instrucțiunile mele originale, spuse Surplus. Asta-i tot.

Ieși din birou și o găsi pe Doamna Pamela așteptînd afară. Cînd ea se oferi să îi arate Labirintul, el îi aprobă bucuros planul. Urmați de Darger, porniră la plimbare prin Labirint, mai întîi ca să privească schimbarea gărzii în vestibulul din fața marelui zid cu coloane care fusese fațada Palatului Buckingham înainte de a fi înghițit de expansiunea arhitecturală din anii nebuni și glorioși ai Utopiei. După care se îndreptară către galeria spectatorilor de deasupra camerei de stat.

— Observ, Domnule Plus Precieux, după numeroasele priviri pe care le aruncați, că sînteți interesat de diamantele mele, spuse Doamna Pamela. Și pe bună dreptate. Sînt o comoară de familie, vechi de secole și fabricate la comandă, fiecare piatră fără cusur și montată perfect. Simbriile a o sută de autiști nu ar cumpăra așa ceva.

Surplus zîmbi din nou către colierul prins în jurul gîtului ei încîntător și deasupra sînilor perfecți.

— Vă asigur, doamnă, nu colierul dumneavoastră e acela care m-a înrobit așa.

Ea se îmbujoră puțin, flatată, apoi spuse încet:

— Și cutia aceea pe care omul dumneavoastră o cară cu el oriunde vă duceți? Ce este în ea?

— Cutia? Un fleac. Un dar pentru Ducele de Moscovy, care este destinația finală a călătoriei mele, spuse Surplus. Vă asigur, nu prezintă interes cîtuși de puțin.

— Azi-noapte vorbeați cu cineva, spuse Doamna Pamela. În camera dumneavoastră.

— Ați ascultat la ușă? Sînt uimit și flatat.

Doamna Pamela se înroși.

— Nu, nu, fratele meu... este treaba lui, înțelegeți, supravegherea.

— Este posibil să fi vorbit în somn. Mi s-a spus că mi se mai întîmplă cîteodată.

— Cu accente diferite? Fratele meu a zis că a auzit două voci.

Surplus privi în altă parte.

— În privința asta s-a înșelat.

Regina Angliei era o priveliște care ar fi rivalizat cu oricare alta de pe acel tărîm străvechi. Era la fel de mare ca un camion din legendele străvechi și înconjurată de servitori care se grăbeau încolo și încoace, aducînd mîncare și sfaturi și luînd vase murdare și acte legislative semnate. De sus, de la galerie, lui Darger i se părea că seamănă cu o regină a albinelor, dar, spre deosebire de ea, regina aceasta nu copula, ci rămînea cu mîndrie virgină.

Numele ei era Gloriana Întîi, avea o sută de ani și încă mai creștea.

Lordul Campbell-Supercollider, un prieten al Doamnei Pamela întîlnit întîmplător, care insistase să îi însoțească în galerie, se înclină spre Surplus și murmură:

— Sînteți impresionat, de bună seamă, de măreția reginei noastre.

Avertizarea din vocea lui era evidentă.

— Străinii sînt invariabil impresionați.

— Sînt înmărmurit, spuse Surplus.

— Așa se și cuvine. Pentru că împrăștiate prin marele trup al majestății sale se află treizeci și șase de creiere, conectate cu frînghii groase la ganglioni într-o configurație de hipercub. Capacitatea ei de procesare este egală cu a mai multor mari computere din epoca Utopiană.

Doamna Pamela își înăbuși un căscat.

— Dragă Rory, spuse, atingînd mîneca Lordului Campbell-Supercollider, datoria mă cheamă. Ești amabil să-i arăți prietenului meu american calea de întoarcere către cercul exterior?

— Desigur, draga mea.

El și Surplus se ridicară (Darger, bineînțeles, era deja în picioare) și își luară la revedere. Apoi, după ce Doamna Pamela plecase, iar Surplus se îndrepta către ieșire:

— Nu pe acolo. Scările alea sînt pentru oamenii de rînd. Noi doi putem ieși pe scările de protocol.

Scările înguste se răsuceau în jos pe sub nori de heruvimi și aeronave poleite, pentru ca apoi să se reverse într-un hol cu podeaua de marmură. Surplus și Darger coborîră de pe casa scărilor și se treziră că mîinile le sînt înșfăcate brusc de babuini.

Erau cinci babuini cu toții, cu uniforme roșii și zgărzi asortate cu lese care se adunau în mîna unui ofițer cu mustăți împodobite, a cărui insignă de aur îl identifica drept stăpînul maimuțelor. Al cincilea babuin își dezveli dinții și șuieră sălbatic.

Într-o clipă, stăpînul maimuțelor trase de lesă și zise:

— Ușor, Hercule! Ușor, dom'le! Ce trebuie să faci? Ce trebuie să spui?

Babuinul își îndreptă spinarea, apoi se înclină scurt.

— Vă rugăm să veniți cu noi, spuse cu dificultate.

Stăpînul maimuțelor își drese glasul. Posomorît, babuinul adăugă:

— Domnule.

— Asta-i jignitor! strigă Surplus. Sînt diplomat, și deci, în conformitate cu legile internaționale, imun la arest.

— În mod obișnuit, domnule, acest lucru e adevărat, spuse curtenitor stăpînul maimuțelor. Cu toate acestea, ați intrat în cercul interior fără invitația majestății sale, și sînteți astfel supus unor standarde de securitate mai stricte.

— Habar n-am avut că aceste scări merg în interior. Am fost condus aici de...

Surplus se uită în jur neputincios. Lordul Campbell-Supercollider nu se zărea nicăieri.

Astfel că, din nou, Surplus și Darger se văzură escortați la Biroul de Protocol.

— Lemnul acesta e tek. Denumirea sa latinească este *Tectonia grandis*. Tekul crește în Birmania, Hind și Siam. Cutia este sculptată minuțios, dar fără rafinament. (Piticul savant o deschise.) În interior se află un dispozitiv arhaic de intercomunicație electronică. Cipul este din ceramică de arseniură de galiu. Cipul cîntărește șase uncii. Dispozitivul este un produs de la sfîrșitului epocii Utopice.

— Un modem! Ochii ofițerului de protocol se bulbucară. Ați îndrăznit să aduceți un *modem* în cercul interior și aproape în prezența reginei?

Scaunul i se ridică în picioare și începu să umble în jurul mesei. Cele șase picioare ca de insecte ale scaunului păreau prea subțiri pentru a putea căra masa uriașă, lipsită de picioare, a ofițerului. Cu toate acestea, se mișcau sprinten și ușor.

— Este inofensiv, domnule. Doar ceva ce tehnarheologii noștri au dezgropat și care speram să-l amuze pe Ducele de Muscovy, care este binecunoscut pentru pasiunea sa pentru toate lucrurile străvechi. Se pare că are o oarecare semnificație culturală sau istorică, cu toate că, fără a-mi reciti instrucțiunile, mi-ar fi greu să vă spun care anume.

Lordul Coherence-Hamilton își ridică scaunul astfel încît se înălța amenințător deasupra lui Surplus, dominîndu-l.

— *Iată* care este semnificația istorică a modemului vostru: Utopicii au umplut lumea cu rețelele lor de computere, îngropînd cabluri și noduri de rețea atît de adînc și într-un număr atît de mare, încît nu vor putea fi niciodată dezgropate toate. Apoi au eliberat demoni și zei nebuni în acest univers virtual. Aceste inteligențe au distrus Utopia și aproape au distrus și umanitatea. Numai curajoasa distrugere mondială a tuturor modurilor de interfață ne-a salvat de anihilare! (Îi aruncă o privire fioroasă.) Oh, idiotule! Nu știi istorie? Aceste creaturi ne urăsc pentru că strămoșii noștri le-au creat. Ele sînt încă în viață, cu toate că sînt închise în tărîmul lor electronic subteran, și duc lipsă numai de un modem pentru a-și extinde existența pe tărîmul fizic. Te mai poți mira, prin urmare, că pedeapsa pentru deținerea unui astfel de dispozitiv este – și zîmbi amenințător – moartea?

— Nu, domnule, nu este adevărat. Deținerea unui modem *funcțional* este o crimă mortală. Acest dispozitiv este inovensiv. Întrebați-vă savantul.

— Ei bine? mîrîi bărbatul masiv către piticul său. E funcțional?

— Nu. E...

— Liniște! Lordul Coherence-Hamilton se întoarse către Surplus: Ești o javră norocoasă. Nu vei fi acuzat de nici o infracțiune. Cu toate acestea, cît timp stați aici, voi ține acest mizerabil dispozitiv încuiat și sub controlul meu. E clar, domnule Ham-Ham?

Surplus oftă.

— Prea bine, spuse. La urma urmei, e vorba numai de o săptămînă.

În acea noapte, Doamna Pamela Coherence-Hamilton veni în camera lui Surplus să-și ceară scuze pentru nedemna arestare, despre care, îl asigură ea, abia aflase. El o invită înăuntru. Nu peste mult, se treziră față în față în genunchi pe pat, descheindu-și hainele unul altuia.

Sînii Doamnei Pamela tocmai se revărsaseră fermecători din rochie, cînd ea se trase înapoi, închizîndu-și corsajul la loc, și spuse:

— Omul tău se uită la noi.

— Și ce ne pasă nouă? spuse Surplus jovial. Bietul flăcău e autist. Nimic din ceea ce vede sau aude nu are importanță pentru el. Ai putea la fel de bine să te jenezi de un scaun.

— Chiar și dacă ar fi o sculptură de lemn, aș prefera ca ochii lui să nu fie asupra mea.

— Cum dorești. Surplus bătu din palme. Domnu'! Întoarce-te cu spatele!

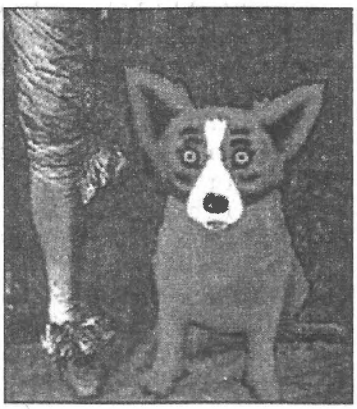

Ascultător, Darger se întoarse. Era prima lui experiență cu uimitorul succes la femei al prietenului lui. Cîte aventuriere sexuale, se întrebă, poate avea cineva cu o formă unică? După ce se gîndi puțin, înțelese că întrebarea își răspundea singură.

În spatele lui, o auzi pe Doamna Pamela chicotind. Apoi, cu voce răgușită din cauza pasiunii, Surplus spuse:

— Nu, lasă diamantele la gît.

Cu un suspin tăcut, Darger se resemnă cu ideea lungii nopți ce avea să urmeze. Deoarece se plictisea, și totuși nu se putea întoarce să privească perechea hîrjonindu-se în pat fără a se da de gol, se văzu nevoit să se mulțumească a-i privi în oglindă.

Începură, bineînțeles, cîinește.

În ziua următoare, Surplus se îmbolnăvi. Auzind de indispoziția lui, Doamna Pamela îl trimise pe unul dintre autiștii săi cu un bol de supă, după care veni și ea, purtînd pe față o mască de chirurg. Surplus zîmbi vag cînd o văzu.

— Nu ai nevoie de masca aceea, îi spuse. Pe viața mea, jur că ceea ce am nu e transmisibil. După cum fără îndoială știi, noi cei care am fost refăcuți sîntem predispuși la dezechilibre endocrinologice.

— Asta-i tot? Doamna Pamela îi dădu o lingură de supă, apoi șterse un strop cu un șervet. Atunci, rezolvă problema! Urît din partea ta să mă sperii din cauza unui fleac ca ăsta.

— Vai, spuse Surplus cu tristețe, eu sînt o creație unică și tabelul meu de echilibre endocrine a fost pierdut într-un accident pe mare. Există cópii în Vermont, bineînțeles. Dar pînă cînd și cea mai rapidă goeletă să traverseze Atlanticul de două ori, mă tem că voi fi pierit.

— Ah, dragul meu Surplus! Doamna îi luă labele în mîinile sale. Sigur că există vreo măsură, oricît de disperată, care să se poată lua.

— Ei bine...

Surplus se întoarse către perete, pe gînduri. După foarte mult timp, se întoarse iar și spuse:

— Trebuie să-ți mărturisesc ceva. Știi modemul pe care fratele tău îl păstrează pentru mine? E funcțional.

— Domnule! Doamna Pamela se ridică, strîngîndu-și fustele, și se îndepărtă îngrozită de lîngă pat. Nu se poate!

— Iubirea și încîntarea mea, trebuie să mă asculți. Surplus privi slăbit către ușă, apoi coborî vocea: Vino mai aproape și îți voi șopti.

Ea se supuse.

— În zilele de apus ale Utopiei, în timpul războiului dintre oameni și creațiile lor electronice, savanții și inginerii și-au concentrat eforturile către conceperea unui modem care să poată fi folosit în siguranță de oameni. Unul imun la atacul demonilor. Unul care i-ar putea chiar obliga să se supună. Probabil că ai auzit de acest proiect.

— Există zvonuri, dar... Un astfel de dispozitiv nu a fost construit niciodată.

— Mai bine zis, un astfel de dispozitiv nu a fost construit *la timp*. Abia fusese definitivat cînd mulțimea a năvălit în laboratoare, iar Era Mașinilor s-a sfîrșit. Cîteva, totuși, au fost ascunse înainte ca ultimii tehnicieni să fie uciși. Secole mai tîrziu, niște cercetători curajoși de la Institutul Tehnarheologic din Shelburne au regăsit șase astfel de dispozitive și au deprins arta de a le folosi. Un dispozitiv a fost distrus în timpul cercetărilor. Două sînt păstrate în Burlington. Celelalte au fost încredințate unor curieri de încredere și trimise către cei mai puternici trei aliați ai Regiunii – printre care, bineînțeles, și Rusia.

— Este greu de crezut, spuse Doamna Pamela mirată. Pot exista astfel de minuni?

— Doamnă, l-am folosit acum două nopți, chiar în această cameră! Vocile acelea pe care le-a auzit fratele tău? Vorbeam cu superiorii mei din Vermont. Ei mi-au dat permisiunea de a-mi extinde vizita cu două săptămîni.

Se uită la ea implorator.

— Dacă mi-ai putea aduce dispozitivul, l-aș folosi ca să-mi salvez viața.

Doamna Coherence-Hamilton se ridică hotărîtă.

— Atunci, nu te teme de nimic. Jur pe sufletul meu, modemul va fi al tău în seara asta.

Camera era luminată de o singură lampă, care arunca umbre sălbatice ori de cîte ori se mișca cineva, ca și cum ar fi fost spirite ilicite la un Sabat al vrăjitoarelor.

Era o scenă stranie. Darger, nemișcat, ținea modemul. Doamna Pamela, care avea sentimentul că asistă la un eveniment deosebit, se shimbase într-o rochie decoltată, mulată, de mătase roșu-închis ca sîngele de om. Foșnea în jurul ei în timp ce scotocea lambriurile după o mufă ce nu mai fusese folosită de secole. Surplus ședea pe pat, slăbit, cu ochii pe jumătate închiși, dîndu-i instrucțiuni. Ar fi putut fi, se gîndi Darger, o scenă alegorică a trupului uman condus de bolnavele sale pasiuni animalice, în timp ce intelectul stă deoparte, paralizat de lipsa voinței.

— Iată!

Doamna Pamela își îndreptă triumfătoare trupul, colierul ei împrăștiind minuscule curcubee în lumina slabă.

Darger înțepeni. Rămase complet nemișcat preț de trei răsuflări lungi, apoi se scutură și tremură ca unul care are o criză. Ochii i se dădură peste cap.

Pe un ton nepămîntean, dogit, spuse:

— Cine mă cheamă din vastele adîncuri?

Era o voce complet diferită de a sa, o voce aspră și sălbatică și dornică de distracție diavolească.

— Cine îndrăznește să riște să-mi înfrunte furia?

— Trebuie să-i transmiți spusele mele autistului, murmură Surplus. Fiindcă el a devenit parte integrantă a modemului – nu doar operatorul, ci și vocea sa.

— Sînt gata, răspunse Doamna Pamela.

— Bravo. Spune-i cine sînt.

— Este Sir Blackthorpe Ravenscairn de Plus Precieux cel care vorbește, și care dorește să comunice cu...

Făcu o pauză.

— Cu cel mai august și socialist, onorabilul primar din Burlington.

— Cel mai august și socialist, începu Doamna Pamela. Se întoarse către pat și spuse pe un ton întrebător: Primarul din Burlington?

— E doar un titlu oficial, cam ca al fratelui tău, pentru acela care de fapt este maestrul-spion din Regiunea Vermontului de Vest, spuse Surplus cu voce slabă. Acum repetă-i: Te oblig sub amenințarea disoluției absolute să transmiți mesajul meu. Folosește exact aceste cuvinte.

Doamna Pamela repetă cuvintele în urechea lui Darger.

Acesta urlă. Era un sunet sălbatic și nepămîntean, care o făcu pe Doamna Pamela să se retragă de lîngă el într-un moment de panică. Apoi, în mijlocul urletului, se opri.

— Cine ești? spuse Darger cu o voce cu totul nouă, de data aceasta umană. Ai vocea unei femei. Este vreunul dintre agenții mei în pericol?

— Acum vorbește cu el ca și cum ai vorbi cu orice om: fățiș, direct și fără ocolișuri.

Surplus își lăsă iar capul pe pernă și închise ochii.

Astfel că (după cum i se păru ei) Doamna Pamela îi explică problema pe care o avea Surplus șefului său îndepărtat, și primi de la acesta atît păreri de rău, cît și informațiile necesare pentru a readuce la normal nivelurile endocrine ale lui Surplus. Apoi, după politețile de rigoare, ea îi mulțumi maestrului-spion american și deconectă modemul. Darger redeveni pasiv.

Trusa endocrinologică, îmbrăcată în piele, fusese așezată deschisă pe o măsuță lîngă pat. Urmînd instrucțiunile Doamnei Pamela, Darger începu să așeze compresele potrivite pe diverse părți ale corpului lui Surplus. Nu dură mult pînă cînd acesta deschise ochii.

— Mă voi face bine? întrebă, iar cînd Doamna Pamela încuviință, continuă: Atunci, mă tem că dimineață va trebui să plec. Fratele tău are spioni peste tot. Dacă află și cel mai mic zvon despre ce poate face acest dispozitiv, îl va vrea pentru el însuși.

Zîmbind, Doamna Pamela îi luă cutia în mînă.

— Într-adevăr, cine îl poate învinui? Cu o asemenea jucărie ar putea fi săvîrșite lucruri măreție.

— De bună seamă că va gîndi astfel. Te rog, dă-mi-o înapoi.

Nu o făcu.

— Acesta este mai mult decît un dipozitiv de comunicare, domnule. Cu toate că și în această calitate este de o valoare incalculabilă. Ai arătat că poate să sileacă la supunere creaturile care sălășluiesc în nervii uitați ai lumii antice. Drept urmare, ele pot fi obligate să ne facă nouă toate calculele.

— E adevărat, așa ne-au spus tehnoarheologii noștri. Trebuie...

— Noi am creat monstruozități ca să îndeplinească îndatoriri care odinioară erau în sarcina mașinilor. Dar, avînd *acest* lucru, nu ar mai fi necesar s-o facem. Ne-am lăsat conduși de un monstru cu creier icosahexadexal. Acum nu mai avem nevoie de Gloriana cea Groasă, Gloriana cea Grasă și Grotescă, Gloriana Regina-Vierme!

— Doamnă!

— A venit timpul, cred, ca Anglia să aibă o nouă regină. O regină umană.

— Gîndește-te la onoarea mea!

Doamna Pamela se opri în prag.

— Ești într-adevăr drăguț. Dar cu acest lucru pot avea monarhia și un harem care va reduce amintirea ta la un flirt trecător și trivial.

Cu un foșnet de fuste, se întoarse spre ușă.

— Atunci, sînt terminat, strigă Surplus și leșină pe pat.

Încet, Darger închise ușa. Surplus se ridică dintre perne, începu să își îndepărteze compresele de pe trup și spuse:

— Acum ce facem?

— Acum dormim, spuse Darger. Mîine va fi o zi încărcată.

Stăpînul maimuțelor veni după ei în jurul prînzului și îi conduse către destinația obișnuită. De acum, Darger începuse să piardă numărul vizitelor lor în Biroul de Protocol. Îl găsiră pe Lordul Coherence-Hamilton cuprins de o furie nebună și pe sora lui calmă și atotștiutoare, stînd într-un colț, cu brațele încrucișate, privind. Uitîndu-se la ei acum, Darger se întrebă cum putuse vreodată să își închipuie că fratele îi era superior în rang surorii sale.

Modemul zăcea deschis pe biroul savantului-pitic. Micuțul se aplecă asupra dispozitivului, studiindu-l cu minuțiozitate.

Nimeni nu spuse nimic pînă cînd stăpînul maimuțelor și babuinii lui plecară. Apoi Lordul Coherence-Hamilton răcni:

— Modemul refuză să lucreze pentru noi!

— După cum v-am spus, domnule, spuse Surplus cu răceală, nu este funcțional.

— Asta-i o fraudă îndrăzneață și o minciună sfruntată! (În furia lui, scaunul se ridică pe piciorușele sale subțiri atît de sus, încît țeasta Lordului aproape se izbi de tavan.) Sînt la curent cu activitățile dumneavoastră,

dădu din cap către sora lui, şi vă cer să-mi arătaţi cum funcţionează acest dispozitiv împielitat.

— Niciodată! strigă Surplus cu hotărîre. Am şi eu onoarea mea, domnule.

— Onoarea dumneavoastră, susţinută cu prea multă scrupulozitate, v-ar putea cauza moartea, domnule.

Surplus îşi înălţă capul.

— Atunci, mor pentru Vermont!

În acest moment de impas, Doamna Hamilton păşi între cei doi antagonişti pentru a restabili pacea.

— Ştiu ce te-ar putea face să te răzgîndeşti.

Cu un zîmbet atotştiutor, ea îşi duse o mînă la gît şi îşi desprinse diamantele.

— Am văzut cum ţi le frecai de faţă în noaptea aceea. Cum le lingeai şi le mîngîiai. Cît de extatic le luai în gură.

Îi strînse labele în jurul diamantelor.

— Sînt ale tale, scump 'Sieur Precieux, pentru un cuvînt.

— Ai renunţa la ele? întrebă Surplus, ca şi cum era înmărmurit de idee.

De fapt colierul fusese ţinta lui şi a lui Darger din clipa în care îl văzuseră. Singurul obstacol care stătea acum între ei şi negustorii din Amsterdam era problema evadării din Labirint înainte ca escrocaţii să îşi dea seama că modemul era într-adevăr o înşelătorie. Şi în acest scop aveau la îndemînă instrumentul de nepreţuit al raţiunii unui om pe care toată lumea îl credea autist şi un plan care avea să le dea un avans de aproape douăzeci de ore în care să scape.

— Gîndeşte-te puţin, dragul meu Surplus. (Doamna Pamela îl mîngîie pe cap şi apoi îl scărpină după ureche, în timp ce el se holba la pietrele preţioase.) Imaginează-ţi viaţa plină de bogăţie şi confort pe care ai putea s-o duci, femeile, puterea. Totul se află în mîinile tale. Tot ce trebuie să faci e să accepţi.

Surplus inspiră adînc.

— Prea bine, spuse. Secretul ţine de condensator, care are nevoie de o zi întreagă pentru a se încărca. Trebuie doar să aşteptaţi...

— Iată problema, spuse savantul pe neaşteptate.

Scormoni în interiorul modemului.

— Un fir era deconectat.

Conectă dispozitivul la priza din perete.

— O, Dumnezeule, spuse Darger.

O expresie sălbatică de deliciu nestăvilit se împrăştie pe faţa savantului-pitic, care păru să se mărească în faţa ochilor lor.

— *Sînt liber!* strigă cu o voce atît de puternică, încît părea imposibil să provină dintr-o sursă atît de neînsemnată.

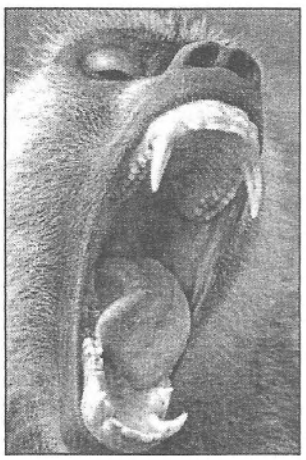

Se scutură ca şi cum ar fi fost străbătut de un curent electric enorm. Duhoarea ozonului umplu aerul.

Izbucni în flăcări şi înaintă către maestra-spion englezoaică şi fratele ei.

În timp ce toţi stăteau paralizaţi de frică, Darger îl înşfăcă pe Surplus de guler şi îl trase în hol, trîntind uşa în urma lui.

Nu fugiseră nici douăzeci de paşi, cînd uşa Biroului de Protocol explodă în exterior, azvîrlind pe hol aşchii de lemn arzînde. Un rîs satanic izbucni în urma lor.

Aruncînd o privire peste umăr, Darger văzu cum piticul arzînd, acum negru-tăciune, ieşea din camera cuprinsă de flăcări, ţopăind şi dansînd. Ţinea modemul, deşi deconectat, sub un braţ, ca şi cum era extrem de valoros pentru el. Ochii îi erau rotunzi şi albi şi fără pleoape. Văzîndu-i, porni în urmărire.

— Aubrey! strigă Surplus. Ne îndreptăm în *direcţia greşită!*

Era adevărat. Fugeau tot mai adînc în interiorul Labirintului, către inima sa, mai degrabă decît spre exterior. Dar era imposibil să se mai întoarcă acum. Se năpustiră printre grămezi de nobili şi servitori, care se împrăştiau care-ncotro, urmăriţi de flăcări şi teroare supranaturală.

Ciudăţenia fugară dădea foc covoarelor cu fiecare pas. Un val de flăcări o urma pe coridor, incinerînd tapiţerii şi tapete şi lambriuri. Indiferent cum se fereau, se năpustea direct spre ei. În mod clar, cu literalitatea programatică a celor de seama lui, demonul din reţea hotărîse că, de vreme ce îi văzuse printre primii, trebuia să îi şi omoare printre primii.

Darger şi Surplus goneau prin sufragerii şi saloane, pe lîngă balcoane şi prin pasaje pentru servitori. Fără nici un rezultat. Urmaţi de nemesisul lor hiper-natural, se pomeniră alergînd de-a lungul unui coridor, drept spre două uşi din bronz masiv, dintre care una fusese lăsată întredeschisă. Aşa de înspăimîntaţi erau, încît abia i-au observat pe paznici.

— Opriţi-vă, domnilor!

Mustăciosul stăpîn al maimuţelor stătea în cadrul uşii, cu babuinii săi trăgînd de lese. Ochii i se măriră cînd îi recunoscu.

— Dumnezeule, voi sînteţi! strigă uimit.

— Lasă-mă să-i omor! strigă un babuin. Ticăloşi nenorociţi!

Ceilalţi mîrîiră a încuviinţare.

Surplus ar fi încercat să discute raţional cu ei, dar, cînd începu să încetinească, Darger îl înhăţă de spate şi îl împinse.

— Sări! comandă el.

Astfel că, de nevoie, cîinele raţional trebui să se plece în faţa omului de acţiune. Se azvîrli cu sălbăticie pe podeaua de marmură lustruită, alunecînd printre doi babuini către stăpînul maimuţelor şi apoi printre picioarele acestuia.

Omul se împiedică, scăpînd lesele.

Babuinii zbierară şi săriră la atac.

O clipă, toate cele cinci maimuţe erau pe Darger, înşfăcîndu-i membrele şi încercînd să-l muşte de faţă şi de gît. Apoi sosi piticul arzînd şi, găsindu-şi ţintele obstrucţionate, înşfăcă babuinul cel mai apropiat. Animalul ţipă cînd uniforma îi izbucni în flăcări. Ca unul, ceilalţi babuini îşi abandonară victima iniţială pentru a lupta cu nou-venitul care îndrăznise să-l atace pe unul dintre ei.

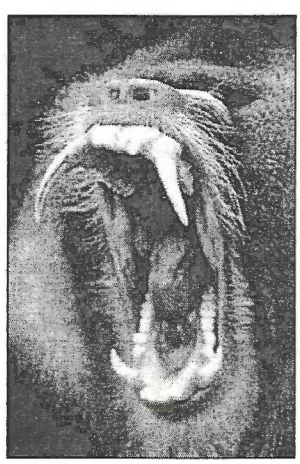

Într-o clipă, Darger sări peste stăpînul maimuţelor, căzut la pămînt, şi intră pe

ușă. El și Surplus își proptiră umerii de suprafața metalică a ușii și împinseră. Aruncă o scurtă privire asupra luptei, văzînd babuinii în flăcări și cadavrul stăpînului lor zburînd prin aer. Apoi ușa se închise cu zgomot. Lanțuri și încuietori interioare, controlate de mecanisme bine unse, se închiseră automat.

Pentru moment erau în siguranță.

Surplus se rezemă de bronzul finisat și întrebă obosit:

— De unde ai făcut *rost* de modemul ăla?

— De la un negustor de antichități.

Darger își șterse sprîncenele cu batista.

— Era, evident, lipsit de valoare. Cine și-ar fi închipuit că poate fi reparat?

Afară, țipetele încetară. Urmă un moment scurt de liniște. Apoi creatura se izbi de una dintre ușile metalice. În urma impactului, ușa răsună.

O voce delicată de fetiță spuse pe un ton obosit:

— Ce e zgomotul ăsta?

Se întoarseră suprinși și se treziră privind la enormul corp al reginei Gloriana. Era întinsă pe divanul ei, înfășurată în satin și dantelă și părăsită de toți în afară de curajoșii (dar pierduții) săi gardieni babuini. Un puternic miros de drojdie emana din carnea ei. Între cutele imense ale zecilor și sutelor de guși se afla o mică față umană. Gura i se mișcă delicat cînd întrebă:

— Ce anume încearcă să intre?

Ușa răsună din nou. Una dintre uriașele țițîni ceda.

Darger se înclină.

— Mă tem, doamnă, că e moartea dumneavoastră.

— Serios?

Ochii albaștri se deschiseră larg și, pe neașteptate, Gloriana începu să rîdă.

— Dacă este adevărat, este o știre excelentă. Mă rog de foarte multă vreme să-mi vină moartea.

— Există vreo creatură a lui Dumnezeu care să se roage într-adevăr să-i vină moartea, și s-o spună cu seriozitate? întrebă Darger, care-și avea și el latura filozofică. Am cunoscut și eu nefericirea, dar chiar și așa viața îmi este dragă.

— Uită-te la mine! Sus, pe o parte a corpului, o mînă minusculă – deși, e drept, nu mai mică decît a oricărei femei – se mișcă cu greutate. Eu nu sînt creația lui Dumnezeu, ci a Omului. Cine ar da zece minute din viața lui pentru un secol din a mea? Cine, trăind viața mea, nu ar da-o pe toată în schimbul morții?

O a doua țițînă ceda. Ușile începură să se cutremure. Suprafața lor metalică iradia căldură.

— Darger, trebuie să plecăm, strigă Surplus. Există o vreme pentru discuții filozofice, dar nu acum.

— Prietenul tău are dreptate, spuse Gloriana. În spatele tapițeriei de colo e ascunsă o boltă mică. Treceți prin ea. Puneți mîna pe peretele stîng și fugiți. Dacă trebuie să cotiți ca să nu pierdeți contactul cu peretele, drumul vă va conduce spre ieșire. Sînteți amîndoi niște coțcari, văd, și meritați fără îndoială să fiți pedepsiți, dar nu simt pentru voi decît prietenie.

— Doamnă..., începu Darger, adînc mișcat.

— Plecați! Mirele meu stă să intre.

Ușa începu să se prăbușească în interior. Cu un ultim strigăt de „La revedere!" din partea lui Darger și „*Haide*!" din partea lui Surplus, o luară la goană.

Pînă găsiră drumul afară, întreg Labirintul Buckingham era deja în flăcări. Demonul, totuși, nu ieși din foc, ceea ce îi încurajă să creadă că atunci cînd modemul pe care îl purta s-a topit, în cele din urmă, acesta fusese silit să se întoarcă pe tărîmul necurat din care venise.

Cerul era roșu din cauza flăcărilor cînd goeleta porni spre Calais. Sprijinindu-se de parapet, privind în zare, Surplus clătină din cap.

— Ce priveliște îngrozitoare! Nu pot să nu mă simt, în parte, responsabil.

— Haide, haide! spuse Darger. Această dispepsie nu ți se potrivește. Sîntem amîndoi bogați acum. Diamantele Doamnei Pamela ne vor ajuta să ducem o viață de lux mult timp de-acum încolo. Cît despre Londra, ăsta nu este nici pe departe primul incendiu de care a avut parte. Și nu va fi nici ultimul. Viața e scurtă, așa că, atît timp cît trăim, să fim veseli!

— Ciudate cuvinte din partea unui melancolic, spuse Surplus cu mirare.

— Cînd cîștig, fața mi se întoarce către soare. Nu te mai gîndi la trecut, prieten drag, ci la viitorul strălucitor care ni se așterne dinainte.

— Colierul e lipsit de valoare, spuse Surplus. Acum, că am avut timp să-l examinez, departe de trupul ispititor al Doamnei Pamela, observ că acestea nu sînt diamante, ci simple imitații.

Făcu gestul de a azvîrli colierul în Tamisa. Înainte de a-l arunca însă, Darger i-l smulse și îl studie îndeaproape. Apoi își lăsă capul pe spate și izbucni în rîs.

— Escrocii escrocați! Ei bine, poate că sînt imitații, dar tot par de valoare. Ne vor fi de folos la Paris.

— Mergem la Paris?

— Sîntem parteneri, nu? Îți amintești acea zicătoare străveche, plină de înțelepciune, care spune că, atunci cînd o ușă ți se închide, o alta îți este deschisă? Pentru fiecare oraș care arde, un altul ne cheamă. Spre Franța deci, și spre aventură! După care Italia, Imperiul Vaticanului, Austro-Ungaria, poate chiar și Rusia! Să nu uiți că încă trebuie să-ți prezinți omagiile Ducelui de Muscovy.

— Foarte bine, spuse Surplus. Dar, cînd vom merge, *eu* aleg modemul. •

Traducere de Mircea Șamoilă și Florin Pîtea
Copyright © 2001 Michael Swanwick
Publicat prima dată în *Asimov's*, oct./nov. 2001
Nominalizat la Premiul Nebula, laureat al Premiului Hugo

Michael Swanwick

n. 1950, Schenectady, NY, SUA

romane: *In the Drift*, Ace Books, 1985; *Vacuum Flowers*, Arbor House, 1987; *The Iron Dragon's Daughter*, Gollancz, 1988; *Griffin's Egg*, Century Pub. Co., 1990; *Gravity's Angels*, Arkham House, 1991; *Stations of the Tide*, The Easton Press, 1991; *Jack Faust*, Avon Books, 1997

proză scurtă: *A Geography of Unknown Lands*, Tiger Eyes Press, 1997; *Moon Dogs* (vol. colectiv). NESFA Press, 2000; *Puck Aleshire's Abecedary*, Dragon Press, 2000; *Tales of Old Earth*, Frog Ltd., 2000; *Cigar-Box Faust*, Tachyon Publications, 2001

premii: „Theodore Sturgeon" Memorial, 1989 (pentru *The Edge of the World*); Nebula, 1991 (pt. *Stations of the Tide*); World Fantasy, 1996 (pt. *Radio Waves*); Hugo, 1999 (pt. *The Very Pulse of the Machine*) și 2000 (pt. *Scherzo with Tyrannosaur*).

www.michaelswanwick.com

INTERVIU CU WALTER JON WILLIAMS

Adolescenţi pasionaţi îndrăgostiţi de propria lor imagine

În octombrie 2003 i-am trimis prin e-mail scriitorului Walter Jon Williams un număr de întrebări referitoare la cîteva dintre romanele şi nuvelele sale, iar domnia sa a răspuns cu amabilitate.

Florin Pîtea: *Probabil că cea mai inadecvată definiţie a genului cyberpunk pe care am auzit-o vreodată este aceasta: „Cyberpunk este orice scriu autorii cyberpunk". Dat fiind că în cazul dumneavoastră asta cuprinde romane istorice, science fantasy, istorii alternative, fantezii urbane şi cyberpunk, v-ar plăcea să-i daţi o definiţie mai adecvată acestui termen?*

Walter Jon Williams: Definiţia mea pentru literatura cyberpunk are tendinţa de a fi una sociologică: Cyberpunk este o literatură care sugerează că în viitor nu va exista o cultură unică, ci numeroase culturi care vor coexista, şi că acele culturi vor fi saturate de mass-media şi toate vor interacţiona cu tehnologia în multe moduri neprevăzute.

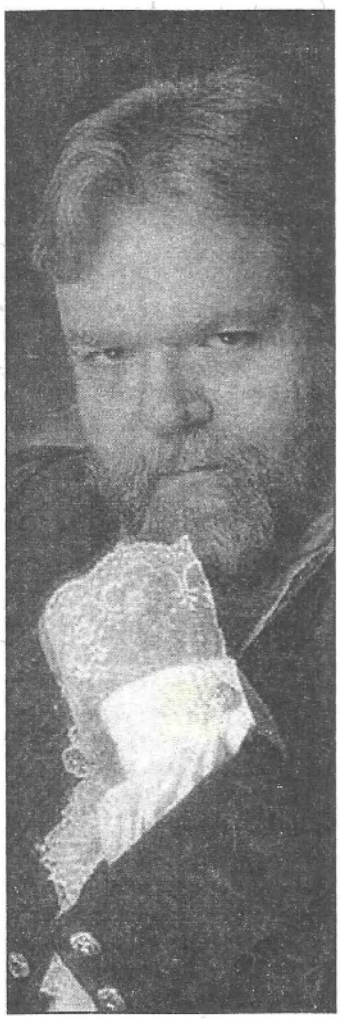

Această viziune a viitorului a devenit aproape obligatorie în literatura science-fiction serioasă: o văd în space opera lui Alastair Reynolds, în ficţiunea gen Sterling a lui Charles Stross şi în lucrările despre viitorul îndepărtat ale lui Greg Egan. Este omniprezentă acum, aşa încît devine puţin plictisitoare.

FP: *Pe de altă parte, anii '90 au adus larga circulaţie a termenului „postcyberpunk" şi l-au asociat cu lucrări precum* Era de diamant *de Neal Stephenson,* Focul sfînt *de Bruce Sterling şi romanul dumneavoastră* Aristoi. *Cum aţi comenta această noţiune?*

WJW: Cred că acestea sînt exemple ale modului în care a evoluat literatura cyberpunk, mai degrabă decît o reacţie împotriva ei. Dacă *Era de diamant* are grijă să elimine nişte locuri comune cyberpunk, pare cît se poate de confortabilă cu celelalte.

FP: *O conexiune pe care au subliniat-o criticii literari este aceea dintre literatura cyberpunk şi formele experimentale ale literaturii mainstream. În cazul romanului* Supercablat, *spre exemplu, capitolele care reflectă punctul de vedere al lui Sarah conţin fragmente de ştiri ce reamintesc secţiunile „Actualităţi" din trilogia* SUA *de John Dos Passos. Pe de altă parte, termeni-cheie din* Supercablat *sînt Yoyodine, Pointsman Pharmaceuticals A.G. şi ÎN ZONĂ/DA, care reamintesc de romanele lui Thomas Pynchon. Oare acestea sînt omagii aduse unor influenţe literare?*

WJW: Cred că eşti prima persoană care chiar a observat referirile la Pynchon. Acelea au fost referiri la autori pe care i-am admirat. Secţiunile „actalităţi" din *Supercablat* şi din cărţile următoare nu provin de la Dos Passos, ci de la Joyce prin intermediul lui Zelazny. Le-am găsit foarte folositoare pentru adăugarea de informaţii şi context poveştilor fără să adaug porţiuni mari de expoziţiune.

FP: *Vorbind despre influenţe literare şi generaţii, un aspect pe care l-am găsit destul de interesant este că, atunci cînd, la începutul anilor '90, criticii au salutat apariţia autorilor cyberpunk din „generaţia a doua", Bruce Sterling, conducător neoficial al mişcării literare, a afirmat că, într-un fel, autorii cyberpunk erau Noul Val din generaţia a doua. Aţi spune că ideea aceasta are vreo legătură cu lucrările dumneavoastră literare?*

WJW: Cred că da. Am crescut cu toţii citind Valul anilor '60. Pentru mine, autorii din anii '60 au prezentat mai mult interes şi mai multă energie decît scriitorii care au venit un deceniu mai tîrziu, şi am dorit să import cît mai mult din acea energie în propriile mele lucrări.

FP: *Pe de altă parte, literatura cyberpunk extrapolează asupra unui nou tip de tehnologie, personală şi portabilă, care a devenit disponibilă pe scară largă în anii '80. Vă gîndeaţi la asemenea tehnologii cînd aţi imaginat artefacte precum nevăstuica lui Sarah, spre exemplu, sau interfaţa neurală a lui Cowboy cu panzerul său?*

WJW: Valul anilor '80 a avut noroc pentru că a venit tocmai cînd se dezvoltau o mulţime de tehnologii noi şi surprinzătoare, deşi aplicaţiile nu erau întotdeauna chiar atît de noi. Îmi amintesc că am citit prima dată despre interfaţa neurală în *Nova* de Samuel Delany, şi m-am gîndit că era o idee atît de firească, încît tot nu pot înţelege de ce nici un alt scriitor n-a mai folosit-o decît cincisprezece ani mai tîrziu.

FP: *O dată cu noile tehnologii şi medii, conform lui Marshall McLuhan, vine o redistribuire a simţurilor, şi chiar o amorţeală. Care ar fi conexiunea dintre*

tehnologie și o anumită atenuare a afecțiunilor de care dau dovadă personaje precum adolescenții Mesia BD din „Vedeta video"?

WJW: Gașca Mesia BD sînt sofisticați mass media cu insuficientă experiență în lumea reală – ei pot fi manipulați de oricine le oferă o viziune a lumii ce se aseamănă cu aceea căpătată din mass media.
Deși această postură este „cool", ei totuși sînt adolescenți pasionați care s-au îndrăgostit de propria lor imagine. De aici rezultă realitățile brutale ale Chirurgiei Urbane, modificări proiectate să fie ireversibile. Ei vor ca alegerile pe care le-au făcut la vîrsta de cincisprezece ani să fie alegeri pe care să nu le poată des-face.

FP: *În mare măsură, pe aceeași direcție a sensibilității modificate se află uzul și abuzul larg răspîndit al drogurilor în seria* Supercablat, *spre exemplu al substanței imaginare Genesios Trei, cunoscute și ca Tunetul Negru. Cum ați comenta fenomenul social al dependenței de droguri și prezența lui permanentă în literatura cyberpunk?*

WJW: Una dintre fanteziile persistente ale literaturii cyberpunk este capacitatea de a schimba stările mentale sau fizice cu aceeași ușurință cu care un televizor schimbă canale. Poți schimba stările adăugînd hardware, schimbînd software sau modificînd chimia neurală. Literatura cyberpunk adaugă toate aceste posibilități repertoriului său de tehnici. Faptul că e posibil ca autorii să fi avut niște experiențe la prima mînă în domeniul drogurilor nu face decît să sporească verisimilitudinea.

Walter Jon Williams

n. 1953, Minnesota, SUA

Ambassador of Progress, Tor, 1984
Knight Moves, Tor, 1985 (nominalizare „Philip K. Dick" Award)
Hardwired, Tor, 1986 (tr. *Supercablat*, Nemira, 1996)
Voice of the Whirlwind, Tor, 1987
The Crown Jewels, Tor, 1987
House of Shards, Tor, 1988
Angel Station, Tor, 1989
Facets, povestiri, Tor, 1990
Elegy for Angels and Dogs, Tor Double, 1990
Days of Atonement, Tor, 1991
Aristoi, Tor, 1992
Metropolitan, HarperCollins, 1995 (nominalizare Nebula)
Rock of Ages, Tor, 1995
City on Fire, HarperCollins, 1997 (nominalizări Hugo și Nebula)
The Rift, HarperCollins, 1999
Destiny's Way, Del Rey, 2002
The Praxis, Earthlight, 2002
The Sundering, Earthlight, 2003
www.thuntek.net/~walter

FP: *Artele marțiale au tendința de a apărea ca o temă recurentă în literatura cyberpunk, de la expertul în nunchaku imaginat de Bruce Sterling în* Pustiul Artificial *la ninja creați în cuve în cărțile lui William Gibson, la Hiro Protagonist, care mînuiește katana în* Avalanșa *lui Neal Stephenson. Una dintre cele mai fascinante abordări ale acestui subiect apare în* Vocea vîrtejului. *Cu toate acestea, v-ați concentrat asupra unor aspecte diferite, mai precis asupra nesfîrșitelor ore de antrenament, a efectelor concentrării asupra minții și corpului, a efortului și asudării, mai degrabă decît asupra rezultatelor grațioase. Cum ați comenta această diferență?*

WJW: Diferența, mi se pare, este că eu chiar am practicat arte marțiale, și poate că ceilalți autori nu. Poate că experiența mea arată cît de departe de realitate se află fantezia cyberpunk standard a inserării unui cip în creier și a transformării instantanee într-un maestru de arte marțiale. Știu din experiență personală că știința nu este același lucru cu măiestria. Pentru a fi eficientă, cunoașterea artelor marțiale trebuie să fie absorbită în minte și în reflexe, iar corpul, la rîndul lui, trebuie să fie pregătit prin lungi ore de antrenament.
Este diferența dintre a avea o grămadă de date și a ști ce să faci cu datele. Experiența personală va continua să fie importantă.

FP: *Vorbind despre fenomene sociale, anii '80 și '90 au adus tendința schimbărilor majore în viața de familie. Familia nucleară specifică epocii industriale și-a pierdut supremația și a fost înlocuită de o varietate de alte modele, dintre care nici unul nu este dominant în epoca informațională. Personajele dumneavoastră suferă toate schimbări traumatice în viața de familie, precum Ubu Roy și Frumoasa Maria din* Stația îngerilor *sau Sarah și Daud din* Supercablat. *Care sînt opiniile dumneavoastră în legătură cu această tendință?*

WJW: Oamenii cu vieți domestice fericite, aducătoare de mulțumire, nu sînt genul de persoane care pleacă în căutarea aventurii. Din acest motiv, protagoniștii din science fiction sînt foarte adesea singuratici, deposedați, sau oameni care trăiesc la periferia societății.
O dată ce ai un personaj care trăiește la periferie, ajută să înțelegi cum a ajuns acolo. Dacă vrei un locuitor autentic al periferiei, cu aptitudini de supraviețuire și cunoștințe adecvate (prin opoziție cu un personaj din clasa de mijloc îmbrăcat cu jachetă din piele și ochelari reflectorizanți), trebuie să-l pui pe acel personaj într-o situație în care anumite opțiuni îi sînt refuzate. Orice fel de dislocare, traumă din trecut, epidemie sau război poate furniza un fundal convenabil.
Destrămările de familii care au loc în societatea contemporană, la fel ca și conflictele mai mari, precum războaiele, fanatismul și fluxul de refugiați, oferă o superabundență de exemple care pot fi folosite de un scriitor cu imaginație.

FP: *O altă tendință majoră semnalată de viitorologi precum Alvin Toffler și John Naisbitt în anii '80 este o trecere de la centralizare la descentralizare. Poate că ilustrarea extremă a acestei tendințe în literatura cyberpunk este viziunea dumneavoastră despre o Americă balcanizată. Dat fiind că dezmembrarea Iugoslaviei și a Uniunii Sovietice aparținea încă viitorului, ce factori ați luat în considerare cînd ați construit această viziune impresionantă?*

WJW: Acum, cînd mă gîndesc la acest subiect, îmi amintesc că scrisesem despre națiuni balcanizate încă din lucrări experimentale pe care le-am făcut în facultate. Toate națiunile mari sînt în realitate formate din națiuni mai mici, unele mai independente decît altele. Cu siguranță că un cuceritor ar găsi folositor să sfărîme o națiune învinsă în părțile ei componente, apoi să trateze cu fiecare dintre ele de pe o poziție de forță.
Cît despre Uniunea Sovietică, era în mod clar un imperiu îmbătrînit, ale cărui părți erau ținute laolaltă numai prin forță. O dată ce voința de a trimite trupe și tancuri s-a disipat, URSS, așa cum a existat, a fost condamnată. Deși cînd am scris *Supercablat* nu credeam

că URSS avea să se dezmembreze chiar așa curînd; mă gîndeam că o generație proaspătă de stalinism reînnoit avea s-o țină laolaltă mai mult timp.

FP: *În aceeași ordine de idei, este o trecere de la puterea politică la puterea economică. Universul dumneavoastră cyberpunk este dominat de carteluri orbitale și policorporații, uneori prinse în conflicte precum cele din* Vocea vîrtejului. *Este aceasta o satiră îndreptată împotriva corporațiilor multinaționale contemporane? V-ar plăcea să comentați mai pe larg subiectul?*

WJW: Elementul satiric există, e adevărat, dar întotdeauna cu conștiința faptului că e din ce în ce mai greu să satirizezi realitatea contemporană.
De sute de ani e clar că unele entități corporatiste sînt mai puternice decît multe guverne. (Să luăm în considerare, spre exemplu, Companiile Indiilor Răsăritene olandeză și britanică; ambele au construit imperii.) Nu necesită multă imaginație să proiectăm în viitor o corporație care este mai puternică decît „toate" guvernele, sau care a preluat multe dintre funcțiile unui guvern.

FP: *Dacă astfel de jucători majori operează în fundalul seriei* Supercablat, *prim-planul pare să le aparțină pesonajelor care operează într-o zonă cenușie pe care Michel Foucault a numit-o „ilegalism". Uneori ele fac lucruri nobile, ca efortul lui Cowboy de a transporta antibiotice pe Coasta de Est, dar autoritățile au tendința de a eticheta aceste personaje drept proscriși sau delincvenți. Există vreo legătură între colapsul unor servicii de bază și proliferarea ilegalismului în universul dumneavoastră cyberpunk, pe de o parte, și tendințe reale ca efectele secundare ale politicii sociale a administrației Reagan, pe de altă parte?*

WJW: Permite-mi să-mi prefațez remarcele cu observația că alegerea lui Ronald Reagan în 1980 a exercitat o influență „enormă" asupra literaturii cyberpunk. Imediat ce a preluat puterea, această echipă de mediocrități îngîmfate, zeloase, convinse că au veșnic dreptate a conferit legitimitate instantanee oricui adopta o poziție rebelă.
Cînd serviciile de bază sînt monopolizate pentru profit sau interzise de autoritățile superioare, atunci oricine furnizează un asemenea serviciu are potențialul de a deveni un erou. Am derivat termenul „panzerboy" de la contrabandiști care foloseau vehicule blindate ca să transporte unt din Olanda în Belgia, ocolind taxele vamale. E greu să vezi o asemenea acțiune ca pe o infracțiune serioasă.

FP: *Vorbind despre perioada Reagan, există vreo legătură între preocuparea populară de la jumătatea anilor '80 pentru fermierii din Midwest și eforturile lui Cowboy de a ține ferma părinților săi în funcțiune și solvabilă? Sau poate, cum fac scriitorii, ați detectat o problemă serioasă cu cîțiva ani înainte ca publicul larg să devină conștient de ea?*

WJW: Nu sînt sigur cînd au devenit conștiente de problemă principalele mijloace de informare în masă, dar viitorul pe termen lung al agriculturii în multe părți din Statele Unite – în special în regiuni aride ca New Mexico, de unde provine Cowboy – este sumbru de mult timp. Numeroase conflicte pe termen lung din partea de vest a Statelor Unite sînt în legătură cu apa, și aceasta este o tendință care doar va spori.

FP: *O altă temă recurentă în literatura cyberpunk este paranoia alimentată de alianțe schimbătoare și trădări. Aceasta este o preocupare majoră în* Vocea vîrtejului *și de asemenea o componentă de bază în „Vremea lupului" sau „Vedeta video". Cum ați spune că participă asta la efectul pe care literatura dumneavoastră o are asupra cititorilor?*

WJW: Oamenii care trăiesc la periferia societății, în special aceia care participă la forme ilegale de comerț, sînt supuși trădării de către asociați, iubite, prieteni, membri ai familiei... Este întotdeauna un risc. Majoritatea delincvenților sînt în cele din urmă trădați de un asociat.
O persoană implicată în operațiuni secrete, fie pentru un guvern, fie pentru o altă entitate, știe că, dacă misiunea sa eșuează, existența misiunii va fi negată de persoanele cu autoritate.
Nu știu ce efect are asta asupra cititorilor, în afara faptului că le comunică unele dintre riscurile existenței.

FP: *Pentru un fenomen de relativ scurtă durată, literatura cyberpunk s-a dovedit enorm de influentă. Temele sale au fost transformate în clișee în cinematografie, benzi desenate, seriale tv, desene animate japoneze, video clipuri, re-înviata space opera din anii '90 și mult-detestatul „sci-fiberpunk". Cum ați comenta această diseminare a imaginilor cyberpunk în alte medii de comunicare?*

WJW: Presupun că era inevitabil. Am anticipat asta în romanul meu *Zile de ispășire*, cînd am introdus un serial de acțiune ieftin numit „Ciberpolițiști", în care poliția folosea hardware cyberpunk standard ca să impună autoritate.
Imaginează-ți surprinderea mea, cîțiva ani mai tîrziu, cînd m-am dus la un parc de distracții și am luat un bilet la spectacolul „Robocop", în care trebuia să-l ajut pe Robocop să înfrîngă o gașcă de „cyberpunks" răi.

FP: *La urmă, dar nu lipsit de importanță, este fenomenul destul de curios al unor afirmații permanente că genul cyberpunk a murit. Pe parcursul celor cincisprezece ani în care s-au făcut asemenea afirmații, publicul a văzut apariția romanului* Avalanșa *de Neal Stephenson, a seriei dumneavoastră* Metropolitan *sau a filmului* Matrix, *ca să numim doar cîteva. Cum se face că fenomenul acesta cultural „mort" este atît de vioi? Sau, mai degrabă, de ce ar dori indiferent cine ca fenomenul cyberpunk să moară?*

WJW: Oamenii care vor ca fenomenul cyberpunk să moară par a fi aceia care speră să-l înlocuiască poate cu un fel de mișcare literară a lor. Pînă în prezent, aceste mișcări par să imite suficient de mult literatura cyberpunk – sau mișcări mai vechi precum Noul Val britanic – încît să nu fi captat încă imaginația populară așa cum a făcut-o genul cyberpunk.

FP: *Vă mulțumesc foarte mult pentru timpul și răbdarea dumneavoastră. A fost o adevărată plăcere.*

WJW: Plăcerea a fost de partea mea. ●

FLORIN PÎTEA

DĂNUȚ IVĂNESCU

Gesta kaenorum

Moto: „Forma de activitate proprie omului este aceea de a înțelege."
Toma din Aquino – *Summa theologiae*

Antimoto: „Înțelegi, nu înțelegi, vremea... trece."
Legile lui Jdemianov

În ajun de Sîntoader, după trei ani de neostoite strădanii, Petru Stratiotes fu silit de evidențe să recunoască, o dată pentru totdeauna și fără putință de tăgadă, că Sisinie, fiu-său, se născuse nerod de-a binelea. Se dovedea prin urmare că furia Torcătoarei fusese mai amarnică decît crezuseră cu toții la momentul respectiv, iar paginile din *Cartea Ursitelor* sărite de ea cu bună știință, cînd citise scrisa la căpătîiul pruncului, mai însemnate.

În sinea sa, fostul călugăr se lămurise de multă vreme că, deși copilului nu-i lipsea deloc ținerea de minte, pentru că altminteri n-ar fi putut recita mulțime de psalmi și *Epistola Sfîntului Pavel către Galateni* în întregime, nu numai de la început la sfîrșit, ca tot creștinul, dar și de-a-ndoaselea, nu reușea totuși să pătrundă tainica legătură dintre semnele așternute pe pergament și cuvintele grăite. Îndărătnicia îl împiedicase însă să recunoască pe de o parte lipsa de rod a ceea ce continua să numească, chiar și față de sătenii din Blandiana, care de veacuri dăduseră uitării atît graiul latinilor, cît și termele lor, *studium sapientiae*, iar pe de alta faptul că fiul său, unicul său vlăstar, moștenitorul bibliotecii întocmite de el cu atîta trudă și dragoste, urma să rămînă un țăran neștiutor de carte de pe valea Timokului. Oricum, fie că-i plăcea sau nu, trebuia să renunțe nu numai la gîndul de a-l trimite vreodată la *Auditorium*-ul din Constantinopol să învețe cele șapte arte liberale, ci chiar și la acela de a-l deprinde măcar a-și scrie numele, prețuit de la Moscopole pînă în Vlașca și la apa Ialovniței. Chiar dacă dezamăgirea îi va măcina visele pînă cînd moartea îl va ajunge în cele din urmă pe undeva, prin miezul Europei, printre moravii cei roșcovani și iubitori de mied.

Soarele se înălțase din spatele munților, deasupra colților tociți ai Piscului Cîinelui, după zile întregi de ploaie îndărătnică și pătrunzătoare ca amintirea unei umilințe, Sisinie adormise cu capul pe masă, cu o nesfîrșită seninătate încremenită pe chip, opaițul de-abia mai pîlpîia fumegînd molcom, iar Petru încă rumega firul tristeții de a-și fi pierdut încrederea în tot ceea ce sperase pînă atunci că ar putea da un rost vieții, ba chiar și morții. Încă mai credea, sărmanul, că toate au o noimă, deși știa limpede, așa cum știuse dintotdeauna, că ea, viața, nu-i nici voioasă, nici tristă într-un mod aparte, ci este doar așa cum vrea fiecare s-o priceapă.

Tată-său, Novac, vlah de lîngă Larissa, nu s-ar fi rătăcit niciodată în astfel de sofisme cu duhoare eretică, dacă nu chiar păgînă, care nu fac altceva decît să te-ndepărteze de Adevăr, de Cale și de Lumină. Nici n-ar fi avut vreme pentru asemenea cugetări, căci truda pămîntului și cea cu sabia, adică împlinirea veresiei față de *basileia ton romaion,* abia dacă-i mai îngăduiseră să-și ducă la bun sfîrșit, deși în mare grabă și fără tragere de inimă, îndatoririle de bărbat și să-și dea obolul trupesc pentru aducerea pe lume a treisprezece plozi, opt fete și cinci băieți, șapte dintre ei răposați întru Domnu' înainte de a învăța să păsească. Pe cei rămași să-și poarte povara aici i-ar fi crescut probabil cum se cuvenea, dacă un smintit de bulgar cu ceafa groasă, venit cu toți ai săi tocmai din ținutul de dincolo de Kiev și Novgorod, unde lumea-și leapădă marginile ca șarpele pielea, nu și-ar fi uitat, în treacăt, vîrful lăncii în umărul lui drept, între humerus și claviculă, lăsîndu-l nevolnic pentru tot restul zilelor.

Anevoie și nu cu puține sacrificii a reușit nevastă-sa, Schiva, să facă față singură dărilor și să-și împlinească menirea de muiere pînă la capăt. Pînă la capătul văzut de ea, mioapa. A încercat mai întîi – pe ascuns, firește, căci altfel tare s-ar fi mîniat bărbatu-său, creștin smerit din moși strămoși, dacă ar fi primit de știre – să folosească tainele aflate în copilărie de la un unchi de-al ei, vrăjitor sclavin de prin părțile Vicinei. A vîndut la tîrgul de la Suhacea zece oi țurcane și o vacă bălțată de Pomerania, sufletul gospodăriei, iar cu banii astfel dobîndiți a cumpărat de la Bartholomeu Poliglotul un cocoș negru, Vercingetorix pe numele său, care avusese cinstea să ciugulească boabe de mei din palma califului Harun-al-Rașid și trecuse de trei ori proba focului, în prezența unor judecători ai lui Ludovic cel Pios, fără măcar să transpire la subaripi.

Șase luni l-a îndopat cu creier de iepuroaică, ficat de liliac de Ferghana și fiertură de rușinea grecoaicei, pînă cînd bietul dobitoc, sastisit sau ajuns în pragul disperării de atîta neclintită dîrzenie, a catadixit în cele din urmă să ouă, chiar dacă nu-i stătea în fire, cum lesne poate oricine pricepe. S-a dus apoi muierea, într-un fapt ostenit de seară, la poalele Muntelui Cărunt, a sărutat țărîna-mamă cu evlavie, a prins o broască țestoasă pitică și a pus-o la clocit, păzind-o ca pe ochii din cap timp de nouă nesfîrșite zile, de la răsărit la apus, în răstimpul marii străluciri a Stelei Ciobanului, căci așa se cădea. Ca să fie mai sigură că viețuitoarea n-o să plece la plimbare, i-a turnat zilnic pe gît, la prînz și la crucea nopții, o dușcă de opiu, măselariță, mătrăgună, fierea pămîntului și benedictină, care l-ar fi doborît fără îndoială pînă și pe Cunimund Gură-Seacă, vestit pentru că rătăcise cinci ani prin pivnițele de vinuri ale unui *archontes* din Trebizonda fără să vadă lumina zilei și fără să bea strop de apă. „Apa ne-a dat-o Ăl de Sus

pentru sărbători", spunea el uneori în joile în care putea vorbi. „Atunci ieși la lumină, te duci la gîrlă, te cureți de toate păcatele și gata, poți s-o iei de la capăt."

În cea de-a zecea zi s-a ițit din ou vasiliscul, cu cap negru de cocoș și cioc de erete, cu creasta precum coroana basileilor și trupul tot acoperit de solzi, cu aripi de dragon, coadă de guștere și două perechi de picioare, una de vultur și alta de gîscă. Numai în oglindă sau în inel puteai privi creatura, căci altminteri vederea ei te ucidea pe loc. Ochii-i pătrundeau lesne înlăuntrul și înafara lucrurilor, deslușind știutul, neștiutul și chiar bănuitul. Vocea ei străpungea creierii și inimile, iar răsuflarea-i puturoasă ardea ca para focului.

Tare s-a bucurat Schiva cînd a văzut arătarea, dar nu pentru multă vreme, căci în aceeași seară pe vasilisc l-au apucat convulsiile, a strănutat apăsat de cîteva ori, a înșirat cu voce groasă toate numerele naturale pînă la o mie, a recitat cîteva aforisme din *Dao de Jing* și și-a dat duhul într-o baltă de pucioasă, înainte de a-i îndeplini cea mai neînsemnată dorință. Dar muierile, se știe, nu se lasă, prin firea lor, înfrînte cu una, cu două, mai ales cînd simt că soarta celor dragi este pusă în primejdie. Așa că în zori Schiva și-a șters lacrimile cu colțul tulpanului, a bătut un piron de bronz în tocul ușii, pentru alungarea Celui Rău din bătătură, a îngropat stîrvul animalului în Pădurea Eunucului, la rădăcina unui stejar trăsnit, nu înainte de a-l jeli ca pe o rudă de sînge, și l-a vîndut pe Petru, cel mai zdravăn și mai isteț dintre copiii ei, singurul capabil să se descurce de unul singur, călugărilor de la muntele Athos. Cu besanții astfel cîștigați a reușit să-și plătească dările față de basileu și să-și hrănească ceilalți copii, o reușită de proporții pentru acea epocă, ba chiar și pentru altele mai recente.

⌘

Typikon-ul mănăstirii, clădită de Herakleios mai degrabă din obligație, decît din credință și aproape desființată de împărăteasa Irena, nu era atît de aspru pe cît îl bănuiau mirenii și nici pe departe cît ar fi vrut călugării să se creadă. Tot ce trebuia să facă Petru era să îngrijească vitele, sub îndrumarea directă a fratelui Nicodim din Chorezm, împreună cu alți doi novici – unul grec de prin munții Pind, celălalt longobard rătăcit de ceată – și să ia parte la slujbele care durau uneori și un sfert de zi.

Despre mîncare, ce să mai vorbim. De multe ori acasă trebuise să se mulțumească vara cu un blid de zeamă de știevie sau o turtiță de mei, iarna cu o lingură de fasole, iar în zilele de post, cu speranța în viața de apoi. La mănăstire primea cum-necum o masă sățioasă pe zi, chiar dacă adeseori fără carne, o pîine de orz și chiar, minune, o jumătate de litru de vin. Grecesc vinul, bineînțeles, tare și dulce ca un sîn de bacantă. După criteriile lui Petru, și nu numai ale lui, asta însemna o veșnică duminică, pentru care merita să-i mulțumești cu prisosință Domnului.

Alta era totuși cea mai însemnată pricină de mulțumire legată de noua cale pe care apucase viața sa. Mai puțin de o lună s-a scurs pînă cînd Nicodim a observat că, spre deosebire de ceilalți doi novici, care dormeau sau leneveau pur și simplu cu fiecare prilej ivit, puiul de vlah își dădea silința să ducă la îndeplinire misiile primite cît mai iute cu putință, iar apoi se făcea nevăzut. Călugărul, surprins nu atît de dispariții, căci învățase de-a lungul anilor că apropierea de Isus te îndepărtează deseori de semeni, cît mai degrabă de excesul lui de rîvnă, anevoie de lămurit fără o pricină aparte, își folosi toată îndemînarea de fostă iscoadă a patriarhului Siriei pentru a limpezi taina. Sincer vorbind, nu i-a fost deloc greu, căci în fond mărunțele vicleșuguri ale lui Petru sufereau, firește, de naivitatea vîrstei, numai că Nicodim nu putea scăpa prilejul de a-și reînvia, cu nostalgică rigoare, amintirile pietrificate ale unei perioade pe care o regreta încă uneori, în serile rezervate celor lumești. Ca urmare, nu-și refuză dramatizarea situației.

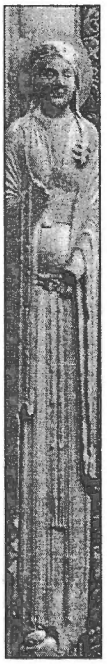

Adevărul era că puștiul pur și simplu se strecura în *scriptorium*, cum avea o clipă liberă, și urmărea cu sufletul la gură truda miniaturiștilor și a copiștilor aplecați asupra manuscriselor. Privea fermecat cum luau naștere, pe foile fine de pergament, ilustrațiile în culori, solemnele cortegii minuțios pictate, chipurile alungite și ascetice ale sfinților, chenarele cu motive vegetale. Atît de puternică era ispita cărților, încît la vederea lor nu numai că îi piereau teama de pedeapsă și dorul de ai săi, dar chiar își pierdea însemnătatea orice alt lucru. O lume își deschidea porțile în fața dorinței lui, așa cum nu i se întîmplase pînă atunci și cum, o intuia, n-avea să i se întîmple niciodată în cea reală. Așa a căzut în prima capcană a vieții.

Nicodim nu putea rămîne nici el nepăsător față de o asemenea patimă. Abia după mulți ani avea să se lămurească Petru că anahoretul avea și un alt motiv să ajute soarta.

⌘

Jumătate de an i-a luat călugărului să-l învețe pe Petru să citească după *Evangheliarul lui Rabula* și încă o jumătate ca să scrie și să socotească. A făcut-o însă cu plăcere, cu prea mare plăcere chiar, se șușotea pe la colțuri, și, se pare, pe bună dreptate. Nimic nou de altfel, pentru că Nicodim mai fusese în miezul atenției fraților de cîteva ori, fără a se dovedi însă vreodată ceva.

Cel mai mare scandal, ajuns chiar și la urechile egumenului, se dezlănțuise atunci cînd blîndul călugăr fusese descoperit despuiat în grajduri, recitîndu-i Amalasuntei, o capră de Angora ținută la mare prețuire, o poezie păgînă scrisă de Ibn Abi Rabia. Explicațiile lui, precum că înfățișîndu-se gol în fața dobitoacelor acestea se înmulțeau peste măsură, spre bunăstarea tuturor și lauda Domnului, nu convinseseră pe nimeni. Cînd însă, la doar cîteva luni după mutarea vinovatului la bucătărie, oile deveniseră sterpe, caprele începuseră să se omoare între ele, găinile încetaseră să ouă, iar vacilor le secase laptele, egumenul hotărîse, în ciuda detractorilor care vorbeau despre amestecul Satanei, ca anahoretul să se întoarcă la vechile lui îndeletniciri.

Petru a rezistat cu succes avansurilor lui Nicodim, reușind totodată să nu-l jignească, pentru că, o știa prea bine, avea o mulțime de lucruri de învățat de la el. Ca

urmare, o prietenie destul de ciudată s-a înfiripat între cei doi, deși îi separa aproape o jumătate de veac de viață, o bibliotecă întreagă, cunoașterea a patru limbi și unele experiențe deloc ortodoxe.

În numele ei a înfăptuit Nicodim lucruri pe care nu le făcuse pentru nici unul dintre învățăceii lui, nu puțini la număr. Astfel a deprins Petru nu numai *koiné*, greaca lui Aristotel și a lui Plutarh, ci și latina și chiar araba, limbi înlăturate pînă și din *Auditorium*-ul din Constantinopol și din școlile episcopale, cu atît mai mult din mănăstiri. Iar văzînd el setea de cunoaștere a micului vlah, i-a dat pe ascuns să citească, după ce a isprăvit *Vechiul* și *Noul Testament*, *Psaltirea*, *Dacheriana*, *Regula pastorală* a lui Grigorie cel Mare și *Învățăturile Părinților Bisericii*, o mulțime de alte cărți, nu tocmai bine văzute de mai marii imperiului, nu pe degeaba numit *Sancta Respublica Romana*. Și a ajuns Petru să se adape la izvoare ascunse, pe nedrept poprite, pătrunzînd tainele și frumusețile multor scrieri de-ale unor învățați păgîni: *Timaios* a lui Platon, *Materia medica* a lui Dioscoride, *Naturales quaestiones* a lui Seneca, *Satyricon*-ul lui Martianus Capella, *De praedestinatione sanctorum* a Sfîntului Augustin, *Historia ecclesiastica gentis Anglorum* a Venerabilului Beda, *De origine actibusque Getorum* a lui Iordanes, *Canon*-ul lui al-Masudi, poveștile din *Alf laila ua laila*, versurile disperate ale lui Sanfara, poetul tîlhar din deșerturile Arabiei, și multe altele.

Toate bune și frumoase pînă în primăvara anului 826, atît de umedă, încît zidurile de piatră ale chiliilor, puținele mobile, veșmintele, ba chiar și dobitoacele din gospodăria mănăstirii au fost acoperite de o mîzgă verzuie, cu iz puturos de baltă. Pe deasupra, cînd ți-era lumea mai dragă, te trezeai că picau din cer meduze, supte fără îndoială din cine știe ce mare de către Sorbul Apelor în încercarea lui de a umfla norii. Cînd s-a petrecut pentru prima oară o asemenea minune, de ziua celor 40 de sfinți mucenici din Sevastia, Nestor Șapte Vînturi, fost degustător la curtea unui *capcan* din Abrittus, cam sărac cu duhul din fire și năucit peste poate de postul prelungit, a înfulecat pe ascuns una dintre acele piftii năzdrăvane. „Nu-i de dulce, mă, că doar ispitele nu vin din cer, ca îngerii", se pare c-ar fi mormăit în barbă, pentru cea din urmă oară, căci buzele i s-au pecetluit pe loc și pînă cînd i-a venit sorocul să treacă în rîndul celor drepți n-a mai putut nici să mănînce, nici să grăiască.

Într-o noapte din acea primăvară de pomină deci, Petru a avut un vis năstrușnic, cel dintîi din ziua în care trecuse pragul mănăstirii. Se făcea că zăcea într-o rînă pe unul dintre ostroavele albe ale Apei Sîmbetei, bea cafea, neagră și amară, și trăgea fum în piept dintr-un vălătuc castaniu, alături de un uric, Mitru pe numele său, care se-nfrupta cu coji de ouă roșii și cu firimituri de colăcei culese de pe mal. O pace îngerească îi stăpînea sufletul și chiar prinse a se întreba dacă nu cumva ajunsese undeva prin preajma raiului. Răspunsul îl primi numaidecît, înainte ca ideea să prindă rădăcini. Alergînd dinspre răsărit la trap ușor, apăru un inorog de argint, cu un opal imens în frunte, sub corn. Cînd îi zări pe cei doi se opri o clipă, îi țintui cu ochii lui albaștri de fecioară îndrăgostită ce-și așteaptă alesul și păru că ar vrea să se apropie. Nu apucă însă s-o facă, pentru că din senin se ivi un zgripțuroi, fîlfîind din aripi și ținîndu-și coada terminată cu un cap de șarpe arcuită pe spinare, precum scorpionii. Inorogul se întoarse de îndată fornăind, scormoni nisipul cu copita dreaptă și năvăli spre el într-un nor de praf, ca o furtună de vară. Din păcate, tocmai atunci toaca de utrenie îl smulse pe Petru din mrejele visului, astfel încît deznodămîntul luptei îi rămase necunoscut.

— Nu-i deloc anevoie de deslușit înțelesul, îi explică Nicodim după ce ascultă atent povestea. În primul rînd, beai tabac. O buruiană adusă din Lumea Nouă de vikingii lui Ingolf din Fiorduri. Încă nu s-a răspîndit în Evropa. La Constantinopol nici măcar n-au auzit de ea. Mi-a trimis și mie cîteva frunze un frate misionar rătăcit printre saxonii din Northumbria. Despre uric... Ce să zic. Se spune că ne vor supraviețui nouă, oamenilor, așa cum noi am supraviețuit uriașilor. Fratele Zosima din Antiohia crede c-ar fi urmașii lui Rohman, regele Ierusalimului, și că-n vremurile de demult trăiau acolo fericiți după învățăturile proorocului Ieremia. După ce a murit părintele lor, s-a ridicat un alt împărat în cetatea sfîntă, din alt neam, ai cărui oameni batjocoreau poruncile din vechime. Atunci cică un înger i-a luat pe urici pe un nor și i-a dus în alt tărîm, la capătul pămîntului, unde așteaptă liniștiți sorocul ca să ia lumea în stăpînire. Avem și noi un blajin dintr-ăsta, cum i se mai spune prin unele locuri, mumificat, adus de fratele Lavros acum mai bine de-un veac, tocmai din Țara Nihon, de la soare-răsare. E ascuns într-un cufăr ferecat în pivnițele mănăstirii, dimpreună cu tezaurul. Doar cîțiva dintre noi mai știu de existența lui.

— Ascuns? Dar de ce ascuns? se miră Petru, uitînd pentru o clipă de vis.

— Ascuns, da. Ascultă, tu pînă la zece ani ai zăcut în fundătura aia de la granița imperiului și de patru n-ai ieșit din mănăstire. N-ai de unde să știi ce se-ntîmplă-n lume și pînă la urmă poate că nici nu-i așa de rău.

Nicodim își mîngîie barba și ridică sprîncenele.

— Știi icoana lui Hristos Pantokrator atîrnată în biserică, pe *témplon*. Te-ai rugat de atîtea ori la cea a Maicii Domnului din absidă. Ai văzut-o pe cea cu Sfîntul Gheorghe ucigînd balaurul din chilia mea. Și toate celelalte.

— Sigur că le știu, *magister*. Doar am și eu una, cu cei patru evangheliști, pictată de fratele Ioan din Cezareea.

— Ascunde-o degrabă. Basileul Nikephor, blestemat fie-i numele spurcat și să n-apuce ziua de mîine, a interzis iarăși icoanele și relicvele, acuzîndu-ne pe noi, călugării, de erezie nestoriană și chiar, închipuie-ți, de idolatrie. Doamne păzește și apără. Așa că, trebuie să ți-o spun, ca iconodul o poți sfîrși prost aici, în imperiu. Pînă cînd adevărul își va croi drum – și o va face, mai devreme sau mai tîrziu –, frații sînt biciuiți și întemnițați, surghiuniți, uciși, averile mănăstirilor luate cu japca, chiliile prefăcute în cazărmi. Domnește întunericul, fiule, care pentru noi, ca și lumina, numai de la răsărit vine. Cine știe pentru cîtă vreme. În locul

tău, mi-aș lua ceva merinde și aș fugi cît mai departe de locurile astea. Să nu cumva să te mai prindă seara pe-aici. Dumnezeu ne-a dat un semn prin visul tău de azi-noapte și ar fi păcat să nu-l luăm în seamă. Se vede treaba că oștenii-s pe drum. Zgripțuroiul, înțelegi tu? Creatura infernului, a absurdului și-a întunericului.

— Bine-bine, dar inorogul ce tîlc are? De argint era și coama îi filfîia în vînt. Cei din neamul meu spun că atunci cînd visezi un armăsar alb înseamnă că moartea dă tîrcoale. Ție sau celor dragi ție.

Nicodim zîmbi pe sub mustață și tuși ușor.

— Moartea domnește pretutindeni, fiule, de la Adam încoace, dar nu-i pricină de îngrijorare, căci Pămîntul e un loc de așteptare la fel de bun ca oricare altul. Inorogul e semnul Domnului, să știi. Ne-ncearcă El deseori, c-așa și trebuie, dar de uitat nu ne uită. Și pleacă odată, fără să mai pui atîtea întrebări. Am văzut în zori un arici mergînd agale prin grădină, așa că vremea se anunță bună. O să-ți dau un răvaș și cîteva cărți pentru un cunoscut de-al meu, un benedictin de la Montecassino, Fra Damiano. Dac-ar fi după mine, aș trimite cu tine toate icoanele și relicvele, căci s-ar afla mai în siguranță în Apus, dar nu se poate. Pentru Răsărit vin vremuri grele. Oricum, indiferent ce s-o-ntîmpla, să nu-uiți ce te-am învățat. „Faptele bune prețuiesc mai mult decît o știință înaltă..."

— „...dar fără a-ți însuși cunoștințe, nu-i cu putință să faci binele". N-am uitat cuvintele lui Carol cel Mare, *ma...*

— Frate. Nu *magister*, ci frate. De-acum poți s-o spui fără să greșești.

⌘

În primele ceasuri ale după-amiezei, Petru a încărcat doi catîri cu cărțile încredințate de Nicodim, a strecurat sub rasă o sabie de Damasc care avea închise în mînerul ei de aur o șuviță din pletele Sfîntului Dionisie și un dinte al Sfîntului Petru, primită de bătrînul călugăr de la un traficant pe care-l scăpase de la moarte, sabie pe care, chiar dacă nu știa și nici n-avea de gînd s-o folosească, o putea oricînd vinde pe-un preț bun, și plecă la drum, însoțit de tristețe ca de-o piază rea. Nu putea alunga gîndul că poteca pe care apucase nu cunoștea întoarcere. De la avari și bulgari aflase că toate căile duc către apus, nici una spre răsărit. Uita însă un singur lucru: ei n-aveau unde se-ntoarce, pentru că nu lăsaseră nimic în urmă, poate doar nostalgia stepelor și bețele iurtelor. A căzut deci în cea de-a doua capcană a vieții.

Pînă să ajungă la Tripiti, ploaia începuse să se prefacă sfios în ninsoare, deși baba Dochia își lepădase cojoacele de ceva vreme și moșii bătuseră cu toiegele în pămînt, chemînd căldura primăverii.

Fără vreo pricină anume, din ziua aceea Petru și-a schimbat călcătura, vocea i-a căpătat o nouă adîncime, și a început să se simtă bărbat. Poate sabia să fi fost de vină, poate faptul că se afla pentru prima dată singur, față în față cu lumea, poate nădejdea pe care și-o pusese Nicodim în el încredințîndu-i cărțile...

După cinci zile a ajuns în apropierea Thessalonicului. Citise multe despre marile orașe, ascultase nenumărate povești de la călugării veniți în primul rînd de la mănăstirea Stoudios din Constantinopol, dar și de pe Muntele Latros, din Cappadocia, ba chiar și din lavre din preajma Ierihonului, însă nu văzuse niciodată unul cu ochii săi, deși o dorise dintotdeauna. Dacă nu capitala, *Polis*, Noua Romă, măcar Atena, Adrianopole sau... Sau Thessalonic. Din păcate, primejdia de-a fi luat la întrebări de către slujbașii împărăției era prea mare, iar Petru știa că prilejuri urmau oricum să se mai ivească, așa că a ținut piept ispitei ocolindu-l, nu fără regrete.

La Valona, pe coasta Adriaticii, i-a vîndut sabia unui *archontes* putred de bogat, fost *palatin* în garda imperială. Așa a făcut cunoștință cu banii, care nu i-au produs cine știe ce impresie. Niște discuri, acolo, mititele, aurii, cu chipurile împăraților Leon Khazarul și Constantin al V-lea pe una dintre fețe și valoarea pe cealaltă. Greu de înțeles de ce întreaga lume se-nvîrtea în jurul lor.

Călătoria cu *chelandia* n-a durat decît două zile și a fost un coșmar. Marea a venit la întîlnire așa cum o așteptau marinarii în acea perioadă a anului: încruntată, tulbure, adriatică. Petru începuse deja să ducă dorul mănăstirii, al orelor pline de lumină petrecute în *scriptorium*, al nopților de meditație solitară, al discuțiilor cu fratele Nicodim. Se simțea pierdut într-o lume necunoscută, o lume cu care n-avea nici o relație de posesiune, atît de străină, încît din acele zile nu se va mai mira niciodată de nimic. Ba chiar stabili, o dată pentru totdeauna, că n-avea s-o înțeleagă niciodată cu adevărat, pe ea, lumea, sau pe ea, viața.

Așa de temeinic l-a descumpănit traversarea strîmtorii Otrante, încît în Bari n-a observat decît străzile înguste și întortocheate, cu o rigolă rău mirositoare în mijloc, în care rîmau porci pricăjiți și ciuguleau găini golașe. N-a băgat în seamă nici impresionantul zid de apărare, nici catedrala cu coloanele și vitraliile ei, care îi vor uimi pînă și pe sarazini, interesați de artă cît lupii de spanac, palatul comunal sau turnurile ce împodobeau casele nobililor. Tot ce-și dorea era să ajungă la Montecassino, la adăpost, într-o chilie, unde, printre oameni cu care putea vorbi măcar aceeași limbă, lucrurile nu erau nici pe departe atît de complicate.

Și, pentru ca impactul cu lumea adevărată să fie mai dur, tocmai cînd ieșea din biserica episcopală, după o scurtă, dar pătimașă și încîlcită rugăciune către Sfîntul Cristofor, protectorul călătorilor, al pelerinilor și al bărbaților nevolnici, l-a acostat o femeie, mai încîntătoare decît oricare alta văzută de el pînă atunci, inclusiv Madia Mangalena, purtînd o tunică albastră peste rochia roșie, simplă, și i-a cerut, cu meșteșugite cuvinte și neprihănite gesturi, protecția și ajutorul să găsească un adăpost pentru noapte. Dacă în primele clipe a ezitat dintr-o spaimă nedeslușită, povestea despre banda de tîlhari care-i uciseseră tatăl din respect tovărășesc, mama din milă, fratele din neatenție, sora din prețuire față de frumos, calul din teamă de răpciugă și cîinele pentru că dormea și cînd mergea, și o lăsaseră doar cu ce avea pe ea, singură, neajutorată și fără o lețcaie într-un oraș străin, i-a spulberat orice urmă de îndoială.

Petru a mușcat deci fără ezitări momeala și a însoțit-o pe Galla, acesta-i era numele, la hanul de la marginea burgului, unde aflase și el ieftină găzduire. Pe drum a tăcut mai tot timpul, presărînd doar de cîteva ori cu mormăieli ambigue nesfîrșitul ei monolog despre viață, vreme, pietate și straie. Se simțea puțin amețit, mii de mușițe îi colcăiau în vintre, iar în tîmple îi zvîcnea sîngele îngroșat ca un sos îndelung fiert, și nu

pricepea în ruptul capului de ce. Așa a căzut deci în a treia capcană a vieții.

Au mîncat împreună în sala cea mare de la parter, printre chervanagii pe jumătate hoți, pe jumătate beți, fugari cu priviri șovăitoare, negustori sirieni care-și pipăiau neîncetat pungile precum călugării mătăniile și turnători de clopote vlăguiți și apatici, ea friptură de porc cu pîine neagră și brînză, el fiertură de ovăz și un hering afumat. Nici n-a băgat de seamă semnele pe care hangița plină de negi păroși i le făcea femeii de cîte ori trecea prin spatele lui, încărcată cu blide soioase și ulcioare duhnind acru a uitare și a dor de ducă.

Cum toate camerele erau ocupate de pelerini nehotărîți și de mărunți negustori aflați în trecere, Petru a mers atît de departe cu imprudența, încît i-a oferit Gallei patul său, el întinzîndu-și oasele pe lada pentru haine aflată lîngă fereastră, sub pervazul împodobit cu tufe de gherghine uscate de mult de rușinea năzbîtiilor văzute atîtea nopți la rînd.

A adormit greu, bîntuit de gînduri nelămurite și răscolit de o tulburare lăuntrică pe care nici măcar nu știa s-o numească. În somn i-a apărut o femeie îmbrăcată în purpură și în stofă stacojie, înzorzonată cu aur, cu nenumărate pietre scumpe și mărgăritare și șezînd pe o fiară roșie cu șapte capete, fiecare vorbind într-o altă limbă. Pe frunte, Desfrînata cea Mare, căci ea era, purta scris cu litere de foc numele tainic, Babilonul cel Mare, și grele cuvinte de hulă. Văzîndu-l ea pe Petru rugîndu-se în genunchi Celui fără de prihană să-l ajute să găsească drumul, a prins a-i arunca vorbe deșănțate și a face gesturi deocheate, ademenindu-l cu trupul. S-a împotrivit el o vreme, cu stăruință și dîrzenie, dar cînd muierea i-a vărsat în creștet urîciunile și necurățeniile desfrînării ei aflate într-o cupă de aur, mintea i s-a tulburat și carnea nu l-a mai ascultat.

Dimineață s-a trezit ghemuit pe podeaua îmbîcsită de praful Orientului și al Occidentului, ba chiar și al Africii, cu încheieturile încremenite și un gust de clopot în gură. Pe fereastră pătrundea vuietul orașului care se trezea la viață într-o nouă zi fără rost. I-au trebuit destule clipe pînă cînd și-a adus aminte unde se afla și ce căuta acolo. Patul răvășit era gol, mirosea a deșertăciune, iar punga cu besanții primiți în schimbul sabiei

L-a ajutat să se ridice din colb un bărbat între două vîrste, trist ca o nesfîrșită zi de luni și cu obrazul mîncat de vărsat. Privirea tăioasă, spada lungă care-i atîrna la șoldul stîng și cuțitul înfipt la brîu spuneau destule despre încrederea lui în oameni.

— Ești al treilea care o pățește în ultimele zile, sfinția ta, de cînd mă bucur eu de ospitalitatea Theodosiei, căreia pelerinii îi mai spun și Munte de Seu, și mulțumește cerului că ai scăpat cu viață, îi spuse străinul cu glas hîrîit. Galla e fata ei și sînt mînă-n mînă, dacă înțelegi ce vreau să spun.

Petru prinse ideea, grație cuvintelor care sunau în general a *lingua romana rustica*. Înțelese și că Wilehelm, pe jumătate longobard, pe jumătate franc, se îndrepta spre Roma cu un grup de țărani și de pelerini, deci o bucată de drum, cel puțin pînă la Benevento, putea merge cu ei, căci drumurile erau nesigure din cauza bandelor de tîlhari ale lui Bracio Nătîngul, care atacau călătorii singuratici și grupurile mici, dar și a lupilor, mai ales după iarna grea de-abia sfîrșită. Wilehelm putea fi un companion de nădejde, căci luptase cu vitejie contra boemilor, după propriile-i spuse, în timpul campaniei lui Ludovic cel Pios, iar apoi ani buni, pînă la moartea lui Carol Marele și Sfîntul, condusese un corp de vînători de lupi în comitatul Vicenzo din ducatul Benevento. Ce nu i-a spus longofrancul era faptul că tot timpul îi răsuna în urechi zgomotul monoton al unei ploi, ca un veșnic potop, care îl făcea din cînd în cînd să-și piardă răbdarea și să ucidă pe oricine se afla prin preajmă, uneori cu pumnii, alteori cu cuțitul, rareori cu o flegmă bine plasată, mai densă și mai fierbinte decît o picătură de lavă. De aceea nici nu zăbovea prea mult într-un loc, împins fiind din urmă de ultima răsuflare a victimelor, ca o corabie de un vînt prielnic.

Călătoria a decurs totuși fără întîmplări deosebite. Tîlharii n-au îndrăznit să se apropie, deși drumeții le-au simțit tot timpul prezența în jur, ca pe duhoarea unui mort de-o săptămînă, iar poveștile deocheate ale lui Pepin cel născut fără mîini pentru că mama lui își tăiase unghiile în ziua de Crăciun, giumbușlucurile sofisticate ale lui Silvestru, omul-dromader, și versurile deșănțate ale unui student rătăcitor, *clerici vagantes*,

dispăruse fără urmă. Și-a făgăduit atunci că n-avea să-și mai dorească niciodată ceea ce pînă atunci îi lipsise din neștiință, iar întîmplarea i-a schimbat definitiv părerile pe care le avea despre el însuși, despre oameni, despre liberul arbitru și despre esența universului.

Din fericire, plătise de cu seară camera și mîncarea, și spera ca hangița să-l miluiască înainte de plecare cu un blid de fiertură, ca o creștină ce era. Nădejde deșartă, căci muntele de femeie care îngrijea hanul a pus să fie aruncat în stradă de cum a coborît, de parcă știa că rămăsese lefter.

cum singur își spunea, le-au înveselit lungile seri petrecute în jurul focului.

La Benevento s-a despărțit de ei, nu fără oarecare regrete, alăturîndu-se suitei abatelui de la Montecassino, care se întorcea dintr-un pelerinaj la Sfîntul Mormînt, de unde nu reușise să cumpere pentru tezaurul mănăstirii decît o viță din via plantată de Noe după potop și urechea dreaptă a lui Malhu, robul marelui preot, tăiată de Simon Petru cu sabia cînd ceata ostașilor și a aprozilor iudeilor a venit să-l ia pe Isus din grădina Ghetsimani. Călugării l-au privit mai întîi cu suspi-

ciune, ca pe oricare străin, apoi însă, aflînd de unde venea și ce ducea în desagi, s-au arătat mai deschiși, terminînd prin a-l accepta ca pe unul de-al lor. Patruzeci de cărți, multe dintre ele arabe și bizantine, dar și cîteva armene și gotice, însemnau o avere chiar și pentru o bibliotecă precum cea de la Montecassino.

⌘

O dată ajuns între zidurile mănăstirii, vechi de trei sute de ani, Petru s-a grăbit să-l caute pe Fra Damiano, chiar înainte de a-I mulțumi Domnului că l-a ocrotit de-a lungul călătoriei. În fond trăia, nu? L-a găsit în grădina de legume aflată între claustrul novicilor și brutărie, aplecat asupra brazdelor. Ajuta fasolea să răsară, recitîndu-i o poezie păgînă de-a lui Ibn Abi Rabia și îndrumînd fiecare lujer spre crăpătura cea mai potrivită pentru a ieși la lumină. Asemănarea cu Nicodim nu se oprea însă la acest dar de a sprijini natura în lucrarea sa. Dacă Petru n-ar fi știut că fostul său *magister* rămăsese la muntele Athos, cu caprele, cărțile și șovăielile lui, s-ar fi putut lăsa fără îndoială înșelat de înfățișarea benedictinului. Aceiași obraji supți, aceiași ochi negri ca tăciunele, înfundați în orbite și atît de scormonitori, încît cînd te priveau aveai impresia că te pipăiau ca niște degete, aceleași sprîncene albe, groase și stufoase ca niște omizi, aceeași pecete a oamenilor care nu dorm niciodată. Nu i-a trebuit mult timp să bage de seamă că pînă și gesturile erau întocmai: felul de a-și mîngîia barba cînd se gîndea, obiceiul de a-și ciupi lobul urechii drepte cînd se credea pus în dificultate sau îl încercau emoții puternice, modul de a-și țuguia buzele cînd îl nemulțumea ceva.

Deosebiri între cei doi existau totuși, și nu puține: Damiano socotea baia dăunătoare sănătății și minții, prin plete și prin cutele straielor colcăindu-i ca urmare o mulțime de păduchi, grași și leneși, moșteniți probabil de la înaintași, iar cînd simțea că îi dădeau tîrcoale demonii, se ascundea în beciuri, se autoflagela cu un bici cu șapte cozi împletite din piele și apoi cînta, acompaniindu-se la vielă, tot soiul de *chansons de geste* sau *chansons de toile* compuse chiar de el. Un soi de exorcizare, spunea el, un mod simplu și eficace de a-și purifica sufletul păcătos fără a-L deranja pe Atotputernicul din lucrarea Sa.

Nu mai puțin de trei ani, toți copiștii s-au ocupat doar de manuscrisele valahului și, în puținele zile rămase libere, de cîteva texte comandate de însuși prințul Lothar, pe care era destul de anevoie să-l refuzi și să-ți păstrezi și părțile trupului laolaltă. Între timp, Fra Damiano a continuat munca prietenului său oriental, ocupîndu-se de desăvîrșirea pregătirii lui Petru. Așa a studiat fiul lui Novac științele reunite de Boethius în ciclul *quadrivium*, adică aritmetica, geometria, astronomia și muzica, dar și unele *artes mechanicae*, precum medicina, agricultura și chiar sculptura, pentru că benedictinul nu împărtășea părerea larg răspîndită că aceste îndeletniciri *vulgares* ar fi fost destinate oamenilor simpli și sclavilor.

Legăturile dintre cei doi s-au înfiripat – cum altminteri? – firesc și iute, mai ales că noul *magister* a îmbrățișat aceeași metodă ca și cel vechi. Lecțiile aveau loc în taină, fără a prinde de știre ceilalți călugări, aplecați mai degrabă asupra respectării cu strictețe a Regulei Sfîntului Benedict din Norcia, decît asupra cunoașterii lumii. Lucru destul de greu de înfăptuit de altfel, de vreme ce dormeau cu toții în aceeași încăpere rece și străină, în care cuvinte precum comoditate sau plăcere, deși latine, ar fi sunat ca niște injurii, iar luxul părea de-a dreptul o blasfemie din alte vremi.

Cu toate astea, Petru s-a bucurat de aceleași privilegii ca și la muntele Athos: pedepsele fizice, deseori aplicate elevilor obișnuiți pentru a le toci personalitatea, i-au rămas necunoscute, căci Fra Damiano împărtășea părerea lui Paul Diaconul precum că acestea nu-i pot îndrepta pe oameni, ci dimpotrivă, îi fac mai răi, iar accesul la cărți interzise învățăceilor, dacă nu chiar periculoase, i-a fost mult înlesnit.

Șapte ani i-au trebuit valahului ca să poată trece la *Sacra disciplina*, studiul Scripturilor. Numai că, tocmai cînd începuse aprofundarea a ceea ce teologii numeau *Divina scientia*, a intervenit din nou un eveniment care avea să-i încîlcească socotelile. Ursitoarele îi hotărîseră, se pare, altă soartă, iar firul vieții i se depăna ca atare.

Într-o dimineață de luni a anului 833, puțin după *prima*, Petru a pornit spre grădină, ca de obicei, cu gîndul de a-l ajuta pe Fra Damiano la plivitul buruienilor, o muncă bună pentru liniștea sufletului, dar și pentru bunăstarea mănăstirii. Încă de cînd a ieșit în curtea novicilor a știut că celelalte două ajutoare fuseseră mai harnice și începuseră deja lucrul, căci gemetele plantelor smulse din rădăcini i-au răsunat în teastă înainte de a ajunge la zidurile incintei. Fuseseră mai harnici, da, dar ei nu citiseră pînă noaptea tîrziu *De numeris datis* a lui Dionisie cel Smerit, cel de loc de prin Scythia Minor, unde strugurii se coc de dorul surghiunitului Ovidiu. Ziua se anunța senină, tocmai bună pentru întocmit planuri de viitor, iar pe Petru nu-l îngrijora deloc faptul că la miezul nopții, deși bîntuit de vise prea puțin creștine, îl auzise lătrînd și tînguindu-se a pustiu pe cățelul pămîntului.

Cînd s-a apropiat, cei doi călugări au ridicat capetele doar cît să-i răspundă la salut, apoi și-au văzut în liniște de treabă. Așa au continuat cîteva ceasuri bune, pînă la amiază, cînd și-au permis un scurt răgaz. Petru a mai continuat o vreme munca, pentru a recupera întîrzierea de dimineață. Cînd și-a ridicat în cele din urmă și el privirea, i-a văzut pe ceilalți zgîindu-se la el cu gurile căscate și făcîndu-și cruce. Numai Fra Damiano nu părea să-și fi schimbat expresia obișnuită, doar că își ciupea urechea dreaptă, semn de mare tulburare.

— Frate Petru, nu te speria, dar trebuie să primești adevărul ca pe cuminecătură, fie că-ți place, fie că nu, îi spuse el cu voce ușor tremurată, în timp ce călugării își scuipau în sîn. Ei bine, ce s-o mai lungesc, n-ai umbră! Știai că n-ai umbră?

Bineînțeles că habar n-avea, iar primul lucru care i-a-ncolțit în minte a fost tot o întrebare: n-avusese oare niciodată umbra lui, ca toți oamenii, sau și-o pierduse Dumnezeu știe în ce împrejurare?

— Sigur că știu, Fra Damiano! Dar cel ce se laudă, întru Domnul trebuie să se laude, a răspuns el fără să se gîndească prea mult, pentru că oricum nu i-ar fi folosit la nimic într-o asemenea împrejurare.

Pînă la chindie, vestea se răspîndise în toată mănăstirea, de la servitori la abate. Cei desemnați detractori în luna aceea, Ragnar Patru Degete și Diarmait Claustrofobul, amîndoi neghiobi și lipsiți de imaginație, au scornit de bine de rău o explicație și au transmis-o mai departe, așa cum îi silea funcția. Fără îndoială,

Petru se ținea de vrăjitorii în lungile nopți în care candela ardea în chilia lui, și nu era de mirare, avînd în vedere locurile de unde venise și originea lui. Se mirau chiar că nu-și dăduseră seama pînă atunci de acest adevăr aflat dincolo de orice îndoială, pentru că vlahul nu avea nici măcar miros, nu numai umbră, adică nu mirosea ca un om, ca ei toți sau ca țăranii din sat, ci răspîndea doar un iz înșelător de busuioc.

Motivațiile lor au trecut însă aproape neobservate printre frați, așa că s-au văzut nevoiți să adauge și altele, mai „cu vînă". Și-au amintit că Petru nu mînca niciodată sare, nici măcar cu ceapă, că avea un semn mic, roșu, ca o urmă de veveriță, pe pometul stîng, că fusese văzut de nenumărate ori dînd tîrcoale cimitirului în faptul serii și că uneori se auzea din beciuri o muzică de vielă. Fără îndoială, cocoșul a cîntat pe cîmpia Sabbatului, susțineau ei, și asta numai datorită vlahului, care putea înfăptui încă multe alte blestemății, dar din fericire n-avea încă destulă putere, pentru că încheiase un pact doar cu contele Astarot, și nu cu prințul Belze-

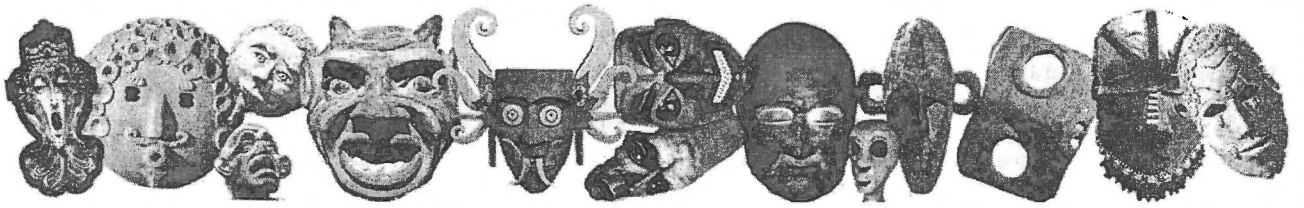

but. Una peste alta, Marele Țap Negru își vîrîse coada în viața lor tihnită, vrînd să prefacă Montecassino în loc de pierzanie.

Petru a înțeles că venise din nou vremea unei schimbări, așa că s-a hotărît, nu fără păreri de rău, să părăsească mănăstirea și să ia din nou drumul pribegiei. Abatele nu-l putea alunga, pentru că, atunci cînd le încredințase cărțile de la muntele Athos spre păstrare și copiere, ceruse în schimb să poată rămîne acolo, cu casă și masă, atît cît va voi. Ba chiar încheiaseră, așa cum îl sfătuise Nicodim, o învoială, motivînd că vorbele se uită, dar slovele rămîn, spre aducere aminte. Ca urmare, la propunerile cîtorva călugări de a-l supune judecății lui Dumnezeu prin proba apei, convinși fiind că vlahul va pluti, dovedindu-și astfel vinovăția, abatele socotise potrivit să invoce concluziile Conciliul de la Paris, ținut cu cîțiva ani înainte, care decretase că vrăjitorii nu sînt decît niște bieți nebuni demni de milă, pentru că nu-și dau seama de propria lor decădere. Cu toate astea, Petru n-ar fi putut trăi ocolit neîncetat de ceilalți anahoreți pe de o parte, iar pe de alta nu voia să-l amestece în această tărășenie fără miez pe Fra Damiano, prietenia dintre ei fiind bine cunoscută.

Încotro însă s-o apuce? În *Basileia ton Romaion* încă nu se putea întoarce, pentru că veștile, destul de rare, aduse ba de cîte un pelerin franc sau german, ba de cîte un negustor de mărunțișuri, capabil să prefacă în noi lucrurile vechi și invers, ba uneori chiar de cîte un vînticel rătăcit, nu erau deloc încurajatoare. Iconoclaștii își făceau încă de cap în imperiu, cu inconștiența și stăruința unui copil neglijat, ba chiar merseseră pînă acolo cu obrăznicia, încît interziseseră între timp și cultul Fecioarei și al sfinților. Auzise în schimb că dincolo de Alpi, în Bourgogne, Austrasia și Neustria, dar mai ales dincolo de Canal, în Northumbria, călugării irlandezi, urmașii druizilor și ai filizilor, păstrau la loc de cinste limba greacă și învățăturile anticilor, interesați fiind de orice fel de cunoaștere. Simțea că spre acele ținuturi trebuia să se îndrepte, ca spre o oază.

Și-a luat rămas bun de la Fra Damiano și a plecat, din nou pe ascuns, pe înserat, cînd găinile prind a cîrîi a somn, doar cu un toiag și o traistă în bandulieră. În trei zile a ajuns la Roma. Orașul l-a tulburat, nici vorbă, dar i-a trezit în același timp senzația de urbe care, după mulți ani de boală rușinoasă, începe să se îndrăvenească. Alături de palatele și ruinele năpădite de buruieni ale templelor ridicate cîndva pentru preamărirea zeilor păgîni, se înălțau biserici monumentale, unele păstrînd trăsăturile destul de barbare ale primelor bazilici creștine, precum Santa Maria in Trastevere, altele, ca Santa Maria Maggiore, amintind construcțiile longobarzilor, risipiți între timp pe sub brazdele de lîngă Pavia sau prin așternuturile localnicelor, iar altele, precum bazilica San Pietro, în care Carol cel Mare fusese uns împărat al *Imperium Romanum* de către papă, fuseseră construite chiar de romani. Vlahul știa în adîncul sufletului că un sfîrșit e doar un nou început.

Aproape că vedea construcțiile îndrăznețe, luminoase, zvelte, împungînd cerul cu acoperișurile lor ascuțite, menite a-l aminti Creatorului că făpturile Lui nu sînt cu totul nevolnice.

N-a zăbovit decît două zile în Cetatea Celor Șapte Coline, de ajuns însă pentru a cumpăra din prăvălia lui Chlodwig Francul o umbrelă cu vergele de oțel care se putea strînge, marfă adusă tocmai din Cathay, bună nu numai să te ocrotească de ploaie sau de soare, dar și de ispitele și necurățeniile trimise pe capul muritorilor de Mamora sau de iezme, și o licoare din Annam care vindeca orice boală, fie a trupului, fie a sufletului. Trebuia doar să-ți știi suferința, să cugeți cu tărie asupra ei, și leacul lucra acolo unde trebuia, tămăduindu-te fără zăbavă și definitiv, ca o rugăciune lichidă.

A pornit apoi din nou la drum, peste noapte odihnindu-și oasele ostenite în hanurile răpănoase pentru săraci, în hambare, alături de șobolani uneori mai sătui decît el, sub poduri gata să se prăvălească sau chiar, cînd nu avea de ales, sub cerul liber. Uneori singur, alteori însoțind un grup de pelerini sau un convoi de negustori. Muncind cîteodată pentru mîncare sau cerșind-o, în numele Domnului. Așa a străbătut, urmînd vechile drumuri romane, ajunse în paragină, și păstrînd cu statornicie o distanță decentă față de exarhatul de Ravenna, aflat sub stăpînire bizantină, statul Pontifical, Toscana și Lombardia, trecînd, una după alta, prin Florența, Bologna și Milano, a traversat Alpii prin pasul Sfîntului Bernard și, prin Geneva, Lyon, Chalon, Avallon și Sens, a ajuns în cele din urmă la Chelles, una dintre mănăstirile fondate de irlandezi în apropierea Parisului. La vreme, s-ar putea spune, pentru că începuse să se gîndească atît de mult la trecutul său, încît reușise să-și amintească și cîte seceri și topoare înfipseseră rudele în mormîntul bunicului său, strigoiul, pe care de altfel nici nu-l cunoscuse. Pe deasupra, cei cîțiva păduchi moșteniți de la Fra Damiano se înmulțiseră peste mă-

sură, începînd să fie nemulțumiți de precaritatea dietei gazdei lor.

Abatele, care purta numele Sfîntului Colomban, întemeietorul atîtor mănăstiri în țara scoților și pe continent, l-a primit cu brațele deschise, aflînd că trecuse pe la Muntele Athos și pe la Montecassino și că stăpînea greaca și araba și studiase o mulțime de lucrări rare. Șase luni a stat Petru la Chelles, odihnindu-se cea mai mare parte a zilei, rugîndu-se noaptea și avînd norocul de a-i cunoaște în acest răstimp pe înțeleptul abate Nithard, fiul poetului de curte Angilbert și al Bertei, odrasla lui Carol cel Mare, și pe Sedulius Scottus, de la care a citit *Odele* lui Horațiu. Simțămîntul că la York, în Northumbria, trebuia să ajungă nu-l părăsise însă nici o clipă. În plus îl năpădise iremediabil tristețea și se simțea chiar vinovat pentru că nu se împăcase cu sine și cu viața, așa cum făcuseră ceilalți, iar noua tristețe a chemat la rîndul său alte și alte triști, pînă cînd s-au adunat atît de multe, încît au început să-i zboare în jurul capului ca un stol de muște bețive în preajma unei sticle de oțet.

După un popas de cîteva zile la Fontenelle, vlahul a trecut Canalul cu navele unor negustori din Lübeck, care duceau vin roșu, de Rin, și voiau să cumpere lînă și cositor de la saxoni. Deși scurt, au străbătut drumul cu sufletul la gură, căci teama de oamenii nordului i-a însoțit statornic. Se știa că, în răstimpuri, vikingii plecau de la casele lor fără ferestre pentru că noaptea nu venea niciodată la aceeași oră și îi părăsea doar cînd avea chef, începînd „secerișul de vară" pe țărmurile Mării Nordului și chiar mai departe. Mai întîi Jarrow și Wearmouth, apoi Utrecht și Doresrtad și multe alte așezări, mai mari sau mai mici, fuseseră pustiite de uriașii cu plete și bărbi blonde, coifuri înspăimîntătoare și atît de cruzi, încît femeile lepădau pruncii înainte de soroc numai la auzul numelui lor, iar morții coborau adînc în pămînt, pînă la fluviile de magmă care împing continentele. Se vede treaba însă că vikingii încă își mai călăfătuiau drakkarele, cu gîndul la sfeșnicele de aur ale bisericilor și la femeile cu pielea arămie, pentru că vasul negustorilor a ajuns cu bine în Insulele Britanice, la adăpost.

⌘

Londra, mofluză și inospitalieră, mai mică decît cartierul evreiesc din Paris și mai umedă decît burta unui melc, nu i-a produs nici o impresie călătorului care străbătuse o bună parte din Europa și se lămurise deja că lumea e mai strîmtă decît se spune. Yorkul în schimb i-a făcut picioarele să tremure și sufletul să sfîrîie ca o plită încinsă. Pe străzile înguste și întunecoase mai bîntuia încă umbra marelui Alcuin, faimosul enciclopedist, *praeceptor Galliae*, deși se scursese mai bine de un sfert de veac de la trecerea lui în lumea celor drepți, deplînsă de toată suflarea academică. Bîntuia în nopțile cu lună plină, recitînd cu gesturi largi, teatrale, din odele lui Quintus Horatius Flaccus și dînd lecții de retorică cerșetorilor lipsiți de puterea convingerii, care-l ascultau înlemniți pînă în zori, uitînd de foame și frig.

Ce mîngîiere a sufletului, ce provocare pentru spirit constituia acel oraș. *Ciclul din Ulster*, *Cartea Cuceririi Irlandei*, *Vita Karoli*, *De mensura orbis terrae*, *De animae ratione*, *De divina praedestinatione* și atîtea altele ți se ofereau la tot pasul. Săptămîni în șir nu l-au mai interesat pe Petru nici mîncarea, nici odihna, nici visele, uneori nici măcar orele de rugăciune. Citea întruna, zi și noapte, cu o pasiune vecină cu nebunia, pînă cînd privirea îi aluneca buimacă pe lumina opaițului, iar mintea îi scîrțîia neputincioasă, ca o corabie eșuată.

Și probabil că ar fi continuat așa la nesfîrșit, ruinîndu-și cu neînduplecată stăruință trupul și risipindu-și mințile, dacă într-o noapte n-ar fi descoperit printre manuscrise un text în grecește care i-a atras atenția, pentru că era însoțit de cîteva însemnări ale fratelui Longinus, trimis de basileul Iustinian să-i creștineze pe ethiopienii din Nobadia și din Alwa, pe Nil. El găsise acel document la Soba, la miazăzi de Dongola, și, părîndu-i-se neobișnuit, îl luase cu el la Constantinopol.

Zile întregi a muncit Petru cu o nerăbdare anevoie stăpînită la descifrarea papirusului zdrențuit și plin de pete de obîrșie neștiută, dar roadele străduaniilor s-au dovedit pe măsură.

[începutul papirusului lipsește]

...și am intrat în Napata, în anul patru, luna a doua a anotimpului secetei, ziua a zecea. În [acest oraș] din Țara Kuș nu mai rămăsese [nici un] răzvrătit, căci răgetul Majestății Sale Horus, taur puternic [cu coarnele] ascuțite, Cele două Doamne: bogat în putere și încununat la Sais, Horus de aur, care a supus prin forța sa toate țările, rege al Egiptului de Sus și de Jos, Stăpîn al celor Două Țări, Aakheperura, Fiu al lui Ra, Psametic, Soare al celor Nouă Arce, slăvit fie-i numele de-a pururi, l-a înspăimîntat într-atît pe mîrșavul principe ethiopian, încît acesta a fugit, împreună cu toate neamurile și cu puținii oșteni rămași în viață, după ce noi am trecut [printre ei] precum vîlvătaia ce se ivește trosnind din tufișuri. Lista prăzii [faraonului]: 12 nobili, 8 soții ale lor dimpreună cu podoabele de argint și de aur, 6 *mariani* dimpreună cu carele lor de luptă și toate armele de război, 64 de oameni și 24 de cai.

După această biruință, Măria Sa a chemat [pe toate] căpeteniile oștirii și pe comandanții carelor de luptă și le-a înfățișat propunerea sa de a se odihni zece zile [în acest oraș], înainte de a se întoarce în Egipt, purtînd în urmă prizonierii fără număr și prada bogată. Apoi a luat cuvîntul locțiitorul carelor [spunînd]: „Este peste măsură de frumoasă pacea, o, stăpîn al nostru, dar pentru [a înfăptui] liniștea acestei nome și siguranța hotarului, va trebui să lăsăm o garnizoană în acest cuib de scorpioni". Și așa s-a hotărît.

Mie, Zalencos, fiul lui Pitacos cel venit din Elada, mi-a fost dat să mă număr printre cei rămași în Napata, departe de Naucratisul natal și de conaționalii mei.

Lunile treceau acolo una după alta, fără prea multe evenimente, grație protecției zeului Amon, cel ce alină suferințele și izgonește chinurile. Doar cîteva atacuri ale ethiopienilor macrobi ne-au tulburat liniștea, [atacuri] lipsite de izbîndă însă, căci i-am alungat, [strivindu-i] sub copitele cailor. Pentru aceste fapte, Măria Sa, zid temeinic ce apără pe ostași, ne-a trimis laude prin emisari de vază, răsplătindu-ne cu încre-

derea sa și cu daruri bogate, cum nu s-a mai întîmplat cu un alt pîlc [de oaste].

[*Lacună*]

... putut deci să duc o viață tihnită și îndestulată acolo, cît [de tihnită și de îndestulată] poate fi viața unui oștean, chiar departe [fiind] de cei dragi, Horus să-i aibă în pază. Dar firea mea singuratică, felul meu [de a fi], tăcut și auster, m-au îndepărtat de ceilalți oșteni, purcești din toate colțurile lumii, din Egiptul de Sus și de Jos, de la Elefantina la miazăzi, pînă la Canope la miazănoapte, din ținutul Ircet și din Țara Retenu, apoi medjiai din Nubia, șardani, ruku, turușa...

[*Cîteva rînduri deteriorate, în care se vorbește despre viața garnizoanei*]

... anul șase [al domniei faraonului Psametic], luna a treia din anotimpul secetei, niște negustori care veneau cu aur și fildeș tocmai din Țara Yomba ne-au adus vești îngrijorătoare. Ei povesteau că din întunericul pădurilor fără sfîrșit de la miazăzi a năvălit o semințe cum nu s-a mai văzut pe aceste pămînturi, iubite lui Amon-Ra. Ba chiar unul dintre ei, [de loc] din Theba, căzînd prizonier a trăit [timp de] cîteva luni printre kaenas, cum [singuri] își spun, și ne-a putut istorisi [multe lucruri] despre înfățișarea, obiceiurile și faptele lor cumplite.

Spunea că păr nu le crește, nici pe țeastă, nici pe chip, iar pielea o au acoperită de plăgi urîte, cornoase. Trupurile le sînt deosebite de ale celorlalți oameni, căci mîinile lor numără de la două la opt degete cu unghii lungi, murdare, ca niște gheare, iar unii [dintre ei] te privesc cu un al treilea ochi aflat în frunte. Cei mai mari în rang flutură cîte o coadă lungă și subțire, întocmai ca [cea] de șobolan, sau își poartă semeți trompa scurtă ce le ține loc de gură și de nas.

Poartă ca veșminte piei de panteră sau de leu, iar cînd merg la luptă își freacă trupul jumătate cu ghips alb, jumătate cu ocru roșu ca sîngele.

Nu zăbovesc prea [mult într-un loc], pentru că trăiesc numai din jaf și cred că menirea lor este să treacă lumea prin foc și sabie. Sînt războinici de temut, deși nu folosesc [drept arme] decît ghioage, topoare de piatră și lănci scurte, avînd la vîrf coarne de gazelă ascuțite, pe care [însă] le mînuiesc cu mare iscusință.

Nu cunosc teama de moarte. și pe bună dreptate, căci săgețile nu-i străpung decît de la cincisprezece-douăzeci de pași, iar rănile se vindecă peste noapte, fără să folosească vreun leac anume.

Vorbesc numai cu cei străini [seminției lor], căci între ei își pot citi gîndurile pînă la o distanță de o sută de coți.

Au pierdut sentimentul valorii, nereușind să priceapă, cu toate lămuririle negustorului, de ce un talant de aur ar fi mai important decît un fir de nisip.

Preoți sau vraci nu au, dar se închină unui zeu al cărui nume nu-l rostesc niciodată, căci cine o face trebuie să moară.

Se cred un neam ales, soarta fiindu-le de a stăpîni lumea, iar ca mărturie poartă [peste tot] în peregrinările lor, într-un car bine păzit, talismanul lăsat de coborîtorul din cer. Acel talisman, în formă de disc și de mărimea unei roți, are puteri nebănuite.

[*Lacună*]

...iar negustorul a scăpat [cu viață] pentru că l-au folosit drept călăuză în drumul spre Egipt, iar într-o noapte ploioasă a reușit să fugă.

În luna următoare, neamul kaenas a ajuns la porțile cetății [Napata]. Dintre toate iscoadele trimise să le spioneze tabăra s-a întors una singură, [și aceea atît de] îngrozită, încît nu ne-a putut istorisi decît puține lucruri.

Comandantul garnizoanei a hotărît să-i lovim în cîmp deschis, profitînd de avantajul pe care ni-l dădeau carele de luptă. În acea seară paza [oștirii] a mers [pretutindeni] strigînd: „Fie-vă inima vitează, fiți viteji! Vrăjmașul vrea să ne pustiască pămînturile. În mîinile voastre stă liniștea Țării Mult Iubite, iar Amon, Stăpîn al Tronurilor celor Două Țări, este alături de voi, ca și zeul Montu, înzestrat cu toate armele sale!"

A doua zi dimineață eram pregătiți pentru bătălie și dornici de izbîndă. Carele [de luptă] s-au desfășurat, năpustindu-se asupra dușmanilor ca o furtună nimicitoare, și am gîndit [atunci] că nu există nimic pe lume care să le poată sta în cale. Dar zeii și-au întors fața de la noi, căci tăvălugul carelor s-a oprit în al doilea șir [al kaenilor] și am văzut cum sulițașii și vizitiii cădeau [unul după altul] sub loviturile topoarelor de piatră.

Atunci arcașii au prăvălit asupra barbarilor săgețile [lor] în nori atît de deși, încît umbreau pămîntul în zborul lor, ca un stol de lăcuste. Pagubele făcute însă au fost cu totul neînsemnate. Totuși carele rămase s-au putut astfel retrage pentru a se regrupa și a pregăti al doilea atac. Pînă atunci pedestrimea, deci și compania „Puternic e brațul lui Psametic", din care făceam [și eu] parte, și-a întărit inimile și a pornit la atac. Ciocnirea a fost mai cumplită decît cea dintre valurile mării și țărm la vreme de furtună. Cît timp ochii mei se vor bucura de strălucirea lui Ra, atîta vor dăinui și amintirile mele despre ea. Ne-am luptat ca leul încolțit și ca șoimul la vînătoare, dar izbînda nu putea înclina de partea noastră, căci cincizeci [dintre ai noștri] cădeau pentru a ucide un singur kaenas. Săbiile își stricau tăișul cînd îi atingeau, lăncile se frîngeau, [iar] măciucile săreau ca din stîncă. Loviturile lor nu cruțau însă nimic.

Am văzut cum un șardan a fost spintecat de sus pînă jos de o singură lovitură de topor, deși purta un coif de bronz, dăruit ...

[*Mică lacună unde era probabil descrisă a doua parte a bătăliei*]

Cînd m-am trezit, o namilă [de kaenas] cu coadă lungă, de șobolan, mă tîra de picioare spre tabăra lor. Oștirea noastră fusese strivită cu totul, iar dinspre Napata se vedeau flăcări roșiatice și nori negri de fum.

Spre seară și-au început ritualul [închinat] zeului lor păgîn. Patru prizonieri au fost legați de un stîlp, în vîrful căruia un kaenas a suspendat discul. Cîteva femei, [încă și mai] urîte decît bărbații lor, i-au umilit în cele mai felurite chipuri [pe cei legați].

La un moment dat, discul și-a schimbat culoarea din verde în albastru și un soi de raze au pornit [din el], oprindu-se pe capetele celor patru, care au devenit [străvezii] ca gheața și au prins a răspîndi o lumină roșiatică. Sărmanii urlau cumplit, deși îi știam curajoși și orgolioși, iar totul apărea cu atît mai cutremurător,

cu cît se petrecea într-o tăcere desăvîrșită. Apoi s-au înmuiat toți o dată în frînghii, ca la un semn, de parcă viața-i părăsise. Kaenii i-au dezlegat și le-au luat locul alți patru. După ce mai bine de o sută [dintre ai noștri] au fost supuși torturilor, barbarii au coborît discul din vîrful stîlpului. De astă dată a fost nevoie de șase brațe puternice ca să-l ia de acolo.

A doua zi, cînd cei schingiuiți s-au trezit din leșin, nu mai știau să vorbească, să meargă în două picioare, [nici măcar] să mănînce. Aveau privirile rătăcite, iar din nas și din urechi le curgeau firicele de sînge. Cînd i-au dat unuia dintre ei, un medjiai din Nubia, un vas cu apă, l-a răsturnat cu capul și a băut din baltă lipăind [cu limba], precum cîinii. Din fericire, într-o săptămînă viața i-a părăsit ...

[*Lacună*]

... m-au cruțat pentru că, asemeni acelui negustor, umblasem mult și cunoșteam toate drumurile spre Egiptul de Sus, ba chiar și mai departe. De unde știau acest lucru, numai zeița Maat poate spune.

Dăruindu-mă Amon prin naștere cu o minte iscoditoare, am aflat multe despre acest neam sălbatic și crud în lunile petrecute printre ei. Kaenas istorisesc că, în urmă cu cîteva generații, spre sfîrșitul anotimpului ploilor, s-a prăvălit din cer un bulgăre de foc, făcînd mare zgomot și lovindu-se [de pămînt] în preajma locului unde-și așezaseră vremelnică tabără înaintașii lor, oameni ca toți oamenii. Îngroziți, au vrut să fugă de mînia cerească, dar n-au putut să-și clintească picioarele. S-au prăbușit doar cu fețele în țărînă.

Cînd au îndrăznit să-și ridice privirile, au văzut o colibă strălucitoare, încinsă cu un brîu de ochi care se rotea tot timpul, chiar ...

[*Mică lacună*]

... a ieșit atunci zeul, frumos cum numai zeii pot fi. A rămas mult [timp] printre ei, pînă cînd anotimpul secetei a luat sfîrșit și au venit din nou ploile cele mari. Pînă atunci, tot tribul a trecut prin coliba cea strălucitoare, unii fiind supuși la chinuri îngrozitoare. Nu s-au putut împotrivi, pentru că zeul avea puteri nemărginite. Omora un om numai cu privirea, iar animalele cele mai fioroase se gudurau la apropierea lui.

Într-o zi le-a povestit, după [ce băuse] cîteva ulcioare de bere, că în cer îl aștepta o colibă mai mare, în care zăceau bolnavi alți zei, și pentru a-i vindeca avea nevoie de [multe] suflete, poate chiar de sufletele tuturor oamenilor.

Trebuind în cele din urmă să plece, le lăsase discul, nu înainte de a le spune cum să-l folosească și de a le promite că, dacă vor culege destule suflete pînă la întoarcerea lui, îi va face stăpînii lumii. I-a numit chiar seminție a sa, apoi s-a înălțat [din nou] la cer.

La cîteva luni după aceea, femeile au început să aducă pe lume copii ciudați, care nu mai semănau cu părinții lor, dovedindu-se [astfel că erau] un popor ales.

Kaenas mai povestesc că se vor întîlni din nou cu zeul pe malul Mării celei Mari, atunci cînd discul le va spune că sorocul a sosit.

Următorul oraș atacat de ei a fost Dongola, unde garnizoana nu a...

[*Sfîrșitul complet distrus*]

⌘

După ce a încheiat munca la manuscris, puterile l-au părăsit dintr-o dată, lăsîndu-l pradă unui somn ca

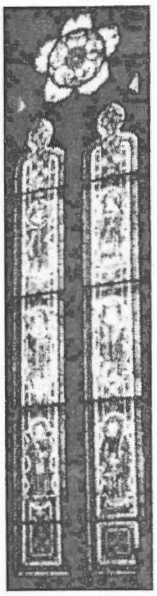

un leșin. Trei zile încheiate a zăcut ca mort, fără să viseze, fără să sforăie, fără ca măcar să-și schimbe poziția.

S-a trezit, din fericire pentru el, într-o sîmbătă de cîșlegi, așa că a putut înfuleca pe nerăsuflate, lăsînd la o parte pentru cîteva ore cumpătarea, un castron de supă de pui, un iepure întreg, împănat cu usturoi, și o bucată de brînză cît *Biblia* lui Ieronim, stropind festinul cu două clondire cu bere.

Lucrurile i s-au înfățișat apoi teribil de limpezi, de parcă bucatele și băutura constituiseră catalizatorul care îi lipsea. Tot timpul urmase drumul străbătut de manuscris prin Europa. Înțelegerea l-a învăluit ca o lumină și întîmplările trăite pînă atunci au dobîndit dintr-o dată o pojghiță subțire de sens. Toate aveau o noimă, și drumul, și popasurile, și oamenii întîlniți, iar cei doi dascăli probabil că întrezăriseră adevărul, chiar dacă nu i-o mărturisiseră niciodată. Viața lui urmase o cale trasată de o mînă sigură, iar Yorkul nu însemna decît un popas. Obligatoriu, fără îndoială, dar nu cel din urmă. Avea de dus la bun sfîrșit o menire, legată poate de revelarea Adevărului, a Căii sau poate a Luminii. Așa a căzut în a patra capcană a vieții.

Niciodată pînă atunci nu bănuise că în sufletul lui ar încăpea atîtea sentimente. Nici nu știa de altfel că există așa de multe și așa de felurite. Ba chiar a cochetat la un moment dat cu gîndul de a le enumera și clasifica, așa cum făcuse Dioscoride cu plantele, dar ideea și-a luat zborul înainte de a prinde rădăcini.

Una peste alta, faptele dezvăluite de grecul din Naucratis i-au schimbat din temelii ideile despre lume, încît mai că-i venea să-și primenească din nou privirea, călcătura și tabieturile. Nu a făcut-o, în schimb din ziua aceea nu s-a mai temut nici de moarte, nici de viață. Lucrurile începeau să se lege, însă mai avea nevoie și de alte mărturii pentru a înlătura orice îndoială, pentru ca drumul lui să devină drumul reconstituirii, al cuvîntului scris și, poate, al Adevărului.

În următoarele săptămîni a cercetat cu grijă, pe îndelete, toate scrierile antice din biblioteca mănăstirii, în speranța că va găsi și alte referiri la neamul kaenas și la vizitatorii din cer. Zadarnic însă, pentru că soarta avea din nou alte planuri cu el.

⌘

Petru răsfoia *Istoriile* lui Herodot și molfăia absent o coajă de pîine de secară, cînd clopotul cel mare începu să bată, la o oră cu totul nepotrivită. Nu l-a auzit, dar în aceeași clipă i s-au arătat cu limpezime mănăstirea în flăcări, curtea presărată cu trupuri mutilate zăcînd în bălți rubinii de sînge, arme sclipind sec în soare.

A sărit imediat în picioare, răsturnînd trepiedul cu tot cu carte, și a alergat într-un suflet spre biserică, cu poalele anteriului ridicate, ca un corb uriaș care stăruia zadarnic în încercarea de a-și lua zborul. Agitația pusese deja stăpînire pe curtea interioară. Călugări, novici și servitori goneau care-încotro, cuprinși de o panică oarbă. Strigăte în galeză, în irlandeză, în scoțiană, dar și în alte limbi de pe continent se amestecau ca în turnul lui Babel, căci în asemenea momente nimeni nu mai găsea la îndemînă latina.

— Călăreți mulți, cu arme! îi urlă în ureche fratele Niall din Leinster. Iute-iute vin! Prea iute pentru prieteni și prea mulți! adăugă bîlbîindu-se, apoi se trînti în genunchi, încercînd să boscorodească o rugăciune de taină care preface armele în șaluri de mătase. Din grabă încîlci însă cuvintele, și Petru văzu cu coada ochiului cum găleata fîntînii pocni din rărunchi și se acoperi într-o clipă cu flori de cireș.

Între timp vikingii intraseră deja pe poarta mare, în frunte cu bersserkerii. Înfățișarea lor era chiar mai înfricoșătoare decît povesteau picții din nord. Vînjoși, cu mușchii colcăind ca niște șerpi gata să țîșnească de sub veșmintele din blană de urs, cu pletele blonde ieșite de sub coifurile din piele fluturînd în vînt, cu ochii injectați de muscarină sclipind sălbatic pe fețele mînjite cu vopsea neagră și cu cumplitele securi daneze spintecînd aerul, au semănat cît ai clipi moartea printre călugări, cu dezinvoltură și iscusință.

Petru a mai apucat să zărească țeasta fratelui Brian rostogolindu-se în țărînă cu ochii holbați a nedumerire și pe fratele Cormac prăbușindu-se icnind scurt cu o săgeată înfiptă în ceafă, apoi unul dintre uriași l-a izbit cu scutul în frunte. Nu va mărturisi nimănui niciodată că, înainte ca simțurile să-l părăsească, războinicul i s-a înfățișat ca un uriaș lup negru, iar mintea i-a fost răscolită de o voință străină, deloc senină.

Spre seară, după ce au jefuit și au incendiat cu rîvnă nu numai dormitoarele de lemn, dar și turnul clopotniței, unde cîțiva dintre anahoreți se închiseseră într-o ultimă și firavă încercare de rezistență, mai degrabă din principiu decît din convingere, vikingii i-au înlănțuit pe cei șaizeci de supraviețuitori tăvăliți și înspăimîntați și i-au tîrît spre țărm, unde așteptau tovarășii lor. „Păsările roșii ale mării" se legănau ușor, cu etravele sculptate în formă de dragoni urcînd și coborînd în ritmul valurilor și scuturile rotunde, viu colorate, prinse de marginea bordajului, de parcă stăpînii le împodobiseră pentru cine știe ce praznic.

Unul dintre nordici, purtînd un coif de ceremonie cu două coarne, a început să împartă ordine în stînga și-n dreapta într-un grai gutural și confuz. Caii, șterpeliți din împrejurimi de la niște țărani delăsători, au fost lăsați liberi cu oarece părere de rău, iar Petru s-a trezit împins, împreună cu alți cinci prizonieri, într-una dintre bărcile care i-au dus la *drakkare*. Noaptea mirosea a flori de cîmp puse la uscat, iar un roi de stele căzătoare a zgîriat într-o doară cerul, fără să-i pese de drama petrecută chiar atunci într-un golf pe nume Humber.

Deși aspri, oamenii nordului nu s-au purtat deloc crud cu ei. E adevărat că trebuia să tragă la rame cot la cot, cînd vîntul nu era prielnic, dar primeau în schimb cu toții, de două ori pe zi, pîine de secară, heringi uscați și bjcrr, o bere mai tare decît cea de York. Mai mult decît atît, dormeau unii lîngă alții, stăpîni și sclavi, războinici și călugări, dezarmați cu toții, în afara celor care vegheau drumul după steaua Tyr. Credeau poate că vigoarea lor îi ferea de orice primejdie sau poate că neputința creștinilor era prea evidentă, numai Dumnezeu știe.

În fiecare zi înotau în mare și, prin gesturi sumare, dar grăitoare, i-au îndemnat și pe slujitorii Domnului să facă la fel, pentru că îi deranja mirosul lor. De fapt le-au cerut să-și mai clătească și ei hoiturile, pentru că puteau, dar formularea exactă n-a înțeles-o decît Petru, care oricum s-a zbenguit de bună voie în valuri. Anahoreții în schimb nici n-au vrut să audă de așa ceva. Ba chiar fratele Niall a rostit o rugăciune de apă rea, dar se vede treaba că din nou a încîlcit cuvintele, pentru că numaidecît a ieșit la suprafață o sirenă cu burta-n sus. Blondă, fără buric, cu sîni răpitori și o coadă acoperită de solzi argintii, ca niște bănuți. Nordicii nu erau dispuși să se tocmească, așa că i-au legat fără menajamente cu o frînghie și i-au aruncat în apă, tîrîndu-i o bună bucată de vreme după *drakkare*, fără să pară impresionați de strigătele lor.

Sweyn cel Isteț, comandantul expediției, mic de stat față de ceilalți, s-a dovedit a fi, așa cum îi spunea și numele, iute la spirit și glumeț din fire. Cu siguranță că mînuia cu destoinicie și armele, nu numai cuvintele, pentru că altminteri regele Godfred nu l-ar fi făcut *jarl* și nu i-ar fi încredințat comanda unei flote de treizeci de corăbii. În serile liniștite, povestea ceea ce ei numeau *sagur*, legende, din cîte a putut pricepe Petru, despre călătorii și lupte sîngeroase, furturi de cai, răzbunări, surghiunuri și alte năzdrăvănii, dar și despre Sigurdh, cel care s-a luptat cu năbădăioșii *Niflungi*, demoni ai întunericului, pentru a le reda oamenilor bunăstarea, și despre Ragnarök, cumplita zi a judecății, în care forțele luminii se vor înfrunta cu răul.

Vlahul n-a îndrăznit să întrebe încotro se îndreptau, pentru că starea lui de sclav nu i-o permitea, dar și pentru că întrezărea destinația, dezvăluită într-un vis de fratele Nicodim. Răpus între timp de focul Sfîntului Anton – boală rămasă nesimțitoare la unguentul din frunze de coada zmeului și colții babei, usturoi, flori de barba ursului și ficat de broască rîioasă cu care l-a tratat, între două luări de sînge, Vasile din Niceea, părintele erborist, ba chiar și la rugăciunile egumenului –, călugărul stăruia să-și vegheze învățăcelul chiar și din ceruri.

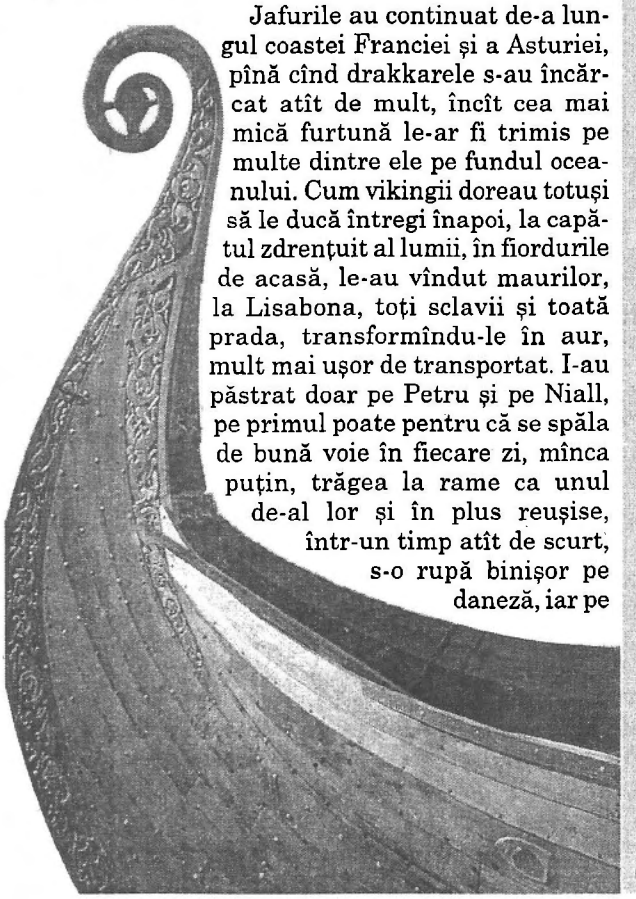

Jafurile au continuat de-a lungul coastei Franciei și a Asturiei, pînă cînd drakkarele s-au încărcat atît de mult, încît cea mai mică furtună le-ar fi trimis pe multe dintre ele pe fundul oceanului. Cum vikingii doreau totuși să le ducă întregi înapoi, la capătul zdrențuit al lumii, în fiordurile de acasă, le-au vîndut maurilor, la Lisabona, toți sclavii și toată prada, transformîndu-le în aur, mult mai ușor de transportat. I-au păstrat doar pe Petru și pe Niall, pe primul poate pentru că se spăla de bună voie în fiecare zi, mînca puțin, trăgea la rame ca unul de-al lor și în plus reușise, într-un timp atît de scurt, s-o rupă binișor pe daneză, iar pe

cel de-al doilea pentru că se temeau oarecum de el, așa cum te temi de un nebun primejdios, pe care mai bine îl păstrezi sub supraveghere, decît să-l știi mereu în spatele tău. Pe deasupra, îi învățase să joace zaruri, obicei iute deprins de cei mai zurbagii și care a dus de cîteva ori la gîlcevi, curmate de Sweyn doar în pragul vărsării de sînge.

Prădînd în continuare, cam fără discernămînt, mai întîi Sevilla, apoi coasta africană a Mediteranei și în cele din urmă Asia Minor, au poposit în pragul toamnei în Cornul de Aur. Lumea s-a strîns buluc pe chei să vadă *drakkarele* gemînd de sclavi, de odoare de aur și argint, o ciudățenie chiar și pentru un oraș vestit prin amestecul de neamuri și rase cum era Constantinopolul. Vestea sosirii lor s-a răspîndit cu iuțeală pe străzile largi, a apucat-o pe Mésé, a ezitat puțin în piața Augusteon, s-a lovit de statuia lui Iustinian și a intrat în Palatul Sacru. Iconoclast și pragmatic, împăratul Theophilos nu i-a dat prea mare însemnătate, dar spre seară, satisfăcut de cina copioasă și înveselit de o piesă de teatru din care nu lipseau dansurile bachice, a cedat insistențelor patriarhului și a poruncit cumpărarea tuturor sclavilor creștini pentru curte.

Cinci ani lungi au servit Petru și Niall în casa lui Luca Scholarios, fost profesor de metamorfoză la Auditorium și membru de seamă al *synkletos*-ului, senatul imperiului, care, chiar dacă pierduse prin cotloanele veacurilor din puterea și faima avute cîndva în Roma, rămăsese un pilon important al edificiului construit cu trudă de Iustinian. Iubitor al culturii și mai ales al tradiției grecești, colecționar împătimit de carte și de manuscrise antice, Scholarios, un eunuc din cale afară de gras, spîn ca un dos de nou-născut și veșnic taciturn, avea o bibliotecă pizmuită pînă și de patricianul Bardas, fratele soției bazileului. Ea-i adusese și nenorocirea și puținele bucurii, după cum o știau cu toții în Noua Romă, de la sclavi la *archontes*.

Se căsătorise de cum împlinise 14 ani cu o verișoară de-a doua pe care părinții i-o aleseseră de timpuriu, încă înainte să afle că între albine, berze și zămislirea copiilor nu există cine știe ce legătură. Urîtă ca o bătătură, pisăloagă, egoistă, dornică de petreceri și pe deasupra crescută în mahalaua Blacherne, chiar lîngă Fanar, Alexa n-a putut să priceapă, nici în noaptea nunții, nici în lunile următoare, de ce soțul ei se închidea în încăperea care servea drept bibliotecă și nu ieșea de acolo, uneori cu zilele. Evident că nu putea îndura la nesfîrșit o asemenea situație, vecină, din punctul ei de vedere, cu batjocura. Dorința de a-și trăi viața așa cum o înțelegea nu suporta opoziție sau compromis, așa că, după treisprezece luni și șase zile de la căsătorie, fetița cu porniri de curtezană și crupă de iapă de prăsilă l-a învinuit pe Luca de injurii grave și de molestare, obținînd iute și fără osteneală divorțul, mai ales că acesta nici măcar n-a binevoit să se apere în vreun fel. Lucrurile nu aveau însă cum să se încheie într-un mod atît de pașnic. Socotind despărțirea o insultă, indiferent de pricini, cei doi frați ai ei, atîțați de Ecaterina Lekapenos, bunica din partea mamei, au năvălit într-o seară în casa lui Scholarios, au înjunghiat un sclav care a încercat să-i oprească și l-au scopit pe nefericitul soț deasupra unui admirabil exemplar din *Elogiul Fecioarelor* a lui Aldhelm și sub privirile fericite ale celor trei magi din mozaicul de pe peretele de răsărit. Reacția lui a părut multora curioasă, pentru că nici de această dată n-a făcut nimic, suportînd totul cu stoicism, nepăsător la lipsa de înțelegere a oamenilor și chiar la propria-i suferință. Doar că de atunci a devenit și mai retras, ieșind rareori în lume, și atunci afișînd o detașare care-l ferea de orice umilință. O singură plăcere își permitea: o masă bună, stropită din belșug cu vin trimis în fiecare an de rudele din Corint în amfore smolite. Cu alte cuvinte, dacă era cineva nevinovat în Constantinopol în acea vreme, atunci acela nu putea fi decît Scholarios.

Sîrguincios și ager la minte, Petru a izbutit în scurt timp să cîștige simpatia stăpînului și să aibă acces practic nelimitat la comorile rînduite în dulapurile din lemn de nuc încrustrat cu ornamente de fildeș. Noapte de noapte citea la lumina opaițului, îngăduindu-și doar două-trei ceasuri de odihnă, și acelea întrerupte fie de foșnetele șoarecilor, fie de șuierul vîntului printre scîndurile acoperișului sau, mai rar, de gemetele, cînd sinistre, cînd înduioșătoare, ale nălucii lui Manuel Cocoșatul, care murise în acea casă cu un veac în urmă de inimă rea și mai bîntuia încă, fără să știe prea bine de ce.

Căutînd fără încetare alte mărturii despre călătorii coborîți din cer și eventualele urme lăsate de ei pe Pămînt, a descoperit într-un tîrziu printre manuscrise o relatare a lui Narses, unul dintre locotenenții lui Constantin Cel Mare, care l-a însoțit pe acesta de cînd era cezar în Galia pînă la moartea sa, în Nicomedia, după aproape treizeci de ani. Două au fost întîmplările care i-au atras atenția lui Petru, și amîndouă legate de vise.

Prima, adeverită și de alte numeroase izvoare de încredere, s-a petrecut în noaptea de 27 spre 28 octombrie a anului 312, la Pons Vilnius. Atunci Constantin, în așteptarea zilei în care avea să i se hotărască soarta, a visat o cruce plutind prin nori, iar o voce dumnezeiască i-a spus: „in hoc signo vinces". Tulburat peste măsură, împăratul a dat ascultare mesajului ceresc, și astfel armata purtînd semnul crucii pe flamurile sale a făcut-o una cu pămîntul pe cea a uzurpatorului Maxentiu.

A doua a avut loc după războiul cu regele persan Șapur II, care în acea vreme domnea încă sub tutela mamei sale și a nobilimii de curte. Lui Constantin i s-a arătat de astă dată un corp strălucitor ca o tipsie de argint traversînd cerul de la miazănoapte la miazăzi. Narses nu preciza în ce fel a tălmăcit împăratul acel semn, dar povestea că numaidecît s-a retras la vila sa de la Akyron, primind botezul de la episcopul arian Eusebiu. După cîteva zile, la 21 mai 337, s-a stins din viață pentru a intra în panteonul sfinților creștini.

Faptele l-au atîțat pe Petru, chiar dacă nu a putut găsi un tîlc limpede în ele și nici o legătură cu documentul descoperit la York, pe care-l purtase tot timpul la el, pe sub anteriu, direct pe piele, ca pe un talisman.

A venit apoi una dintre acele zile în care mizeria nu este decît promisiunea curățeniei ulterioare. Invitat la un ospăț de către Clement Cretanul, membru de vază al *consistoriumului*, Scholarios a căzut ca fulgerat după

ce înfulecase singur o pulpă întreagă de căprioară împănată cu usturoi, ceapă și praz și tăvălită bine prin piper. Cei mai buni medici din oraș s-au întrecut care mai de care în încercarea de a-l întrema, mai întîi echilibrînd cele patru umori, apoi prin tot soiul de leacuri vegetale și minerale, din care nu lipseau zîrna, tămîia Maicii Domnului, iarba surzilor, mîl din delta Nilului și praf de smarald, și în cele din urmă atîrnîndu-l de picioare cu capul în jos, pentru ca lichidele rele să i se scurgă prin ochi, prin urechi, pe nas și pe gură. Zadarnic însă. După o săptămînă de zăcut la pat, eunucul a trecut în lumea celor drepți, fără să lase, bineînțeles, vreun urmaș.

Gurile rele spuneau că Bardas, fratele soției acum defunctului Theophilos, care guverna de fapt imperiul în numele lui Mihail, un copil încă, n-ar fi fost chiar străin de întîmplare. Și poate că zvonurile nu erau lipsite de temei, de vreme ce averea lui Scholarios umfla de la sine visteria imperiului, aflată în mare suferință. Sau cel puțin cea mai mare parte a ei lua această cale, pentru că prin testament fostul profesor de metamorfoză a eliberat zece dintre sclavi, lăsîndu-i fiecăruia cîte o sută de besanți de aur, iar lui Petru i-a mai îngăduit în plus și să-și aleagă douăzeci dintre cărțile din bibliotecă. În ceea ce privește moartea lui, vlahul îl bănuia în sinea sa pe Niall, care în acea seară încercase o rugăciune de dezlegat de sclavie, reușită se pare, deși nu în modul pe care și-l dorise.

⌘

În ciuda insistențelor saxonului, sătul pînă peste cap de orașul în care slugărise atît amar de vreme, Petru n-a părăsit Constantinopolul imediat, pentru că voia să mai cotrobăie și prin alte biblioteci din oraș. După patru luni de căutări a descoperit însemnările unui misionar creștin nestorian, care a ajuns pînă dincolo de ținuturile varegilor și ale khazarilor, la miazănoapte de Chitai, căutînd Țara preotului Ioan. Un fragment i-a atras atenția cu deosebire:

„În luna iunie am navigat pe rîul Tungusk pînă la lacul Baikal, întins cît o mare, dar cu apă dulce. Despre rîul Enisei nu pot scrie prea multe, pentru că izvoarele lui sînt necunoscute și nu se știe nici de unde pornesc. Se spune doar că nu s-ar afla departe de ale lui Obi, iar tunguși povestesc că în locul de obîrșie al acestuia se aud lebedele de la izvoarele lui Enisei.

De la cetatea Eniseisk pînă la Krasnojarsk se merge zece zile pe drum de uscat, iar în susul apei trei săptămîni, tot printre sate de buriați. De la Krasnojarsk mai departe se mai călătorește încă pe rîul Enisei în sus, unde sînt o mulțime de sate și cam o mie de localnici, care par să nu aibă nici un cult și trăiesc mai mult din vînătoare. Dar este mereu primejdie mare din pricina kirghizilor, care sînt foarte războinici și seamănă cu hunii, căci au pielea galbenă, ochii piezișî, pometii ieșiți în afară și se hrănesc fără a avea trebuință de foc, cu rădăcini de ierburi sălbatice și cu carne frăgezită între coapsele lor și spatele cailor.

Oamenii din Krasnojarsk umblă pe Enisei după hamei, care crește în ostroave din belșug. Pînă a se ajunge la Pragul cel Mare, pe malul rîului este o stîncă uriașă, roșie, numită Piatra Celor Veșnici, pe care este săpată un fel de scriere necunoscută, semănînd întrucîtva cu desenele de pe papirusurile aduse de fratele Nicanor de pe rîul Nil, înainte ca păgînii să ajungă acolo. Sînt săpate în stîncă și chipuri de oameni cu capete de lupi sau cu ochii în piept, care țin în mîini ghioage și topoare și multe astfel de blestemății. După cum spun buharanii și daurii, asemenea pietre cioplite se află presărate prin multe locuri pustii, dar nimeni nu știe ce este scris pe ele și nici cine și cînd a făcut-o. În preajma lor crește o legumă care la început amețește, apoi te face să-și pierzi simțurile și nu mai știi nici să vorbești, dar este de folos la vindecarea smintelii și a arsurii. Numai bătrînele o pot culege, în nopțile cu lună plină, scurmînd pămîntul cu un pieptene din os de tigru și scoțînd rădăcina cu mănuși din piele de șarpe, căci cine o atinge amuțește sau damblagește pe loc.

În ținuturile acelea începe o cataractă de temut pe rîul Enisei, prin care nimeni nu se încumetă să treacă cu bărcile, deoarece pe ambele maluri străjuiesc stînci înalte. Se poate merge numai pe drum și se ocolește cataracta în cinci zile. Pe acolo și prin împrejurimi viețuiesc mulți băștinași de limbi și seminții felurite, calmuci, evenki, haiandari, takori și alții, care vînează samuri cu prăștii sau cu arcuri. Samurul este viețuitoarea pe care grecii și cei din antichitate și latinii o numeau «lîna de aur», și pentru blana aceea au plecat argonauții greci pe Marea Neagră și apoi pe rîuri în sus. Samurii sînt atît de puioși, încît se aseamănă cu un izvor nesecat.

Apoi, după alte cinci zile de mers pe apă găsești pe mal un schelet adîncit în piatră, mare cît zece boi, cu niște colți ca ai elefanților din Africa, dar mult mai lungi și mai încovoiați. În preajma lui din pămînt iese o vîlvătaie albastră. Cînd rîul se revarsă primăvara și acoperă locul acela, nu se poate ști unde este focul, dar cînd apa se retrage, văpaia izbucnește ca mai înainte, dar nu cu flacără mare. Și dacă se așează acolo o bucată de lemn, îndată se face cărbune, dar nu arde cu flacără.

Mai departe nu se duc nici iakuții, pentru că Enisei este mare peste tot, bolovănos și foarte repede, iar de o parte și de alta se întind păduri nestrăbătute și stînci prăpăstioase, iar și mai departe smîrcuri fără de fund. În mijlocul lor se spune că s-ar afla un oraș de piatră, pustiu acum, foarte întărit și străjuit de felurite viețuitoare grozave, tot de piatră. Iakuții mai spun că, dacă le privești, pielea ți se umple de plăgi urîte, părul, unghiile și dinții îți cad, iar copiii tăi se nasc cu urechi și bot de jivină. Poveștile acestea par a avea un miez de adevăr, chiar dacă este greu de crezut. Am vrut să stau de vorbă cu un dauri vînător de samuri pe nume Mura, singurul care merge uneori în acele ținuturi, dar nu am reușit să dau de el."

A doua zi după descoperirea însemnărilor, Petru urcă toate cărțile și puținele lucruri în spinarea lui Eiffel, probabil singurul măgar din lume atît de leneș, încît nu-l trăgea inima nici măcar să i se împotrivească stăpînului, și porni la drum, așa cum o mai făcuse de atîtea ori. Hotărîse să se întoarcă pe plaiurile natale, dar nu singur, ci împreună cu Niall, pe care îl pusese însă, în ciuda prieteniei statornice care îi lega, să jure cu mîna pe Biblie că nu se va mai ruga niciodată. Saxonul a consimțit fără să comenteze.

⌘

Bordeiul în care se născuse se dărăpănase și se coșcovise sub asalturile sistematice ale naturii, nerăbdătoare să reia în stăpînire fostele acareturi. Petru nu l-a recunoscut decît după smochinul sădit în copilărie și

după picioarele pintenate ale lui Vercingetorix, de la care pornise întreaga tărășenie, agățate de pironul de bronz bătut de mama sa în tocul ușii la moartea vasiliscului.

După plecarea lui Petru, Schiva se dedicase muncii cu atîta neomenească dăruire, încît copiii rămași abia dacă o mai zăreau prin casă, trebuind să se crească unii pe alții, ca niște orfani. Așa au trecut mai întîi săptămînile, apoi lunile și în cele din urmă anii, pînă cînd biata femeie a pierdut ceva din ființa ei, a cîștigat altceva, și încet-încet a devenit străvezie. Chiar îmbrăcată, fiind – cu aceleași veșminte searbede, zdrențe de-acum, purtate atunci cînd își vînduse odrasla călugărilor –, puteai privi prin ea fără greutate. Numai inima i se mai vedea, ca un măr pîrguit suspendat printr-o minune în miezul unei forme de ceață subțire. Iar această însușire, dobîndită, se pare, dintr-un prea puternic sentiment al responsabilității, i-a adus și sfîrșitul, într-o senină zi de toamnă, sub roțile carului cu lemne de furat mînat de Iosif Jurubiță. Nici măcar caii n-o văzuseră, tresărind doar puțin cînd o călcaseră în copite.

Copiii și-au dat seama că se întîmplase ceva de-abia în duminica următoare, cînd au putut dormi pînă spre prînz, pentru că nu i-a mai trezit nimeni ca să-i ducă la biserică. Au găsit-o spre seară, făcută aproape una cu drumul și cu inima sfărîmată în șase cioburi, cîte odrasle îi lăsase Dumnezeu. Vecinele au spălat-o și au îmbrăcat-o cu hainele păstrate în lada de zestre tocmai pentru acest eveniment mai mult pe dibuite.

Nici n-au răsărit primele buruieni pe mormîntul ei, și copiii s-au împrăștiat care încotro, cei mici luați în grijă de rudele sclavine ale femeii, cei mari încercîndu-și norocul în lume. Doar tatăl a rămas acolo, îmbătrînit înainte de vreme, devenit nepăsător la toate ale lumii și ajuns la mila sătenilor, care îi aduceau din cînd în cînd cîte un blid de fasole sau, în zilele de sărbătoare, cîte-o ciozvîrtă de carne de oaie, iar cei mai mărinimoși, chiar și cîte-o ulcică de vin, din cel pentru pomeni. Ba uneori mai veneau cîte unii și din satele vecine, din curiozitate, căci Novac, în loc să scadă în înălțime, ca orice bătrîn respectabil, creștea cu fiecare an care trecea, deși nu se putea spune că mînca pe măsură. Ajunsese în cele din urmă atît de mare, încît nici nu mai încăpea pe ușă, așa că-și mutase culcușul pe prispă, de unde, învelit cu un pled ale cărui culori pieriseră de mult, șterse de ploi și de arșiță, privea cum răsărea și apunea soarele, într-o înșiruire care pentru el își pierduse de mult înțelesul. În plus, se pare că nu atipea niciodată, pentru că noaptea i se vedeau ochii strălucind în întuneric, o atracție irezistibilă pentru gîze și molii, care se adunau cu sutele și zburau în jurul lor mai ceva ca la flacăra unui opaiț.

La o săptămînă după sosirea lui Petru, de care nimeni nu-și mai amintea în satul unde văzuse lumina zilei, Novac Stratiotes a luat calea celor drepți, de parcă asta așteptase de atîta amar de vreme. A apucat totuși să iasă din tăcerea de-a dreptul minerală în care se refugiase și să-i mărturisească fostului călugăr că nu era fiul său, ci un copil venit de dincolo de Dunăre, din ținutul vlahilor și al cumanilor. Mama sa se refugiase acolo sub amenințarea avarilor, dar, slăbită de drum și de lipsuri, se înălțase la ceruri la scurtă vreme, încredințîndu-le lui și Schivei copilul de-abia născut.

Atît a apucat bătrînul să povestească, iar Petru, după cîteva clipe de uimire, a prins a rîde cu sughițuri, căci se dovedea că mai multe știa despre kaenas și despre călătorii din ceruri, decît despre originile sale. Trei zile a rîs fără oprire, în ciuda încercărilor disperate ale sătenilor de a-l opri, nu pentru că le-ar fi păsat de ce se întîmpla cu el, ci pentru că ziua hohotele sale făceau pereții să crape, iar noaptea se auzeau atît de tare, încît alungau pînă și puținele vise care le mai rămăseseră. Nici măcar licorile tainice ale Asprei, adusă cu sila din pădurea în care se refugiase cu ani în urmă, nu reușiră să-i domolească rîsul. În a patra zi s-a oprit de unul singur, la îndemnul lui Nicodim, care, cu toată răbdarea lui îngerească, nu-și mai auzea nici gîndurile și nu se mai putea concentra asupra studiilor de termodinamică începute după ce citise *Spiritalia seu Pneumatica* a lui Hero.

După ce l-a încredințat pămîntului cu toate cele creștinești, Petru și-a strîns din nou catrafusele. Nu-l mai oprea nimic în acele locuri, prin care de altfel nici nu trăise prea mult, așa că a purces din nou la drum, spre miazănoapte, spre ținuturile din care venise mama sa. În desagi purta cărțile de la Scholarios și scheletul de vasilisc, pe care-l dezgropase din Pădurea Eunucului doar ca să se încredințeze că acea întîmplare din copilărie, de care-și amintea nedeslușit, nu fusese doar un vis. Îl însoțea, bineînțeles, Niall, intrat și el pe nesimțite în tagma celor fără de liniște.

⌘

Călătoria s-a desfășurat fără peripeții pînă în luna iunie, cînd au ajuns la Morava, preschimbată de secetă într-un firicel de apă care de-abia reușea să se strecoare printre bolovani. Deși se ridicase doar de-un stînjen, soarele ardea sălbatic, de parcă-și pusese în minte să stingă orice urmă de viață de pe meleagurile acelea aflate la răscrucea Europei.

Pe celălalt mal al rîului se zbenguia o ceată de fetișcane, purtînd ca veșminte doar crenguțe de salcie și răchită înverzite, printre care se puteau zări, sau mai degrabă bănui, ca într-un joc erotic, petice rozalii de piele, dealuri și vîlcele de carne fragedă, un relief aflat în așteptarea celui menit să-l exploreze.

Cînd i-au văzut pe cei doi străini, fetele s-au împrăștiat care încotro cu țipete ascuțite, ca niște spiriduși scăpați de sub vraja stăpînului. Una singură a rămas nemișcată în valurile unduitoare de aer cald care se ridicau din argila crăpată.

— Paparudă, rudă, / Crudă și nărudă, / Fă ploaia să curgă, / Ogoarele udă, / Cu găleata, leata, / Peste toată gloata, le cîntă ea celor doi într-un ritm jucăuș, nepotrivit cu lîncezeala zilei.

— Să dea Domnul! îi răspunse Niall, nu pentru că avea ceva de spus, ci doar ca să nu lase zăduful să înghită și ultimele cuvinte.

În clipa aceea, Petru simți cum urcă în el ideea că venise vremea să-și clădească o familie și să se așeze undeva, în primul loc care i-ar fi pe plac. Mai mult decît atît, îi încolți în minte gîndul că poate asta și căutase încă de cînd plecase de la muntele Athos, iar sensul celor trăite pînă atunci nu era nici pe departe cel bănuit.

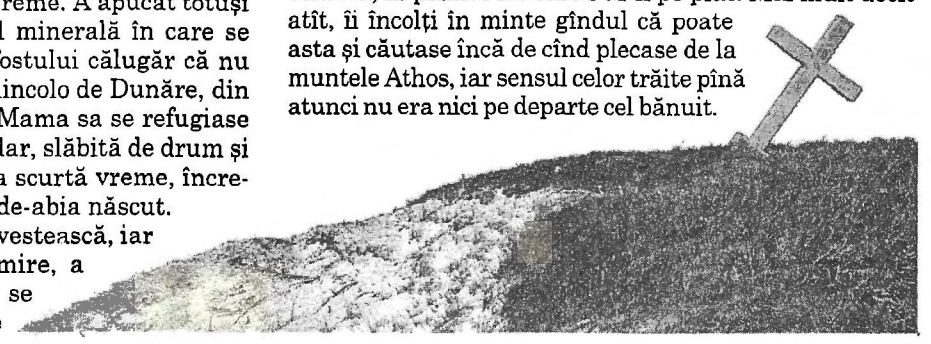

Fata le făcu un semn diafan cu mîna, se întoarse și se pierdu printre sălciile anemice. Au urmat-o fără un cuvînt, iar în scurt timp au ajuns într-un cătun de cîmpie, o duzină de case fără demnitate și personalitate, răzlețite de o parte și de alta a unui drum în al cărui colb fierbinte te scufundai pînă la glezne.

Veronica îi aștepta într-o tindă scorojită, alături de o bătrînă atît de mică și cu o față atît de zbîrcită, încît părea una dintre maimuțele vîndute de negustorii abisinieni pe coasta Maghrebului. Ochii, negri și umezi, dovedeau că femeia trăia încă, într-o lume plină de culoare și viață, aflată dincolo de timp și dincoace de suferințele meschine ale vieții. Descendentă a unui *archontes* paulician exilat la marginea imperiului, Theodora își crescuse nepoata, rămasă fără părinți din fragedă pruncie, în spiritul religiei familiei, așa că Veronica socotea că totul în jur este o operă a Răului. Bineînțeles că Petru nu știa aceste lucruri, dar probabil că, și dacă le-ar fi știut, nu i-ar fi influențat cu nimic faptele.

— Ți-o dau cu o singură condiție, îi spuse bătrîna aranjîndu-și basmaua cu mîna stîngă. S-o duci de-aici, căci nimic nu poate fi mai rău decît nepăsarea care macină satul ăsta de neisprăviți, uitat de Dumnezeu, de Jupan Vlastimir și de oameni.

Vlahul avea oricum de gînd să-și continue drumul spre miazănoapte, așa că pretenția venea în întîmpinarea planurilor lui. Cum nimeni nu avea de ce să tărăgăneze lucrurile, la chindie Niall i-a căsătorit în prezența tuturor celor treizeci de localnici, veniți mai degrabă din dorința de a nu scăpa petrecerea care a urmat. Aproape jumătate din dobitoacele satului, respectiv o oaie și șase găini, au fost sacrificate cu acea ocazie, iar Iacob Ologul a scos la bătaie un butoiaș de vin, acru și mirosind a doagă, pe care îl păstra de pe vremea cînd Carol cel Mare îi spulberase pe avari. Nălucile satului, majoritatea bărbați uciși în luptele cu bulgarii, au venit și ele, dornice de o schimbare, dar s-au retras primele, dezamăgite de pregătiri și plictisite de discuțiile fără șir și fără miez ale celor vii.

A doua zi Veronica și-a strîns puținele lucruri într-o bocceluță și au plecat la drum, printre picăturile mari de ploaie care stîrneau colbul uliței, primele după aproape patru luni. Cei trei nu vor afla niciodată că ploaia nu se va mai opri vreme de o săptămînă, ștergînd cele cîteva case de pe fața pămîntului cu un năboi de apă, omorînd dobitoacele rămase, împrăștiind locuitorii în cele patru vînturi și trimițînd-o pe Theodora în lumea în care oricum trăia de ani buni.

⌘

Nu după multă vreme, călătorii aflați în căutarea locului potrivit au trecut podul peste Timok de la Florentin, pe unde peste veacuri se vor retrage călăreții lui Batu Han, au lăsat spre răsărit Rîpa Mortului și au intrat în Blandiana. Acareturile bine întreținute, clima plăcută, livezile încărcate de rod, dar mai ales localnicii, vlahi ca și el, l-au convins pe Petru să se stabilească acolo, între Codrul Mucenicilor și Pădurea Molălîia.

Obișnuit cu munca și încă în putere, a reușit să pună pe picioare, în mai puțin de un an, una dintre gospodăriile cele mai înfloritoare din ținut, ceea ce i-a atras mulți prieteni, dar și mai mulți dușmani. Tot acolo s-a născut și Sisinie, singurul său copil, rod al unei iubiri cinstite și blînde, chiar dacă lipsite de pasiunea fierbinte a marilor povești de dragoste. De cum a văzut lumina zilei, toți cei aflați în camera care mai mirosea încă a var proaspăt au putut observa că anumite însușiri trupești ale pruncului erau menite să trezească peste ani poftele femeilor mai rele de muscă. Chiar și moașa Varvara, o sîrboaică smerită și chibzuită de felul ei, își făcuse cruce, dar nu se putuse abține să nu-l scuipe totodată de deochi, povestind apoi oricui avea chef s-o asculte că așa ceva nu mai văzuse în viața ei, destul de îndelungată de altfel și nu lipsită de evenimente.

Din păcate, Veronica, privită cu îndoială și tratată cu răceală de celelalte femei, pentru că nu ieșea seara cu ele la taclale și nu bocea niciodată la înmormîntări, a trebuit să se ocupe singură de ospățul pentru ursitoare, iar pregătirile n-au ieșit tocmai bine. Depănătoarea și Curmătoarea au înțeles cum stăteau lucrurile și le-au luat ca atare, dar Torcătoarea, ranchiunoasă și distantă din fire, s-a mîniat peste măsură, iar cînd a citit scrisa din *Cartea Ursitelor* la căpătîiul pruncului, a sărit mai multe pagini, ba chiar, profitînd de lipsa de luare-aminte a mamei, i-a schimbat mădularele între ele. Pe moment, Petru n-a dat cine știe ce importanță pățaniei, dar peste ani va pricepe urmările ei, ca și faptul că, indiferent ce-ar fi făcut, n-ar fi putut influența desfășurarea întîmplărilor.

Pînă una alta însă, trebuia să spulbere neîncrederea obștii și să-și cîștige locul în comunitate, dacă nu pentru el, obișnuit să fie privit ca un paria, măcar pentru fiul său. Așa că, sub pretextul sărbătoririi nașterii lui Sisinie, a hotărît să înființeze o școală și o bibliotecă, în ciuda împotrivirii reprezentantului hanului Boris, dispus să cenzureze pînă și un pergament gol, pentru că nu se știe ce s-ar putea scrie pe el. Toată vara a muncit pe ruptelea, împreună cu Niall, la înălțarea unei clădiri cu două caturi în partea dinspre uliță a bătăturii. În plus, jumătate din besanții moșteniți de la Scholarios s-au dus pe materialele de construcție cărate cu carele de la Deleina și pe doi meșteri greci, recomandați de părintele Zenovie. În tot acest timp, sătenii trăgeau cu ochiul ziua și comentau seara ce făceau cei doi străini, bărbații la cîrciuma lui Simeon, femeile adunate pe lavițele din fața caselor, dar n-au reușit să înțeleagă nici în ruptul capului de ce ai construi o casă dacă nu ai de gînd să locuiești în ea.

De Sîntandrei, clădirea era gata, gigantică și somptuoasă cum nu se mai văzuse prin acele locuri, cu un portic cu arcade pe fațadă, pereți din rînduri alternate de piatră albă și cărămidă roșie, acoperiș în două pante și ferestre zăbrelite. Mai mult decît atît, în beci exista o mașinărie menită să împrăștie căldură în întreaga clădire prin tuburi de ceramică, așa cum numai la Constantinopol mai existau.

Blandiana tocmai se pregătea să iasă dintr-o obișnuită zi de miercuri, cînd cei doi prieteni dezvăluiră satului prima sa instituție publică. Deasupra porticului, pe o placă de marmură albă, stătea scris cu litere aurii „Adăpost pentru minte și suflet". Nenumărate și îndelungate discuții avuseseră loc între cei doi ctitori cu privire la numele cel mai potrivit, dar pînă la urmă Petru cedase în favoarea lui Niall și a tendinței lui spre grandilocvență. Oricum n-avea cine s-o citească în acel sat care uitase de generații întregi cine și de ce construise castrul cocoțat pe Dealul lui Tiberiu.

Pînă la apus, toții sătenii, cu mic, cu mare, și-au făcut de lucru într-un fel sau altul astfel încît să treacă pe uliță pentru a admira minunea și a-i saluta pe Petru

și pe Niall, care le răspundeau ritos din poartă, pentru prima dată în viața lor mîndri de ceea ce reușiseră să înfăptuiască. Firește că nici unul n-a înțeles ce scria pe placa strălucitoare de marmură, dar reacțiile s-au dovedit extrem de diferite: babele se închinau și-și scuipau în sîn, văzînd în semne mîna lui Ucigă-l Toaca, copiii le priveau ca pe un nou joc, interesant și misterios totodată, femeile ca pe o pierdere de vreme, de care numai bărbații puteau fi în stare, iar bărbații ca pe o treabă de muiere, un fel de broderie menită să le umple lungile zile de iarnă.

— Mai avem mult de lucru, îi spuse Petru prietenului său înainte de a se duce la culcare. Și acum besanții și meșterii nu ne mai sînt de folos.

— Așa e, răspunse Niall privind o muscă ce se zbătea în pînza țesută deja de un păianjen în colțul unei grinzi, după care simți nevoia să adauge un gînd înțelept, pentru deplina înțelegere a lucrurilor. Dacă n-ajungeam aici, nici nu puteam merge mai departe.

Sprijinul a venit însă de unde se așteptau mai puțin. În duminica următoare, părintele Zenovie le-a vorbit enoriașilor, după slujbă, despre binefacerile cititului ca mijloc de a ajunge la mesajul Domnului. Glasul său molcom, aproape părintesc, și cuvintele simple, dar bine ticluite, au făcut adevărate minuni, ca și invocarea numelui cneazului Theodor de la Vidin, un adevărat *athleta Christi* care spulberase ifosele păgînului han Boris.

A doua zi sătenii s-au înghesuit care mai de care să vadă, să pipăie, ba chiar cei mai puțin încrezători chiar să adulmece, cărțile ținute de Petru într-un cufăr de stejar căptușit cu damasc, la adăpost de praf și umezeală. Curiozitatea lor l-a încîntat atît de mult pe fostul călugăr, încît pînă în primăvară a cheltuit toți besanții rămași pe alte tomuri, cumpărate la comanda sa de negustori vlahi și bulgari tocmai de la Vidin,

de la Belgrad și chiar de la Thessalonic, dintre care nu lipseau *Faptele Apostolilor*, dar nici *Geografia* lui Strabon și *Zilele Arabilor* a lui Imru l'Qais, blestemată de părintele Zenovie din tot sufletul chiar în Duminica Floriilor. Era prea tîrziu însă, pentru că trecuseră cîteva luni bune de cînd copiii deprindeau scrisul și cititul în fiecare duminică, iar unii dintre ei căzuseră în mrejele cunoașterii, mai ales că cei doi prieteni nu se mulțumiseră să-i învețe taina slovelor, ci încercaseră să le dezvăluie și adevărul aflat în spatele lor. Pentru Blandiana începea o altă epocă.

O nouă nenorocire a întrerupt însă șirul izbînzilor lui Petru, care-l făcuseră să vadă viața cu alți ochi. Veronica, secătuită de puteri după naștere, de entuziasm după pățania cu ursitoarele și de orice altă dorință după eșecul clădirii unei punți cu ceilalți oameni, se stinse într-o zi de joi, în aceeași singurătate în care trăise. Soțul ei a găsit-o șezînd pe scaunul ei preferat, cu capul pe masă și mîinile atîrnînd inerte pe lîngă corp.

La înmormîntare n-a participat nimeni din sat. Atît de diferită li se păruse în viață, încît nici moartă n-au putut-o ierta.

Petru a suportat totul cu stoicism, așa cum fusese educat s-o facă, refugiindu-se apoi în muncă, cel mai vechi și mai eficient remediu împotriva disperării. De luni pînă vineri, de dimineața pînă seara, trebăluia neobosit prin gospodărie, serile și sîmbăta le dedica studiului, mai degrabă pentru a nu-și lăsa mintea să lîncezească, decît pentru a afla lucruri noi sau pentru a le aprofunda pe cele deja știute, iar duminica se ocupa de școală și de bibliotecă. Învățase să evite capcanele vieții, după ce căzuse numai în patru dintre ele.

Între timp, Sisinie creștea, un copil singuratic și încruntat, căruia-i plăcea să spintece șopîrle cu brișca, să ardă broaște cu lumînarea și să chinuie pisicile rătăcite prin bătătură. În schimb, numele tainic ales de moașa Varvara s-a vădit de mare folos, căci bolile l-au ocolit cu statornicie, iar baba cu coasa nu i-a dat de urmă.

Așa a trecut an după an, fiecare semănînd leit cu cel de dinainte, pînă în acea tristă dimineață de Sîntoader, cînd Petru a renunțat la ideea că fiul său i-ar putea duce strădaniile mai departe. A scos atunci din cufăr hainele de sărbătoare, s-a spălat, și-a tuns barba, s-a îmbrăcat cu deosebită grijă și s-a dus la grobiște.

Mormîntul Veronicăi arăta ca o grădină în miniatură, viu colorată de primăvara pînă toamna, pentru că Niall alesese și sădise plantele în așa fel, încît în fiecare anotimp înfloreau două-trei soiuri. S-a așezat pe pămîntul reavăn, îmbibat de sudoarea primăverii, chiar sub pasărea sufletului care se odihnea pe pilastrul funerar. Inima îi era tare și uscată ca o cărămidă de lut, dar cu toate acestea amintirile l-au invadat atît de proaspete, încît simți în nări mirosul prăfuit și încins al tindei în care stătuse de vorbă cu Theodora. Trecuseră mulți ani de atunci și încă și mai mulți de cînd găsise la York documentul soldatului grec, iar dorul de ducă începuse să-l roadă ca o pereche de ițari prea strîmtă. În plus, zadarnic se străduise atît amar de vreme să intre în grațiile sătenilor din Blandiana. Țăranii nu-l acceptaseră printre ei și nu-l îndrăgiseră niciodată, pentru că mirosea a depărtare, ca și nenumăratele cete de păgîni care tot veniseră și plecaseră, fără să le aducă vreodată ceva bun.

Niall în schimb devenise unul de-al lor, în ciuda originii sale și a excentricităților care nu-i lipseau deloc. Cu toții știau, de pildă, că nu se ruga niciodată, nici măcar în biserică, din motive pe care le păstrase pentru sine, și vorbea întotdeauna în șoaptă, pentru ca nu cumva să-l audă diavolii, întotdeauna prezenți și atenți la tot și la toate. Ba chiar, pentru a-l asimila definitiv, îi spuseseră Noe, pentru că Niall era prea complicat, la care adăugaseră Hristos, din cauza cucerniciei și a bunătății lui sufletești.

A doua zi Petru a plecat din sat, lăsîndu-i prietenului său în grijă atît biblioteca și școala, cît și pe Sisinie,

care dovedea apatia bunicului său, intoleranța mamei și dorul de ducă al tatălui.

— Drumurile sînt făcute pentru a călători, nu pentru a ajunge undeva, i-a spus el din poartă, înainte de a se pierde în lumina cenușie a zorilor.

După cîteva săptămîni, fostul călugăr s-a întîlnit la Philippolis cu frații Metodiu și Chiril. Fără să stea prea mult pe gînduri, s-a hotărît să-i urmeze în lucrarea lor de a-i creștina pe moravi. Undeva în ținutul acestora i s-a pierdut urma. Nu însă și amintirea, pentru că și peste sute de ani vor circula în acele ținuturi din centrul Europei istorii despre Învățătorul care, după ce le-a dezvăluit Calea, s-a făcut nevăzut. Fiecare avea propria sa variantă despre dispariție: ba că a urcat pe vîrful unui munte, iar de acolo la ceruri, ba că s-ar fi ascuns într-o crăpătură a timpului, de unde ar putea oricînd ieși, tînăr și atoateștiutor, ba că aflase toate tainele universului și alunecase într-o altă lume, nevăzută, care viețuiește în același timp cu a noastră, ba că se va naște din nou, cînd va veni vremea, doar pentru a demonstra că nu-i mare lucru să trăiești.

⌘

Ajuns în pragul adolescenței, Sisinie, care n-avea cine știe ce calități intelectuale, a dovedit în schimb că poseda unele însușiri trupești care le-mbolnăveau pe toate femeile, fie ele tinere sau bătrîne, frumoase sau urîte, fete sau neveste. În scurt timp, vestea i s-a dus pînă dincolo de munți, de cîmpii și de rîuri, pînă în ținutul varegilor, iar flăcăul a urmat-o ca un cîine credincios, în ciuda opoziției lui Noe Hristos.

O vreme s-a mai auzit cîte ceva despre performanțele lui erotice, din care de altfel și trăia, și despre aroganța lui de mitropolit jignit. Ba că a lăsat-o fără suflare pe Pralina Nesătula, ba că a reușit să se strecoare în așternuturile soției voievodului Glad, scăpînd ca prin urechile acului de secure, ba chiar că a căzut în mîinile amazoanelor, stăpînele stepelor, care au hotărît să-l ucidă prin epuizare, dar au renunțat după două săptămîni de caznă inutilă. Și poate că veștile ar fi continuat să sosească în Blandiana, aduse de negustori armeni, evrei sau greci sau de pelerinii fără țel care se mai rătăceau cîteodată pe valea Timokului, dacă ungurii n-ar fi pornit din stepele lor fără sfîrșit să cucerească Europa.

Sisinie s-a întors îmbătrînit, învins de regretul unei vieți sterile și convins că numai moartea, ca o impostoare bătrînă ce era, poate păcăli timpul. Nici măcar nu știa, și n-o va afla niciodată, că presărase în urma sa cincizeci și patru de copii, majoritatea băieți, și destule inimi uscate. Și poate că, chiar dacă ar fi aflat, nu i-ar fi păsat.

Ajuns în Blandiana, s-a așezat pe prispa casei părintești, neschimbată, dar parcă ceva mai meschină și mai prăfuită, și s-a privit într-o oglindă atîrnată de unul dintre stîlpi. Cîteva fire de păr îi mai rămăseseră pe țeasta netedă ca un bostan, iar dinții și-i pierduse cu totul, astfel încît cu greu își putea imagina cineva că pătrunsese în cronicile a cinci popoare și în legendele altor zece seminții, ba chiar Emmanuel Panselinos îi pictase chipul într-o biserică din Zitomirz, strecurîndu-l, cei drept, în mulțimea care-l întîmpina pe Isus la intrarea în Ierusalim. În acea clipă își dădu seama că oricărui bărbat, fie el cît de neclintit, tot îi vine clipa să se poarte măcar o dată ca o muiere, și începu să plîngă în pumni, sub privirile uimite ale unei ciori care nu înțelegea nimic. În prima săptămînă de plîns, lacrimile au săpat adevărate făgașe în obrajii năpădiți de fire de păr ca niște scame albe, în a doua pielea i-a ajuns ca un pergament uitat prea mult la soare, iar în următoarele trei trupul i-a scăzut cu fiecare zi trecută, astfel încît în cea de-a șasea a ajuns ca o păpușă de ceară. Așa l-au găsit ungurii lui Arpad, care între timp se așezaseră în pusta Panoniei, dar căutau ținuturi mai mănoase. Nici unul dintre călăreți nu și-a dat seama ce era, dar șefului lor i-a plăcut atît de mult, încît l-a agățat de oblîncul șeii, plimbîndu-l din nou prin jumătate de Europă, fără să știe că era încă viu. Pînă la urmă, lumea-i doar o legendă care încă-și caută sfîrșitul. ◉

(din volumul *Cronicile Blandianei*,
aflat în pregătire la Editura Karmat Press)

Dănuț Ivănescu

n. 1964, Ploiești
Nirvana Spirit, Ed. Cartea de Nisip, 1996
prezent în antologiile: *Motocentauri pe acoperișul lumii*, Karmat Press, 1995; *Nemira '94*; *Nemira '96*; *Iubiri subversive*, ALLFA, 1997; *Romania SF 2001*, ProLogos, 2001
director al Editurii Cartea de Nisip
editor al revistei *Heavy Metal Magazine*

fandomități

• Editura Amaltea, prin reprezentantul său Cristian Cîrstoiu, a convocat șase scriitori la o întîlnire de taină, în decembrie, în vederea lansării pe piață a unei noi colecții de SF, axate exclusiv pe publicarea autorilor români. Cei șase au fost: Sebastian A. Corn, Michael Haulică, Ana-Maria Negrilă, Florin Pîtea, Liviu Radu, Jean-Lorin Sterian. Coordonatorul colecției va fi Mihai Dan Pavelescu.

• Florin Pîtea a predat Editurii Amaltea volumul *4n/Organic*. Apariția este prevăzută pentru luna mai, cînd, la Tîrgul de Carte „Bookarest", editura își va lansa noua colecție de SF. Va fi o zi specială pentru Florin Pîtea, întrucît alături de noul volum va apărea și ediția a doua a primei lui cărți, *Necropolis*.

• Karmat strikes back! Editura ploieșteană pregătește relansarea colecției Poate. Primele trei volume vor fi *Între bariere* de Doru Stoica, *Rabbi – viziuni psihotice* de Don Simon și *Despre singurătate și îngeri* (ediția a 2-a, revizuită și adăugită) de Michael Haulică. Într-o fază finală este și volumul *Cronicile Blandianei* de Dănuț Ivănescu.

• La Iași se pregătesc Zilele Quasar sub denumirea Fantasticon. Deocamdată am aflat doar perioada: 14-16 mai. Nu știm încă dacă Fantasticon-ul ieșean va fi și Convenția Națională de SF (Romcon 2004). Știm însă că un punct din program îl va constitui întîlnirea redacției ***Lumi Virtuale*** cu cititorii.

• Cel mai tânăr debutant din 2003 în cadrul literaturii române (după câte știm noi) este Bogdan Gheorghiu, 16 ani, din Slatina. *Hax Grid*, volumul său de povestiri cyberpunk, a fost publicat de Editura Nemira. Încă de la lansare, cartea a suscitat polemici în fandom, fie pentru că debutul i-a fost „furat" de editură, fie că literaritatea textelor lui Bogdan Gheorghiu nu motivează debutul. Vom reveni.

• Cîțiva scriitori români au publicat în site-uri și reviste electronice străine (SF Crowsnest, Distant Worlds, SFF World) în primele luni ale acestui an. Printre ei, Traian Bădulescu, Ovidiu Bufnilă, Marius Damian, Bogdan Gheorghiu, Michael Haulică, Mircea Pricăjan.

Despre teoria universală a însămînțării şi relaţia mea cu împăratul Cezar. Cel mai bătrîn dintre asasinaţi. Cum dezimprimăm. Creşteţi mari, da' repede!

Săptămîna trecută, pe la şase seară, nici bine nu mă-ntorsesem din excursia pe 2004DW ***(n.red.: cel mai mare planetoid din sistemul solar observat din 1930 încoace; are diametrul de 1650 km şi a fost descoperit la 17 februarie a.c.)***, ostenit şi plin de praf cosmic, cînd, în drum spre duş, îmi zice casa: *You got mail!* Mă-ntorc şi... (cîndva tot va trebui să-i fac o reinstalare, că prea dă multe erori de-o vreme) nu era nici un mesaj, era Napi ***(n.red.: William Napier, astronom la Observatorul Armagh din Irlanda de Nord)*** *live*, pe 17 inci, bucuros că m-a găsit acasă, fiindcă tocmai îl trăsnise o idee şi voia morţiş să mi-o zică: Oort, amice, Pămîntul e ca o păpădie! Seminţele lui sînt microbii, iar puful care le poartă sînt particulele de praf; particulele astea infectate călătoresc pe curenţii de aer pînă la marginea atmosferei, unde fac escală, şi de-acolo, călare pe vîntul solar, călătoresc spre toate marginile Universului şi însămînţează tot ce le iese în cale. După multe calcule, Napi s-a lămurit că dimensiunea ideală a vehiculelor care cară viaţa prin spaţiu nu-i cinci, cincizeci sau o mie de metri, cît au diverşi bolovani şi meteoriţi vagabonzi, ci a zecea parte dintr-un milimetru, cît are firul de praf... Băăi... Toată noaptea m-am gîndit la asta. Mi-am amintit şi o discuţie mai veche, despre antica erupţie a vulcanului Santorini. Cum călătorise cenuşa aia prin atmosferă, pînă-n partea opusă a Pămîntului. În 1964, unul Currey s-a trezit să-l taie pe Prometeu, cea mai bătrînă fiinţă vie de pe Pămînt, un pin care creştea liniştit de aproape cinci mii de ani undeva în Nevada. Şi-a găsit în el, în inelul care însemnase anul 1650 BC, urmele dezmăţului din insula grecească. La distanţă de 12.000 de kilometri şi 3600 de ani. Mi se întăreşte creasta de pe spinare cînd mă gîndesc că, poate chiar în clipa asta, inspir molecule din ultima expiraţie a lui Cezar cînd l-au hăcuit pe treptele Senatului. Şi, poate, mîine pe la prînz, după o călătorie spaţială pe spinarea unui fir de praf, mi se va naşte un urmaş pe satelitul Europa al lui Jupiter. O mică euglenă, verde ca mine, cu flagel lung şi mătăsos cum avea mama... ··· Apropo: Currey ăsta, student la ştiinţe altminteri, nu vreun prost, bătuse mulţi coclauri căutînd cel mai bătrîn copac din lume, pe Prometeu multimilenarul. Şi cînd, în fine, l-a găsit, s-a uitat la el cinci minute, a pus mîna pe drujbă şi l-a tăiat. Ca să-l studieze. ··· De-aia, locul unde se află actualul cel-mai-bătrîn-copac-din-lume, botezat Matusalem, e secret de stat în America, tocmai ca să nu mai vină unul ca răţoiul de Donald Currey (ce oameni, domnule!) şi să-i ia gîtul! Vorba aia: „Îmi oferiţi o locuinţă mai frumoasă, un automobil mai bun, un aer mai curat; dar ce om îmi oferiţi pentru a le folosi?" Pe-asta Exupéry a zis-o. ··· (Rămînem tot pe lîngă copaci.) Uite, ca să înţeleagă odată toţi navigatorii pe ape virtuale de ce Lumile Virtuale s-au făcut de hîrtie: „Cererea de hîrtie nu va dispărea niciodată", pentru că „oamenii preferă să citească de pe hîrtie". Aşa grăit-a Junici! ***(n.red.: Junichi Nagaki, purtător de cuvînt al grupului nipon Toshiba)*** Asta e! Sîntem o civilizaţie de hîrtie! Murim fără hîrtie! Ni se rupe de copaci, nu ne trebuie oxigen, dar VREM HÎRTIE! De-aia, Toshibii au inventat o... dezimprimantă. Tipăreşti folosind cartuşe cu cerneală specială, care nu conţine carbon, şi cînd nu-ţi mai trebuie ce-ai tipărit bagi hîrtiile în dezimprimantă, iar ea, folosind căldură (140 de grade Celsius), şterge tot. Cuvinte, imagini, tot! În trei ore, e în stare să radă tot ce-ai tipărit pe un top de 500 de coli. Copaci, bucuraţi-vă! ··· Şi totuşi, mi se pare mie că pădurile Terrei o să le salveze nu japonezii, ci Gabriela. ***(n.red.: Gabriela Hristea, cercetător principal la Institutul de Cercetări şi Proiectări Electrotehnice din Bucureşti)*** Gabi are 35 de ani şi părul creţ. Gabi vrea păduri pe munţi şi mîncare în burţi. Şi Gabi a scos bani din buzunar să cumpere un reactor, a cărat cu tramvaiul sticlărie de la ICECHIM, şi-a rugat prietenii să-i împămînteze prizele (nu pe mine! io-s prea bun conductor de electricitate!), şi-acum munceşte să testeze ce-a inventat: un material (absolut netoxic) care ajută plantele să crească mai viguroase, mai rezistente la intemperii şi... de zece ori mai repede. De pildă, în cîţiva ani poţi avea pe coasta muntelui conifere cărora, în mod natural, le trebuie ani cu zecile ca să ajungă la maturitate. Şi, dacă tot rezolvăm cu hrana şi oxigenul pe glob, Gabi zice că plantele verificate de ea sînt perfect apte de-a fi transferate pe o staţie spaţială, de unde să creştem şi să ne înmulţim pe alte planete.

Ca microbii de pe praf.

Al dvs.,
OORT ÎNNORATUL

On the side of this mountain
I might live forever,
Could you imagine anything worse?
My name is Methuselah
and this is my curse.

(Roger McGough, ***The Oldest Tree on Earth: The Curse of Methuselah***, fragment din *Poemul Şase*)

SEBASTIAN A. CORN

Cobain

Și-au (i-a) spus Nirvana, dar să nu vă treacă prin cap că i-ar fi putut vedea cineva în Tibet, pe la Kathmandu, alături de ceilalți luzări, ăia din anii '60, ărli '70 – șmecherii cu mișcarea Flower Power, ciumecii ăia care au ajuns să se îmbuibe cot la cot cu marele capital, cu establishmentul, babarosii ăia care acum au case de discuri, castele în Scoția și conturi de cîteva mega prin bănci. Calea e verificată. Înjuri pînă ce începi să te înfrupți. După aia, tot are cine să înjure, și atunci, măcar să te înjure pe tine.

Cobain. Kurt Cobain. Adică *James Bond enters the grunge*. Am un mic dicționar Oxford în care cuvîntul „grunge" nici nu apare, dar sensul îl știți... Subsolul, zidurile scorojite, sunetul de conservă luată la șuturi în garaje ruginite, mă rog, tot șantierul... Erau ani buni, aproape la fel de buni (sau mai buni?) ca anii '60. Mă refer la ărli '90. În 1848 a bătut vîntul revoluțiilor (masonice?...) prin Europa, în primii ani ai secolului XX a bătut vîntul vopselurilor și al pînzelor pictate prin aceeași Europă, la care s-a adăugat și proaspăta fată mare, America, în 1968 a mai circulat un vînt pseudo-masonic prin Occident, prilej pentru Flower Power să-și facă injecții pe autostrăzi, prin campusuri, prin fața primăriilor, iar la începutul anilor '90 s-a mai stîrnit o vijelie: muzica electronică pe de o parte, alternativul pe de alta, postmodernismul politic a căpătat forme incredibile, Salman Rushdie a fost condamnat la moarte, în Rusia s-a făcut un film denumit Taxi Blues, U2, Irak, Yeltsin pe tanc – pfuuh, le communisme est mort, vive the consumerism!

La 5 aprilie se împlinesc zece ani de cînd Kurt Cobain „s-a dus să moară puțin". În garajul lui. Cumpărat pe banii făcuți cu muzica lui.

Cine e „the consumerism" ăsta? E fiul ratelor și al leasingurilor, pentru țările la vest de Ungaria pînă la coasta Pacificului, văr primar cu furtul de stat în celelalte. Se manifestă prin mașini 4x4, pagere și celulare, pantofi cu vîrfuri uriașe, care fac din toate femeile niște skioare pe tocuri, vacanțe pe linia frontului din Qatar und Bahrein über alles... Se mai manifestă prin sfaturile date pe etichetele cuptoarelor cu microunde – nu uscați pisica înăuntru – sau în îndemnuri scrise pe punguțele cu alune – se consumă după deschidere, dar, atenție, dacă țineți punguța cu gura în jos, alunele se vor răspîndi pe jos.

Politic vorbind, the consumerism l-a pus jos pe fratele lui de la țară, comunismul. În nemernicia noastră, am mușcat consumerismul de mîna cu care ne-a salvat de fratele cel mare, aliniindu-ne, cum altfel, la trendul anilor '90.

Niște imbecili... Ce-i drept, mai antrenați decît Kurt, care, simțind cum îi curge cleiul reclamelor prin creier, și-a dat o gaură în craniu ca să-l lase să se prelingă afară, de unde venise.

La noi a fost ceva mai simplu, mai ales că nici n-am ajuns la nivelul difuzării sociale atins de Cobain. Nu ne-am tras gloanțe în cap. Și nici nu prea ne-am injectat. De fumat și de băut, am făcut-o, în schimb, cu deosebit talent, aș zice. Ne-am apucat de scrijelit hîrtia (nu-i asta formularea consacrată?), și nu știu cum naiba de ne-am trezit sub eticheta de SF, printre inși pentru care SF înseamnă neapărat hardcore – roboți, rachete și tot restul. N-are sens să despic SF-ul în patru, e suficient de amintit că, pentru început, era gazdă bună

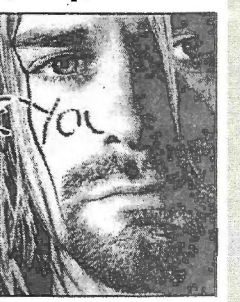

pentru scrijeleala sus-amintită: anti-standarde, cea care spunea NU, alternativa la Nicu Brebenel, zis Breban, cea care scuipa în față niște țărani, aia care pușca pe la urechea adormiților întru tehnică, aia care a făcut fitze, amestecînd computerele cu zeii suprasexuați, aia care s-a bîlbîit amintindu-și de Urmuz, Eugen Barbu, Gellu Naum, suprematismele lui Malevici, legatari ai Desantului din anii '80, și alte alea de oameni dăștepți, după cum citise, auzise, discutase și văzuse fiecare, în anii de dinainte. Enorma vomă reprimată pe vremea lui „communisme" s-a revărsat, pertinent, în vremea lui „consumerism" – cei doi frați care merită cu prisosință același tratament de WC.

Riposta, slavă domnului, nu s-a lăsat așteptată! Pe Cobain, l-au îmbogățit. I-au plătit muzica, de și-a luat omul casă, mașină și, din fericire, un garaj, în care aud că s-a și împușcat. Pe noi, ne-au aburit, că eram mai locali, mai mărunței, și nu aduceam bani nimănui. Acu', în ce ne privește, aveau oamenii dreptate, că eram și cam lipsiți de valoare, sens, seriozitate, am intrat pe ușa din jos, am crezut în prietenii, am tradus computerele sub forma plugușorului și alte alea.

Ah, și ca să fie clar! Să nu care cumva să vă gîndiți că paralela dintre Kurt și Generația '90 nu este justificată! Sînt zile în care doar proștii sînt modești. Pe bune! Pentru că, în rest, proștii sînt „ei". Acei ei pe care i-am primi, totuși, la o bere. Acei proști care bagă haleală pe tub. Acei proști care se culcă cu femei de plastic. Acei proști care fac shopping. Acei proști îndrăgostiți de butoanele mobilului. Acei proști care au stare, în sensul că zac în mlaștina minții lor. Acei proști...

Mda. Din cauza lor, Cobain s-a împușcat, simțind-o parcă pe distinsa soață că va face o afacere bună cu drepturile lui de autor. Noi nu ne-am împușcat. Ușurel, ușurel, am luat calea establishmentului.

Eh, iar cine nu se simte în stare nici de una, nici de alta, să evadeze în virtual! •

Sebastian A. Corn

n. 1960, București

2484 Quirinal Ave., Ed. Nemira, 1995 și Prosveta (Belgrad), 1996; *Aquarius*, Ed. Olimp, 1996; *Să mă tai cu tăișul bisturiului tău, scrise Josephine*, Ed. Nemira, 1998; *Cel mai înalt turn din Baabylon*, Ed. Nemira, 2002

prezent în antologiile: Motocentauri pe acoperișul lumii, Karmat Press, 1995; *Nemira '95; Nemira '96; România SF 2001*, ProLogos, 2001

premiul Eurocon 1995 pentru debut

EDUARD PANDELE

„The Longest Journey" sau un alt fel de fantasy

Lumea jocurilor video nu reușește să se debaraseze de sindromul Tolkien. Iscodirile bătrînului profesor au avut un impact atît de puternic asupra imaginarului colectiv, încît piticii sînt întotdeauna omuleți bărboși și securizați, elfii sînt înalți, urecheați și cu nasul pe sus, cele mai de soi armuri sînt făcute din mithril, iar un pitic și un orc nu pot fi puși laolaltă fără o penalizare drastică asupra moralului întregului grup.

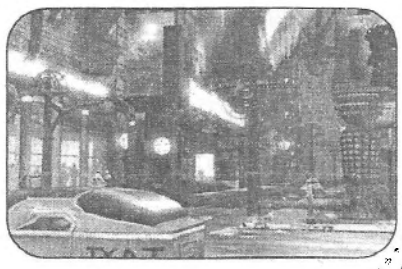

[Există o justificare pentru asta; așa cum știe orice psiholog, ideile fixe își au originea în copilărie. Jocurile video nu fac excepție.

În preistoria divertismentului interactiv (acum un sfert de secol), restricțiile tehnice obligau designerii să lucreze cu simboluri, nu cu entități bine definite. Nu exista suficient spațiu pentru o dezvoltare coerentă a personajelor și pentru o descriere expresivă a lumii; de aceea, o rezolvare facilă a fost împrumutul unor personaje cu un trecut bine conturat și cu o existență fictivă exterioară lumii jocului. Un personaj se definea printr-o mînă de numere, o specie sau un tip ficțional (om, orc, elf, vrăjitor, rege, fiul cel mic etc.) și un nume – de cele mai multe ori, singurul element original fiind numele.]

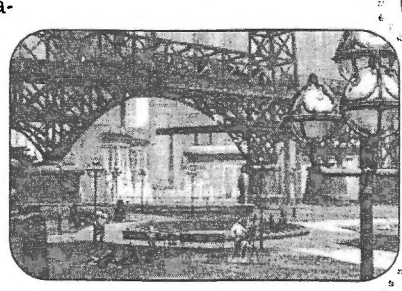

The Longest Journey (Călătoria cea mai lungă) este, și totuși nu este o excepție. Nu veți găsi aici nici pitici, nici elfi, nici orci – și cu toate astea este mai aproape de Tolkien decît orice alt *adventure*.

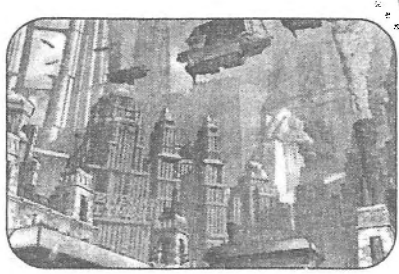

Mai întîi, prin personaje. Vii, colorate, multidimensionale – cu un trecut care se descoperă în straturi succesive, cu afinități și antipatii, cu păreri proprii asupra lumii în care se desfășoară. Cel mai reprezentativ personaj este, firește, cel pe care îl mînuiești de-a lungul întregii povești – **April Ryan**, o puștoaică de 18 ani, studentă la Academia de Artă.

April are o viață aproape obișnuită – locuiește la o pensiune studențească, într-o cameră puțin mai mare decît o debara, încearcă să-și termine la timp pictura pe care o pregătește pentru o expoziție de grup, lucrează ca barman la o cafenea *en vogue*... Și, ca orice om obișnuit, visează. Visează o lume fantastică, cu Spirite ale Pădurii care vin la căpătîiul copacilor muribunzi, cu dragoni vorbitori și cu un pericol nevăzut care amenință s-o distrugă.

Încet, lumea fantastică pe care April o parcurge în fiecare noapte se infiltrează în realitatea zilnică – și nu sînt simple vise cu ochii deschiși, căci ceilalți le văd și ei.

E începutul unei transformări care va continua de-a lungul întregului joc, al unui proces de maturizare și de asumare a propriului destin. Căci, nu-i așa, ca orice personaj principal, April are un destin aparte – este un *shifter*, capabil să traverseze bariera dintre două lumi: **Stark**, lumea modernă, ordonată, tehnologică, plină de paradoxuri, o oglindă a Pămîntului din secolul 23, și **Arcadia**, o lume medievală, magică și sălbatică, unde oamenii sînt doar una dintre multele rase inteligente.

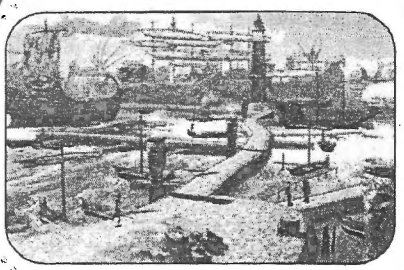

Chiar dacă nu o știe încă, April e singura care poate restabili Balanța – echilibrul primar dintre cele două lumi, fără de care amîndouă universurile cad pradă Haosului.

Ajungem astfel la a doua asemănare majoră cu lumea Pămîntului-de-mijloc: amploarea epică a construcției și ambiția de a da substanță lumii descrise. Călătoria lui April o va purta (la propriu) peste mări și țări, în spațiu și în adîncurile oceanului, pe aripile vîntului și în cețurile timpului. Fiecare destinație este înfățișată în detalii luxuriante; chiar dacă – pentru a face jocul mai accesibil – April are un registru limitat de interacțiuni cu mediul, orice acțiune a sa aduce noi informații, care, deși uneori inutile pentru rezolvarea enigmelor și progresia *plot*-ului, sporesc imersiunea în lumea jocului și ți-o apropie, făcîndu-te să-ți pese. Astfel, poți citi legendele strînse de înțelepți în bibliotecile lor de piatră, poți afla istoria orașelor vizitate sau poveștile tragice ale războaielor. April poate discuta despre orice, de la vreme la adevărata misiune a artei, fiecare frază dezvăluind personalitatea interlocutorului. Dialogurile sînt foarte bine scrise și interpretate,

fiecare actor fiind ales special pentru un rol și existînd foarte puține partituri duble.

Un alt punct comun este, oarecum surprinzător, însăși structura jocului. TLJ se împarte în 13 capitole cuprinse

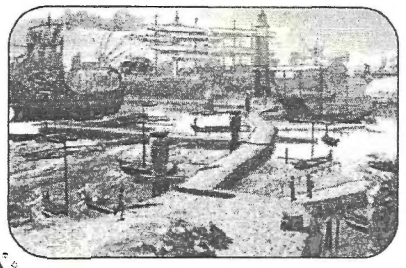

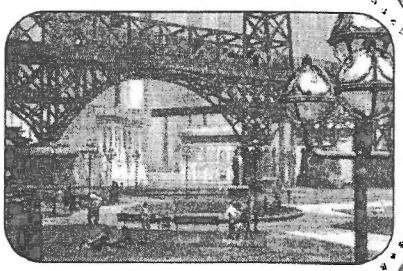

între un prolog și un epilog, titlurile capitolelor rezumînd acțiunea și fiind adesea trimiteri subtile (sau mai puțin subtile) la opere de referință ale genului.

Fantastic, magie, cyberpunk, răsturnări de situație, enigme bune de flexat neuronii (dar și de testat răbdarea, din păcate...), o poveste superbă împachetată într-un ambalaj grafic de același calibru... Pînă data viitoare, spor la joacă!

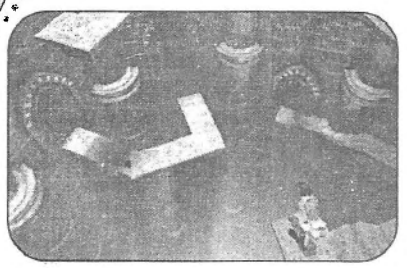

NET CONNECTIONS

www.longestjourney.com

Site-ul oficial al jocului. Puteți descărca imagini, filmul de prezentare a jocului, demo-ul în engleză/franceză/norvegiană/suedeză, și chiar coloana sonoră. Oferă suport tehnic și un forum de discuții.

www.ragnartornquist.com

Site-ul personal al designerului care a creat *The Longest Journey* – un jurnal online și o fereastră spre universul interior al artistului.

Știați că în afara celor două influențe evidente (J.R.R. Tolkien – *Lord of the Rings* și Philip K Dick – *Blade Runner*) universul TLJ a fost inspirat și de seria comics *Sandman* a lui Neil Gaiman, de seriile *Ender* și *Tales of Alvin Maker* ale lui Orson Scott Card și, bineînțeles, de mitologia nordică?

www.anarchy-online.com/content/game/story/past/novel

Prophet Without Honor este un roman scris de Ragnar Tornquist, care detaliază istoria celui de-al doilea joc creat de FunCom – *Anarchy Online*, un MMORPG. O odisee spațială fantastică, o carte pe care merită s-o citiți. În plus, o puteți descărca gratuit de la adresa de mai sus, în format PDF. Lectură plăcută!

NOTE

Poveste: 10/10 • *Grafică:* 9/10 • *Interfață:* 10/10 • *Puzzle-uri:* 8/10
Total: 9.5/10

FIȘA JOCULUI

Gen: Adventure • *Producător:* FunCom
Designer: Ragnar Tornquist • *Timp de joc:* între 20 și 40 de ore
Limba: engleză (voci + subtitrări)

Eduard Pandele

n. 1974, Ploiești
game designer
Aide-mémoire de l'assembleur, Belgia, Ed. Marabout, 1996
HTML 4.0 facile, Marabout, 1997
Internet, Marabout, 1999 (coautor)

web side story

• **QUASAR. www.cenaclulquasar.go.ro**

Ca orice site al unui cenaclu, oferă date despre istoricul acestuia, o listă a membrilor, pagini de literatură semnate de quasariști sau de invitați (ne miră absențele lui Dan Doboș și Cătălin Sandu), cîteva articole și eseuri – de reținut cel intitulat „Asupra triadei clasic – modern – postmodern în proza românească situația literaturilor imaginarului" (sic!) de George Ceaușu și Dan Lungu, o pagină dedicată graficianului Radu Gavrilescu – cîteva ilustrații și o prezentare din care aflăm că de numele lui RG se leagă „realizarea săptămînalului sf *Supernova* (primul din România) publicat în *Evenimentul* (Iași), începînd cu 1994", ceea ce ar fi meritoriu și de necontestat, dacă primul număr n-ar fi apărut în noiembrie 1993 și dacă primul săptămînal de SF din România n-ar fi fost *Jurnalul SF*, care a apărut în 1992 (iar dacă amestecăm revistele cu suplimentele, nici măcar nu este *Supernova* primul supliment, ci *Quasar QI*, realizat de George Ceaușu în *Bursa de Est*, tot în 1992, dar înainte de apariția *JSF*). Cîteva pagini sînt în construcție, printre ele cea dedicată proiectelor (n-ar fi fost lipsit de interes să avem deja informații despre Fantasticon-ul din mai). Un site care arată bine, fără zorzoane, dar căruia îi lipsește suflul prezentului. Ceea ce se găsește în acest moment pe site putea foarte bine să fi fost pus acolo și acum un an, ar putea rămîne așa încă doi ani, și n-ar schimba cu nimic impresia de static. Ne așteptam să aflăm și ceea ce se întîmplă acum, săptămînă de săptămînă, la întîlnirile de la Casa Pogor. Dar avem răbdare și sîntem cu ochii pe ei.

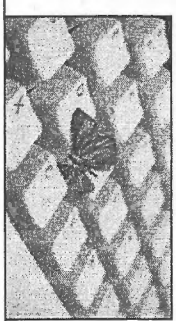

• **SFERA. www.sfera.ev.ro**

Un site vechi și cunoscut al grupării brăilene, nominalizat în toamnă la premiile Romcon 2003. Librărie online, bîrfele săptămînii (răspîndite și prin căsuțele poștale ale oamenilor cumsecade de Györfi-Deák György), un link către ziarul *Obiectiv* în care apare suplimentul săptămînal *Literatura și artele imaginarului* (premiul Romcon 2003 pentru mass-media; redactor: Marian Coman), o galerie a scriitorilor SF (cam sărăcuță, doar data nașterii/data morții și locul întîmplării), un forum de discuții (dar, din lipsă de licori și baclavale pesemne, mușteriii-s cam tăcuți...), o secțiune de arte vizuale și multă literatură (83 de autori, fiecare cu cîteva texte).

• **H.G. WELLS. http://hgwells.storiesfrom.us**

Cenaclul timișorean, la 35 de ani de la înființare, a ieșit de curînd la șpațir pe marele bulevard al internetului. Istoria sa în mai multe articole semnate de cîțiva dintre membrii de bază, o listă impresionantă de autori cu lucrările lor (texte sau grafică), o bibliotecă înzestrată cu variantele electronice (HTML) ale unor cărți de Dușan Baiski, Marcel Luca, Lucian Ionică și Costel Baboș, și revista *Paradox*, seria nouă, cu cele două apariții în format electronic din acest an, la cinci ani de la ultimul număr pe hîrtie. Numărul 2/2004, conține povestiri de valANTIm, Cotizo Draia, Radu Pavel Gheo, Silviu Genescu, traduceri în sîrbă, franceză și engleză, articole de Dănuț Ungureanu, Lucian Merișca, Györfi-Deák György. Bun site-ul, bogat în conținut, cu un plus pentru revista *Paradox*. S-o (re)vedem și pe copaci morții!

MIHAI CHIRILOV

Gata agitat înainte de utilizare

Un film de Takashi Miike se vede pe propria răspundere și în cunoștință de cauză. Niciodată nu știi ce să aștepți de la un regizor care nu face distincție între dragoste, pace și violență. Niciodată nu știi cînd se lasă cu leșin sau cu atacuri de panică și, pentru orice eventualitate, ar trebui să ai la îndemînă o pungă. Poate fi și mai rău.

De unde și necesitatea acestui avertisment. Nici o precauție nu e suficientă în fața cuiva care și-a propus să epuizeze posibilitățile cinematografului și care nu-și disimulează satisfacția atunci cînd aude că unii spectatori mai slabi de înger, dar pasionați de cinema extrem, vomită în timpul proiecțiilor. „Mirosul" – zice Miike – „este singurul lucru pe care nu-l pot controla în filmele mele", așa că tot ce-i posibil să aprecieze faptul că ți-ai uitat punga de siguranță acasă.

Și dacă nici această diversiune olfactivă n-a fost de natură să vă facă să dați pagina în căutarea unui articol mai pașnic, e cazul să-l cunoașteți pe cel mai inventiv terorist pe care l-a dat cinematograful recent. Un soi de Bin Laden al celuloidului, dacă vreți, care n-ar trebui să vadă nimic ofensator în această comparație – de prost gust, evident –, de vreme ce indiferența lui la tot ce ține de bunul gust e deja legendară. O mașină frenetică de făcut film pe bandă rulantă (60 de titluri din 1991 încoace, într-un ritm care poate ajunge pînă la 7 pe an), care nu refuză nici un scenariu, cu condiția să i se acorde o libertate absolută – de unde și opera lui fracturată și, în mod previzibil, inegală. Un agitator baroc prin excelență, a cărui efervescență creatoare nu e egalată decît de demența cu care amestecă genuri diverse, ducîndu-le dincolo de limite și făcîndu-le să coexiste sau să se saboteze în interiorul unuia și aceluiași film. Și, nu în ultimul rînd, un spărgător de tabuuri (iar asta, culmea, într-o țară liberală ca Japonia, unde scenele grafice de sex și violență nu ridică probleme comisiilor de cenzură), interesat nu atît de transgresivitate, cît de experiment. Filmele, acum.

Un film de Takashi Miike nu pierde vremea. Abia dacă știe ce e aia expoziție. De pildă, primul episod al trilogiei sale manga-SF *Dead or Alive* începe cu ceva ce aduce mai degrabă a climax: o femeie goală cade de pe acoperișul unui bloc și se zdrobește de sol. Dialogurile lipsesc cu desăvîrșire, rockul care sacadează scena e năucitor și, pînă să apucăm să ne tragem sufletul, asistăm la o scenă în care un polițist căsăpește o prostituată, o alta în care o linie de zece metri de cocaină e prizată dintr-o singură suflare, plus un gît tăiat, un cap explodat și cîteva reprize de sex anal. Finalul e, și el, pe măsură, tot acest carnaj culminînd cu o apocalipsă împrumutată din *Kiss Me Deadly* al lui Robert Aldrich. Nici finalurile celorlalte două episoade ale trilogiei nu sînt mai breze: *Dead or Alive 2* se încheie cu resurecția deus-ex-machiniană a eroilor, iar *3*-ul (o fabulă à la Philip K. Dick în care protagoniștii sînt replicanți în slujba unui primar gay care și-a pus în cap să sterilizeze populația) – cu transformarea tandemului de yakuza în cyber-monștri cu cap de penis. Atunci cînd însă un film de Miike începe normal, să zicem, cu un bărbat care plînge la căpătîiul unei soții muribunde și pune la cale o audiție pentru a-și găsi o nouă nevastă, făcîndu-ne să anticipăm un soi de versiune japoneză la *Nopți albe în Seattle*, climaxul implică o trusă de unelte cu utilizare deturnată și una dintre cele mai terifiante scene de tortură văzute vreodată pe ecran. Leșinul e cea mai bună soluție, credeți-mă pe cuvînt, pentru că *Audition* este un film de groază de-o serenitate fascinantă altoit pe-un love story bolnav, un asalt cerebral masacrant care te ține lipit în scaun și te acupuncturează cu imaginile lui șoc. Dincolo însă de violența excentrică și sofisticată, care le poate părea gratuită unora, se ascunde clasica bătălie dintre sexe și un comentariu à l'invers al poziției femeii în societatea niponă (și nu numai). De prisos să mai adaug deci că îngerul exterminator al acestui horror din 2000, care l-a propulsat pe Miike în atenția occidentalilor, este o Ea.

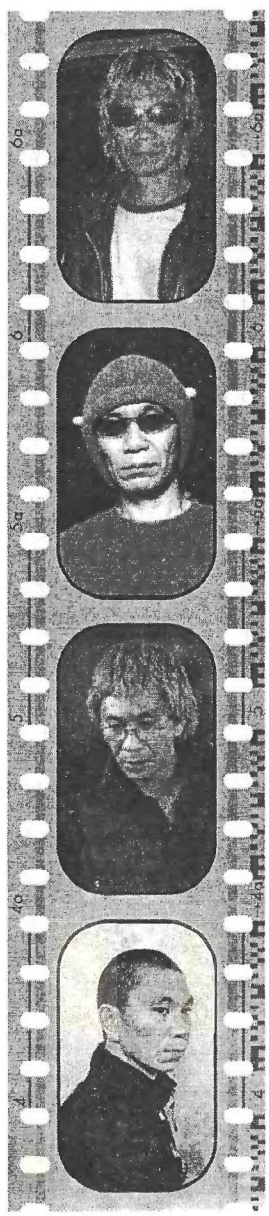

Un film de Takashi Miike e însă, spre deosebire de publicul căruia îi este administrat, imun la durere și, totodată, consecința logică a acestor declarații-șoc de intenție: „Trebuie să fii serios

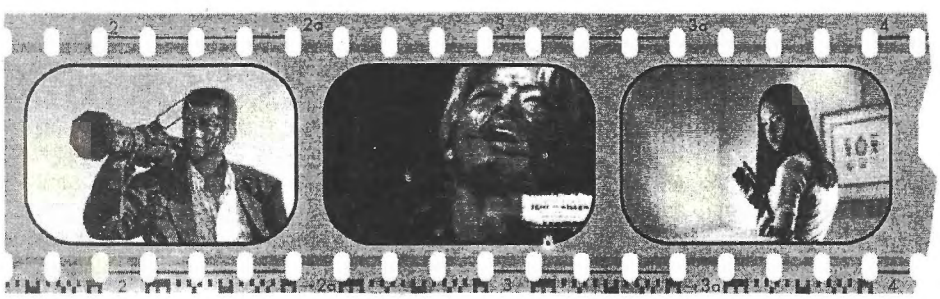

cînd administrezi durerea". Sau: „Singurul lucru în care ne putem încrede este durerea". Sau, și mai și: „Nu vei ști niciodată ce fel de bărbat ești cu adevărat pînă cînd n-ai îndurat durerea absolută". Că aceasta poate fi pricinuită de pierderea unei ființe dragi sau de amputarea labei piciorului, la capătul unei torturi năucitoare, ține de geniul pervers și apetitul pentru provocare al cineastului nipon. Acesta merge un pic mai departe, reușind să ne convingă – de parcă n-ar fi fost de-ajuns ce-am văzut – de faptul că victima masculină din *Audition* e conștientă că-și merită soarta.

Apropo de apetitul pentru provocare: poate că n-ar strica, în acest moment, să trecem pe derulare rapidă prin filmografia agitată a lui Takashi Miike. Primul său film pentru marele ecran, *Shinjuku Triad Society* (1995), n-a fost nici primul, și nici ultimul care să abunde în bătăi sîngeroase, violuri anale și revărsări necontrolate de hemoglobină (din cele mai neașteptate orificii) – atît doar că tot acest tratament era opera polițiștilor. Vorba cuiva: vă dați seama atunci de ce sînt în stare ăia răi? Un an mai tîrziu, în *Fudoh*, pe ordinea de zi e conflictul dintre două generații de yakuza, iar dacă agilitatea lui Legolas în a mînui arcul vi s-a părut imbatabilă, așteptați pînă le vedeți pe școlărițele din acest polar surescitat, lansînd săgeți otrăvite din vagin. În trilogia *Dead or Alive* se găsește loc pentru cîteva jocuri a la Takeshi Kitano și episoade de-un burlesc delirant, care includ îngropăciunea unui penis gigantic, dar și pentru scene extreme de zoofilie și scatologice. Apetența pentru violență nu cunoaște tratamente discriminatorii, iar teoria lui Miike conform căreia masculii pot cădea victime scenelor de viol sau crimă cu aceeași ușurință ca femeile își găsește cea mai bună ilustrare în sadomaso-punkistul *Ichi the Killer*. Definiția pe care i-a dat-o cineva, de „cel mai controversat film al tuturor timpurilor", mă scutește, cred, să mai intru în detalii sîngeroase – chit că ar trebui, poate, spus că Monty Python l-ar adora. Teama de repetiție îl face să fie, uneori, mai așezat și mai puțin haotic, dovadă melancolia difuză din *Rainy Dog* sau calmul aparent al deja amintitului *Audition*. Dorința de a experimenta – și nici pe

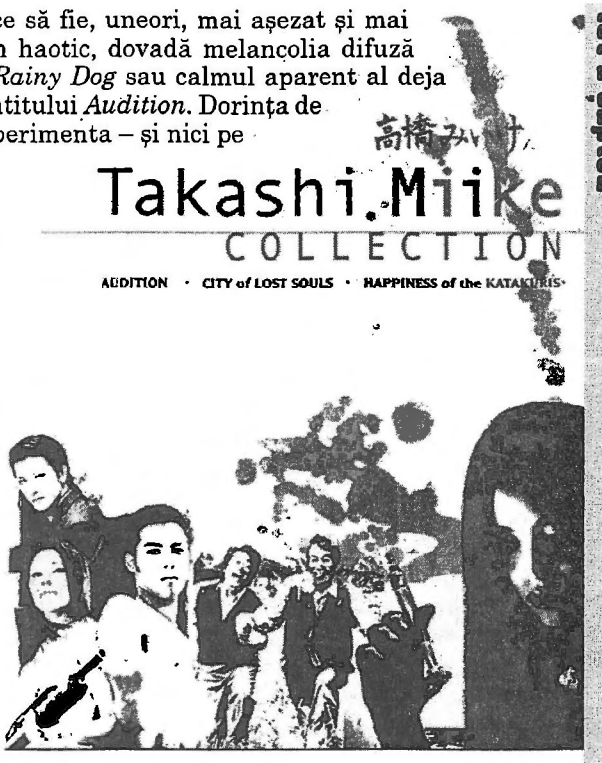

departe de a transgresa tabuuri – îl face să se arunce și în proiecte underground, deloc obtuz la ideea de a recurge la tehnica video digitală, iar rezultatele sînt entuziasmante, chiar dacă imperfecte. De pildă, *Visitor Q* (2002), turnat în numai șapte zile cu un buget de 70.000 de dolari, din care nu lipsesc însă scene de incest și necrofilie. Normal, filmul e un soi de versiune în oglindă la *Teorema* lui Pasolini, acel film-cult al anilor '60 în care un june arătos ruinează echilibrul unei familii milaneze, satisfăcîndu-i sexual rînd pe rînd. La Miike, familia e gata disfuncțională, iar contactele cu junele intrus o lasă mai echilibrată ca niciodată. De altfel, operele sale, în ciuda isteriei fățișe și a excesele teribiliste de orice tip, sînt rezultatul unei pofte nebune de a face cinema și solid ancorate în teme serioase, mai mult sau mai puțin explicite: conflictele dintre generații, disfuncțiile familiale, teama de tehnologie, adolescența, inadaptarea, traumele din copilărie etc.

Ultimul său film – termen impropriu, pentru că tot ce-i posibil ca ritmul de lucru a lui Miike să-l fi făcut tocmai penultimul – se numește *One Missed Call* și e, la o privire mai atentă, un sumum al tuturor temelor amintite. Apelul pierdut din titlu trimite nu doar la o versiune celulară a hitului horror *Ringu*, ci și la o dramă familială vindicativă în care apelul unei mame la afecțiunea fiicei ei nu găsește răspuns.

Altfel spus, orice ocazie pierdută cu bună știință de a vedea un film de Takashi Miike se poate întoarce împotriva voastră. Din acest moment începînd. •

Takashi Miike

n. 1960, Yao, Osaka, Japonia
regizor (60 de filme în perioada 1991-2004), actor (8 filme), producător

- premiul special al juriului, Festivalul Filmului Fantastic, Geradmer, Franța, 2004 *(The Happiness of the Katakuris)*
- premiul pentru cel mai inovator film, locul 3, Fantasia, Montreal, Quebec, Canada, 2003 *(Ichi the Killer)*
- premiul juriului și premiul pentru cel mai bun film asiatic, Festivalul Filmului Fantastic, Neuchatel, Elveția, 2003 *(Gozu)*
- premiul Orient Express (pentru cel mai bun film asiatic), Catalonian International Film Festival, Sitges, Spania, 2002 *(Agitator)*
- premiul juriului, Festivalul Filmului Fantastic, Neuchatel, Elveția, 2002 *(Ichi the Killer)*
- premiul pentru cel mai bun film asiatic, Fantasia, Montreal, Quebec, Canada, 2001 *(Visitor Q)* și locul 2 *(Dead or Alive 2)*
- mențiune specială, Festivalul Filmului Fantastic, Porto, Portugalia, 2001 *(Audition)*
- mențiune, Festivalul Filmului Fantastic, Lund, Suedia, 2001 *(Visitor Q)*
- premiul FIPRESCI (al presei internaționale de film), premiul KNF (al presei olandeze), Festivalul Internațional al Filmului, Rotterdam, Olanda, 2000 *(Audition)*
- mențiune specială, Festivalul Internațional al Filmului, Tokyo, Japonia, 1999 *(Dead or Alive)*
- premiul pentru cel mai bun film de acțiune și premiul special al juriului, Festivalul Filmului Fantastic, Porto, Portugalia, 1998 *(Fudoh)*
- premiul publicului, Festivalul Internațional al Filmului, Hawaii, 1998 *(The Bird People in China)*

Mihai Chirilov

n. 1972, Tulcea
critic de film
curator al Festivalului de Film Britanic;
director artistic al Festivalului Internațional de Film Transilvania;
membru în juriul FIPRESCI al festivalurilor de la Hong Kong (2000) și Göteborg (2003)

MICHAEL HAULICĂ

Dezvelirea celor sfinte

Orgasmul de adio cu cimilituri
România literară, nr. 10

„Orgasmul de adio" al lui Emil Brumaru. La care mai adaugă: „parcă trăise-n deșert, fără apă și dragoste"; „Fie-ne țărîna sfîntă și fluturii ușori!", care este și titlul tabletei. Ce tabletă?! Proză în toată regula! Mai proză decît toate prozele publicate de RL în ultimii cinci ani!

Marina Constantinescu, încheindu-și cronica spectacolului *Alex și Morris* de la Teatrul Mic: „Și trag pe gît un păhărel din elixirul bătrîneții în fața cuștii papagalului meu". Marina, Marina, Mariinaaa... Cronicile de teatru ale Marinei Constantinescu, cele de carte ale lui Dan-Silviu Boerescu, cele de film ale alșului sau ale chirilovului.... Uite-așa ajungi să uiți de prozatori...

Cimilituri: „Autoarea mizează exclusiv pe încărcătura semantică virtuală oricărei metamorfoze corporale (ce topos generos, hermeneutic vorbind!). Însă, neasumat îndeajuns de complex la nivelul factologic al discursului – care, cum spuneam, nu vizează reflexivul și nici vreun nivel meta-textual –, și în ideea că semnificantul, ca zonă a indeterminării, va fi căpătat oricum sens în actul receptării, subiectul romanului rămîne doar o anecdotă cu pretenții" (Marius Chivu, despre *Schimbarea la trup* de Marie Darrieussecq). Cum era cu căpătatul sensului în actul receptării?

MAI TRAGE O DATĂ
Cultura, nr. 1

Publicație a Institutului Cultural Român, diferită de celelalte de același gen, după cum sugerează Cristian Teodorescu, dar care, deocamdată, mi-a părut diferită doar prin calitatea hîrtiei – pe care o consider un moft, care nu m-ar deranja dacă ar fi făcut pe banii personali ai cuiva. Cîtă vreme însă contribui și eu cu ceva firfirici la această grandioasă dare în stambă, îmi permit să protestez public. Preferam două reviste și, dacă s-ar fi putut, mai specializate, mai „pe nișă" – în condițiile în care chiar și revistele literare sînt tot un fel de reviste de cultură, literatura găsindu-și cu greu loc în paginile lor.

Rubrici diverse, tehnoredactarea foarte colorată (poate PREA colorată – mereu aveam în fața ochilor pliantele METRO și SELGROS, așa că, de ce să n-avem și un pliant al hipermarketului ICR?), dar textele prea seci, prea departe de cititor, de sufletelul lui...

În concluzie, să zicem că am luat un loz în plic de 20.000 de lei, pe care scrie „mai trage o dată". Poate data viitoare...

FRIȘCA (LIPSĂ) DE PE PAGINI
Observator cultural, nr. 211

Așa ceva mai rar prin revistele literare: „capul alineatului precedent" (e capul lui Valerian Sava, vorbind, frustrat ca de obicei, despre premiile UCIN pe 2003). Și dă-i pagini, și dă-i pagini...

Din cele spuse de Alex. Leo Șerban despre festivalul de film de la Clermond-Ferrand, am reținut doar regizorii a două videoclipuri: Wong Kar-wai și Jarvis Cocker, solistul formației Pulp. În rest, mă-ntreb și eu ca poetul (bietul): unde e alșul de-altădată?

Și iar dă-i pagini și dă-i pagini... Că din toată revista rămîn doar cu linsul degetelor. Măcar de-ar pune frișcă pe pagini, s-avem și noi o bucurie...

CADÂR, LATINUL...
Adevărul literar și artistic, nr. 708

În cronica teatrală semnată de Cristina Modreanu găsesc „Cadâr". Și îmi amintesc că exact acest cuvînt (dovadă a latinității noastre și a continuității daco-romane în arealul carpato-danubiano-pontic) m-a determinat, cu mulți ani în urmă, să spun un hotărît NU grafiei cu â, mult mai hotărît decît atunci cînd eram scoși pe străzi să spunem „un nu hotărît înarmării".

TENZI. CELESTA TENZI.
România literară, nr. 9

Of, of, of, Brumare, of! „Blondă, înaltă, sănătoasă, cu niște craci lungi, zdraveni, c-un bazin solid (în care-ar fi înotat toți peștișorii din lume), c-o dantură că-ți venea mereu să-i desfaci gura, ca la cai, și să i-o pipăi (...) o fustiță de antilopă maro, cu franjuri, întru dezgolirea a tot ce e mai sfînt", aceasta e Tenzi, Celesta Tenzi. Of, of, of, Brumare, of!

Marius Chivu despre *Petrecere de pietoni* de Ioan Es. Pop. Dar citatele sînt din cartea poetului: „Scrisul e doar o fractură (...) am trăit mica revelație că trebuie să scriu pentru că n-am alte îndemînări; că există o măruntă comunitate de excluși care supraviețuiește prin acest fel de iluzie" – nu e nimic nou aici, toți cei care scriu simt asta, dar tare bine e cînd cineva o mai și spune... „cine povestește e deja pregătit / să nu fie crezut".

Și eu sînt pregătit. ●

Michael Haulică

n. 1955, Armășești, Vîlcea
volume de povestiri: *Madia Mangalena*, Ed. Institutul European, 1995; *Despre singurătate și îngeri*, Ed. Karmat Press, 2001

Prezent în antologiile: *Motocentauri pe acoperișul lumii*, Ed. Karmat Press, 1995; *Nemira '95; Nemira '96, Quasar 001*, Ed. Media-Tech, 2001; *România SF 2001*, Ed. ProLogos, 2001

Premiul II „Vladimir Colin", 2000 *(Madia Mangalena)*; Premiul Romcon 2001, pt. cel mai bun volum de autor *(Madia...)*; Premiul Sigma 2002, pt. culegere de autor *(Despre singurătate...)*

EDITOR@LUMIVIRTUALE.RO

Ghidul colaboratorului

Așa cum ați văzut pe copertă, **Lumi virtuale** este o revistă de literatură fantastică și SF. Recenziile, eseurile, articolele și prozele pe care le vom publica se vor menține pe linia pe care o cunoașteți deja din versiunea electronică a revistei, a cărei arhivă poate fi consultată la adresa **www.lumivirtuale.ro**. Poate cu mai puține abateri de la domeniile pomenite.

PROZĂ. Nu agreăm genul Star Trek, Star Wars și orice are legătură cu spațioportul de la Slobozia, pilotul Dan și inginerul Vasile (asta nu înseamnă însă că respingem din start texte locaționate în spațiul românesc), sau povestiri în care e mult mai importantă clanța pe care pune mîna personajul decît personajul însuși. Nu agreăm genul horror. Ne place proza care lasă urme în conștiința cititorului. Ne plac frazele pe care simțim nevoia să ni le notăm, să le citățm în diferite ocazii. Ne plac autorii care au ceva de spus și o fac într-un fel care e numai al lor.

ESEURI, RECENZII, ARTICOLE. Textele trimise trebuie să se refere la domeniile pomenite deja, la cărți apărute în România, la autori care s-au remarcat (și) în aceste domenii. Dimensiuni: eseurile să nu fie mai mari de 15.000 de semne (cu tot cu spații). Recenziile (sau alte articole) să nu depășească 5000 de semne.

FORMAT. Textele se vor trimite NUMAI prin e-mail, pe adresa **editor@lumivirtuale.ro**, în format .rtf, ca fișiere atașate. Revista este scrisă cu î/sînt, dar, **la cererea expresă a autorului**, vom publica textul respectiv cu â/sunt. (În lipsa acestei cereri, toate textele vor fi publicate cu î/sînt.) Mai avem nevoie de o fotografie (a autorului însuși, nu o metaforă) și de o scurtă prezentare (luați ca model prezentările din acest prim număr). Atașați-le și pe acestea e-mailului. Dacă în termen de o lună nu primiți de la noi nici o veste care să vă lămurească soarta textului trimis, trageți-ne de mînecă. Cu anii, unii dintre noi au dobîndit și uitarea...

PLATĂ. Considerăm că autorii trebuie plătiți pentru munca lor, astfel încît, da, plătim. Nu vă așteptați să vă îmbogățiți din asta, dar vom plăti. Dacă, împreună, vom reuși să facem din Lumi Virtuale o revistă vîndută, onorariile vor crește. Să sperăm, așadar. „Nu poate să plouă tot timpul" (citat din *The Crow*).

DISTRIBUȚIE: Ne interesează colaborări pentru distribuția revistei, pornind de la cel puțin 20 de exemplare. Contra comision, evident.

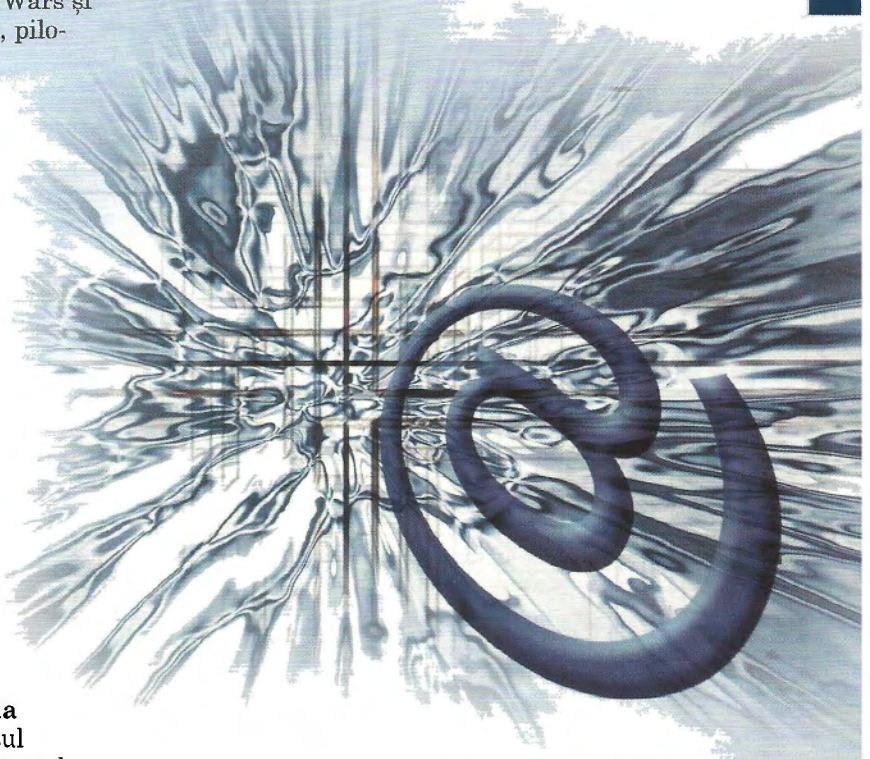

ABONAMENTE: Pentru a deveni abonați, trimiteți un e-mail cu datele personale pe adresa revistei. Cei înscriși pe lista abonaților vor primi fiecare apariție prin poștă cu plata ramburs.

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII: Așteptăm, așadar, colaborări, știri, fanzine, suplimente, cărți, sugestii, reclame și reclamații pe adresa:

Redacția LUMI VIRTUALE,
Str. Castelului, nr. 86, Brașov, cod 500014

LUMI VIRTUALE

Premiul ROMCON 2001 pentru cea mai bună prezență pe Internet
Premiul ROMCON 2003 pentru cea mai bună revistă
Premiul ROMCON 2003 pentru cel mai bun site

publicație editată de
BRASOV VISITOR S.R.L.

tel. 0268-478319
0740-226571
e-mail: editor@lumivirtuale.ro

tipărit la TIPOTEX SA Brașov
ISSN: 1584-3661

REDACȚIA

CĂTĂLIN BADEA-GHERACOSTEA
Director

MICHAEL HAULICĂ
Editor

ONA FRANTZ
Concepție grafică,
tehnoredactare, corectură

COLABORATORI PERMANENȚI

Mihai Chirilov
Eduard Pandele
Florin Pîtea
Horia Nicola Ursu